

LATA NAUDAS
ZĪMES
LATS COINS AND
NOTES 1993
2013

LATA NAUDAS
ZĪMES
LATS COINS AND
NOTES 1993
2013

Eiro ieviešana ir sava veida robežšķirtne, jo nauda ir ne vien saimnieciskās darbības, bet arī visu kultūrvēsturisko norišu nozīmīga sastāvdaļa. Nauda ir līdzeklis mūsu saskarsmē ar pasauli un sekmē integrāciju Ekonomikas un monetārajā savienībā. Modernā sabiedrībā savstarpēji konvertēt ekonomisko, politisko un kultūras kapitālu ir gana sarežģīti, un šajā mijiedarbībā vispirms svarīgi apzināties to, kas pašiem izveidots un svarīgs. Tāpēc gan tautas atmiņai, gan nākotnes vīzijai būtiski saglabāt precīzu vēstījumu par atjaunotā lata 20 gadu ilgo klātbūtni un veidolu.

Atjaunotais lats ir bijusi stabila, skaista un labi aizsargāta valūta Tas, ka lats bija skaista valūta, ir liels Latvijas mākslinieku nopelns. Šajā izdevumā lata vizuālais tēls, kas ietverts arī Latvijas kultūras kanonā, un visu lata naudas zīmju vēstījums un raksturlielumi pieejami katram tā lasītājam un interesentam.

Ikdienā lietojot lata naudas zīmes, bijām ar tām saraduši un arī lepni par to, ka izveidota mums tuvu un saprotamu tēlu un simbolu pasaule. Tāpēc arī Latvijas 1 un 2 eiro monētām esam uzticējuši nest pasaulē latviešu tautumeitas profilu, kas, savulaik Riharda Zariņa veidots, bija redzams 500 latu banknotē un visu lata banknošu ūdenszīmēs, arī divās lata jubilejas monētās. Savukārt centus rotā Latvijas Republikas lielais un mazais valsts ģerbonis. Šie mums visnozīmīgākie tēli simbolizē pēctecību un pārmantojamību un vairo Latvijas atpazīstamību, vienlaikus ļaujot sajust sevi Eiropas naudas aprītē.

Ilmārs Rimšēvičs

Latvijas Bankas prezidents

The euro changeover marks a significant borderline, because money is an important counterpart of not only the economic activity but also of all cultural and historical developments. Money is a means in our interaction with the world and an instrument to integrate into the Economic and Monetary Union. Mutual conversion of economic, political and cultural capital is complicated enough in the contemporary society, so in this relationship we must first recognise our own attainments and priorities. Therefore, for both the nation's memory and the vision for tomorrow, it is essential to retain an accurate record of the 20-year-long history of the reinstated lats.

The re-established lats had been a stable, beautiful and well-protected currency, and for its beauty, credit should be given to the talented Latvian artists. This book provides its readers with an opportunity to familiarise themselves with the visual image of the lats – the currency which is also included in the Latvian Cultural Canon and whose message and features are available to public at large.

Using these banknotes and coins in everyday life was second nature to us: we were accustomed to them and proud of the realm of images so dear and understandable to us all. It is for this reason that we have Latvian 1 and 2 euro coins feature the profile of a Latvian maiden, which, originally developed by Rihards Zariņš, was seen on the 500-lats banknote, watermarks of all the lats-denominated banknotes and two lats collector coins. The Latvian euro cents are adorned with other symbols – the large and small coats of arms of the Republic of Latvia. These images are of utmost significance to us, symbolising as they do continuity and tradition, and promoting recognition of Latvia while at the same time being part and parcel of the European money circulation.

Ilmārs Rimšēvičs

Governor, Latvijas Banka

LATVIJAS BANKAS APGROZĪBAS NAUDAS ZĪMES CIRCULATION BANKNOTES AND COINS OF LATVIJAS BANKA						BANKNOTES
		5 lati Papīrs, 130.0 × 65.0 mm Banknotes iespiestas <i>Giesecke & Devrient GmbH</i> (Vācija) 1992., 1996., 2001., 2006., 2007. un 2009. gadā. Mākslinieki: Imants Žodžiks un Valdis Ošiņš 5 lats Paper, 130.0 × 65.0 mm Printed in 1992, 1996, 2001, 2006, 2007 and 2009 by <i>Giesecke & Devrient GmbH</i> (Germany). Artists: Imants Žodžiks and Valdis Ošiņš		10 latu Papīrs, 130.0 × 65.0 mm Banknotes iespiestas <i>Giesecke & Devrient GmbH</i> (Vācija) 1992., 2000. un 2008. gadā. Mākslinieki: Imants Žodžiks un Valdis Ošiņš 10 lats Paper, 130.0 × 65.0 mm Printed in 1992, 2000 and 2008 by <i>Giesecke & Devrient GmbH</i> (Germany). Artists: Imants Žodžiks and Valdis Ošiņš		
			6	7		

20 latu
Papīrs, 130.0 × 65.0 mm
Banknotes iespiestas Giesecke & Devrient GmbH (Vācija) 1992., 2004., 2007. un 2009. gadā.
Mākslinieki: Imants Žodžiks un Valdis Ošiņš

20 lats
Paper, 130.0 × 65.0 mm
Printed in 1992, 2004, 2007 and 2009 by Giesecke & Devrient GmbH (Germany).
Artists: Imants Žodžiks and Valdis Ošiņš

50 latu
Papīrs, 130.0 × 65.0 mm
Banknotes iespiestas Giesecke & Devrient GmbH (Vācija) 1992. gadā.
Mākslinieki: Imants Žodžiks un Valdis Ošiņš

50 lats
Paper, 130.0 × 65.0 mm
Printed in 1992 by Giesecke & Devrient GmbH (Germany).
Artists: Imants Žodžiks and Valdis Ošiņš

BANKNOTES							BANKNOTES
Lata banknotes rotā latviskās vides un garīgās kultūras simboli: ozols, Daugava, latviešu sēta, buru kuģis, Krišjāņa Barona portrets un latviešu tautumeitas portrets, kas atveido Riharda Zariņa darināto un 1929., 1931. un 1932. gadā kalto 5 latu sudraba monētas reversa attēlu. Šis portrets laika gaitā kļuvis par latviskās identitātes simbolu un redzams arī visu 1992. gada izlaiduma banknošu ūdenszīmē. Tā lata banknotēs simboliski attēlots latviešu tautas ceļš laiku lokos. Tas aizsācies zem svētozoliem likteņupes Daugavas krastos, caur sakoptajām latvju sētām aizvijies līdz Rīgai, izveidojot to par Hanzas pilsētu, vedis dainu tautu pretī atmodai un brīvībai. Vertikālo dominanti šajās naudas zīmēs veido Lielvārdes jostas fragments, kas kombinēts ar nominālvērtības apzīmējumu. Banknošu reversa motīvi raksturo tēvutēvu dienu ritumu un darba soli, arī svētību brīžu noskaņas. Tur attēloti sprēsļicas, senlatviešu stopa šķēršu saktas, dreļļu rakstu, Rīgas ģerboņa, Lielvārdes jostas rakstu un bronzas vainadziņa rakstu motīvi.							Lats banknotes bear the symbols of the Latvian environment and culture: an oak tree, the Daugava River, a Latvian homestead, a sailing ship, a portrait of Krišjānis Barons, and a portrait of Latvian folk-maid which depicts the reverse image on the 5 lats coin designed by Rihards Zariņš and minted in 1929, 1931, and 1932. Over time, this profile has become a symbol of Latvian identity. It can also be seen in the watermark of all banknotes issued in 1992. Thus, the lats banknotes symbolically depict the path of the Latvian nation through the course of time. This path began under the holy oaks on the shores of the Daugava River; then it wound through carefully tended Latvian homesteads to Riga, developing it into a Hanseatic city; finally it led the Latvian people towards awakening and freedom. The dominant vertical element in these banknotes is composed of fragments from the Lielvārde belt, combined with a mark of the note's nominal value. The motifs on the banknotes' reverse side characterise the rhythm of life and work shared by our forefathers, as well as the atmosphere of our festive moments. One can see woodcarvings on a distaff, an ancient Latvian bow-brooch, a fragment of traditional ornament used in weaving, the historic seal of the city of Riga, the Lielvārde belt ornament, and ornaments of a bronze head-dress.
		100 latu Papīrs, 130.0 × 65.0 mm Banknotes iespiestas <i>Giesecke & Devrient GmbH</i> (Vācija) 1992. un 2007. gadā. Mākslinieki: Imants Žodžiks un Valdis Ošiņš 100 lats Paper, 130.0 × 65.0 mm Printed in 1992 and 2007 by <i>Giesecke & Devrient GmbH</i> (Germany). Artists: Imants Žodžiks and Valdis Ošiņš			500 latu Papīrs, 130.0 × 65.0 mm Banknotes iespiestas <i>Giesecke & Devrient GmbH</i> (Vācija) 1992. un 2008. gadā. Mākslinieki: Imants Žodžiks un Valdis Ošiņš 500 lats Paper, 130.0 × 65.0 mm Printed in 1992 and 2008 by <i>Giesecke & Devrient GmbH</i> (Germany). Artists: Imants Žodžiks and Valdis Ošiņš		
			10		11		

APGROZĪBAS MONĒTAS
CIRCULATION COINS

1 lata monēta, kalta 1992. gadā *Bayerisches Hauptmünzamt* (Vācija) un 2007. un 2008. gadā *Monnaie de Paris* (Francija).

2 latu monēta, kalta 1992. gadā *Bayerisches Hauptmünzamt* (Vācija).

2 latu bimetāla monēta, kalta 1999., 2003. un 2009. gadā *The Royal Mint* (Lielbritānija).

Mākslinieki: Gunārs Lūsis un Jānis Strupulis

50 santīmu monēta, kalta 1992. gadā *Bayerisches Hauptmünzamt* (Vācija), 2007. un 2009. gadā *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija).

20 santīmu monēta, kalta 1992. gadā *Bayerisches Hauptmünzamt* (Vācija), 2007. gadā *Real Casa de Moneda* (Spānija) un 2009. gadā *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija).

10 santīmu monēta, kalta 1992. gadā *Bayerisches Hauptmünzamt* (Vācija) un 2008. gadā *Monnaie de Paris* (Francija).

5 santīmu monēta, kalta 1992. gadā *Bayerisches Hauptmünzamt* (Vācija), 2006. gadā *The Royal Mint* (Lielbritānija), 2007. gadā *Münze Österreich* (Austrija) un 2009. gadā *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija).

2 santīmu monēta, kalta 1992. gadā *Bayerisches Hauptmünzamt* (Vācija), 2000. gadā *The Royal Mint* (Lielbritānija), 2006. un 2007. gadā *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande) un 2009. gadā *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija).

1 santīma monēta, kalta 1992. gadā *Bayerisches Hauptmünzamt* (Vācija), 1997. gadā *Den Kongelige Mynt* (Norvēģija), 2003. gadā *Monnaie de Paris* (Francija), 2005. un 2007. gadā *Rahapaja Oy* (Somija) un 2008. gadā *Münze Österreich* (Austrija).

Mākslinieki: Gunārs Lūsis un Jānis Strupulis

1-lats coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992 and *Monnaie de Paris* (France) in 2007 and 2008.

2-lats coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992.

2-lats bimetallic coin, struck by *The Royal Mint* (the United Kingdom) in 1999, 2003 and 2009.

Artists: Gunārs Lūsis and Jānis Strupulis

50-santims coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992 and *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Germany) in 2007 and 2009.

20-santims coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992, *Real Casa de Moneda* (Spain) in 2007 and *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Germany) in 2009.

10-santims coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992 and *Monnaie de Paris* (France) in 2008.

5-santims coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992, *The Royal Mint* (the United Kingdom) in 2006, *Münze Österreich* (Austria) in 2007 and *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Germany) in 2009.

2-santims coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992, *The Royal Mint* (the United Kingdom) in 2000, *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands) in 2006 and 2007, and *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Germany) in 2009.

1-santims coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992, *Den Kongelige Mynt* (Norway) in 1997, *Monnaie de Paris* (France) in 2003, *Rahapaja Oy* (Finland) in 2005 and 2007, and *Münze Österreich* (Austria) in 2008.

Artists: Gunārs Lūsis and Jānis Strupulis

Monētu simbolikai raksturīga korekta vienkāršība. Mākslinieks Gunārs Lūsis 1992. gadā kaltajām lata apgrozības monētām izvēlējās latvisko dzīvesziņu apliecinošas vērtības. Etnogrāfiskais "saulītes" simbols kā cilvēka mūža rituma līdzgaitnieks attēlots uz 1, 2, 5, 10 un 20 santīmu monētām, bet monētās ar lielāku nominālvērtību ietverti latviešu tautas eksistences pamatelementu simboli – priedes stāds (meži) 50 santīmu, lasis (ūdeņi) 1 lata un govys (zeme) 2 latu monētas reversā.

100 latu zelta apgrozības monēta, kalta 1998. gadā *Rahapaja Oy* (Somija).

Mākslinieki: Sandra Belsone un Jānis Strupulis

100-lats gold circulation coin, struck by *Rahapaja Oy* (Finland) in 1998.

Artists: Sandra Belsone and Jānis Strupulis

2-santims coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992, *The Royal Mint* (the United Kingdom) in 2000, *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands) in 2006 and 2007, and *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Germany) in 2009.

1-santims coin, struck by *Bayerisches Hauptmünzamt* (Germany) in 1992, *Den Kongelige Mynt* (Norway) in 1997, *Monnaie de Paris* (France) in 2003, *Rahapaja Oy* (Finland) in 2005 and 2007, and *Münze Österreich* (Austria) in 2008.

Artists: Gunārs Lūsis and Jānis Strupulis

The symbols on santims and lats coins are characterised by ascetic simplicity. The artist Gunārs Lūsis chose elements symbolising the Latvian way of life and values. The ethnographic diamond-shaped symbol of the sun as the companion of the person throughout his/her life is depicted on 1, 2, 5, 10 and 20 santims coins while the coins of higher denomination feature symbols of the basic elements of the existence of the Latvian nation: a pine tree

seedling representing the woods on the reverse of the 50 santims coin, a salmon representing the waters on the 1 lats coin, and a cow representing the land on the 2 lats coin.

ĪPAŠĀS 1 LATA
APGROZĪBAS MONĒTAS
AR IEROBEŽOTU TIRĀŽU
SPECIAL LIMITED
MINTAGE 1-LATS
CIRCULATION COINS

	2001
	2003
	2004

"Stārķis" (Olga Šilova),
"Skudra" (Māris Putns, Artis Zvirgzdiņš, Dāvids Rubins un Ligita Franckeviča),
"Sēne" (Guntars Sietiņš un Jānis Strupulis),
kaltas *Rahapaja Oy* (Somija)

"Sprīdītis" (Ivars Mailītis),
kalta *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)

"Pētera baznīcas gailis" (Valdis Villeruhs un Ligita Franckeviča),
kalta *The Royal Mint* (Lielbritānija)

"Kliņģeris" (Laimonis Šēnbergs un Jānis Strupulis),
kalta *Münze Österreich* (Austrija)

"Jāņu vainags" (Dace Lielā un Ligita Franckeviča),
"Čiekurs" (Henrihs Vorkals un Jānis Strupulis),
kaltas *Rahapaja Oy* (Somija)

"Pūcēssakta" (Arvīds Priedīte un Jānis Strupulis),
"Sniegavīrs" (Daina Lapiņa un Ligita Franckeviča),
kalta *Münze Österreich* (Austrija)

"Ūdensroze" (Aleksandrs Čaidze un Laura Medne),
"Skurstēnslauķis" (Daina Lapiņa un Laura Medne),
kaltas *Rahapaja Oy* (Somija)

"Nameja gredzens" (Ilze Lībiete un Baiba Šīme),
"Eglīte" (Arvīds Priedīte un Ligita Franckeviča),
"Pakavs" (Frančeska Kirke un Laura Medne),
"Krupis" (Edgars Folks un Jānis Strupulis),
kaltas *Staatliche Münze Berlin* (Vācija)

"Alus kauss" (Juris Dimīters un Andris Vārpa),
"Piparkūku sirds" (Rūta Briede un Laura Medne),
kaltas *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)

"Ezis" (Andris Vītoļiņš un Laura Medne),
"Zvaniņš" (Holgers Elers un Laura Medne),
"Kokle" (Anna Heinrihsone un Ligita Franckeviča),
kaltas *Staatliche Münzen Baden Württemberg* (Vācija)

"Paritātes monēta" (Ilmārs Blumbergs un Jānis Strupulis),
kalta *Münze Österreich* (Austrija)

	2004		2006
	2005		2007
	2005		2007
	2006		2008

	2008		2010
	2009		2010
	2009		2011
	2010		2011

"Stork" (Olga Šilova),
"Ant" (Māris Putns, Artis Zvirgzdiņš, Dāvids Rubins un Ligita Franckeviča),
"Mushroom" (Guntars Sietiņš and Jānis Strupulis),
struck by *Rahapaja Oy* (Finland)

"Sprīdītis" (Ivars Mailītis),
struck by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands)

"Rooster of St. Peter's Church" (Valdis Villeruhs and Ligita Franckeviča),
struck by The Royal Mint (the United Kingdom)

"Pretzel" (Laimonis Šēnbergs and Jānis Strupulis),
struck by *Münze Österreich* (Austria)

"Līgo Wreath" (Dace Lielā and Ligita Franckeviča),
"Pinecone" (Henrihs Vorkals and Jānis Strupulis),
struck by *Rahapaja Oy* (Finland)

"Owl Fibula" (Arvīds Priedīte and Jānis Strupulis),
"Snowman" (Daina Lapiņa and Ligita Franckeviča),
struck by *Münze Österreich* (Austria)

"Waterlily" (Aleksandrs Čaidze and Laura Medne),
"Chimney-sweep" (Daina Lapiņa and Laura Medne),
struck by *Rahapaja Oy* (Finland)

"Namejs Ring" (Ilze Lībiete and Baiba Šīme),
"Christmas Tree" (Arvīds Priedīte and Ligita Franckeviča),
"Horseshoe" (Frančeska Kirke and Laura Medne),
"Toad" (Edgars Folks and Jānis Strupulis),
struck by *Staatliche Münze Berlin* (Germany)

"Beer Mug" (Juris Dimīters and Andris Vārpa),
"Gingerbread Heart" (Rūta Briede and Laura Medne),
struck by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands)

"Hedgehog" (Andris Vītoļiņš and Laura Medne),
"Christmas Bells" (Holgers Elers and Laura Medne),
"Kokle" (Anna Heinrihsone and Ligita Franckeviča),
struck by *Staatliche Münzen Baden Württemberg* (Germany)

"Parity Coin" (Ilmārs Blumbergs and Jānis Strupulis),
struck by *Münze Österreich* (Austria)

	2012		2012
	2013		2013

JUBILEJAS UN PIEMIŅAS MONĒTAS
COLLECTOR COINS

Ļaužu prātos nauda ir labklājības simbols visplašākajā nozīmē. Nauda, tāpat kā zelts, simbolizē cilvēku pieķeršanos laicīgām lietām. Turpretī māksla savā klasiskajā izpausmē allaž saistās ar pārlaicīgo, to uztver kā sabiedrībā pieņemto garīgo vērtību iemiesotāju.

Naudu kā mākslas darbu vairākums no mums uzlūko tikai tad, kad tā pārstājusi veikt savu tiešo uzdevumu, vairs nav apgrozībā un, kļūdama par arheoloģijas, numismātikas vai kādas citas vēstures pētniecības jomas priekšmetu, no maciņiem un seifiem pārvietojusies uz muzeju vitrīnām.

Latvijas Banka 20 gadus mērķtiecīgi īstenojusi principu: Latvijas naudas zīme ir mūsu valsts kultūras pazīme. Lai mūsu nacionālās valūtas dizains varētu vizualizēt 20. un 21. gadsimta Latvijai būtiskas norises un personības, tam izvirzītie un īstenotie nosacījumi ir augstas raudzes profesionālisms, saturiski bagāta, inovatīva mākslinieciskā ideja un individuāls rokraksts. Šāda pieeja Latvijas Bankai vairākkārt ļāvusi gūt atzinīgu starptautisku novērtējumu, piemēram, 2002. gadā pasaules naudas izstādē Bāzelē par sasniegumiem numismātikā saņemta *Vreneli* balva nominācijā "Radošākā valsts banka".

Katras naudas zīmes autoram jāspēj līnijai piešķirt kaut ko vairāk par to, ko tā attēlo, – citādību jeb daudznozīmību. To prasa naudas atbildīgā misija – kalpot. Kalpot par universālu maiņas līdzekli, vērtības mēru un simbolu un vienlaikus – būt miniatūram mākslas darbam, mazajā metāla diskā acīm un rokai tveramajam veidolam piešķirot lieluma sajūtu.

Ramona Umblija,
mākslas zinātniece

People tend to see money as a symbol of prosperity in the broadest sense of the word. Like gold, money symbolises man's affection for worldly goods. Art, conversely, relates to the eternal and is seen as a vehicle for spiritual values adopted by a community.

Most of us regard money as a piece of art only when, withdrawn from circulation and no longer performing its primary function, it has made its way from wallets and safes to museum showcases, becoming an object of research for archaeologists, numismatists or historians.

The national currency is an embodiment of the nation's culture. This basic principle has been pursued by Latvijas Banka for 20 years now. For the motifs of banknote and coin design to reflect the rich cultural traditions and outstanding personalities noteworthy for the 20th and 21st century Latvia, the terms set for their design include high professional standards, innovative artistic challenges and the presence of original individual style. Latvijas Banka has earned international acclaim on numerous occasions, among them the *Vreneli* Award in the category *Most Creative State Bank* at the 2002 Bazel's World Money Fair where outstanding numismatic achievement is honoured.

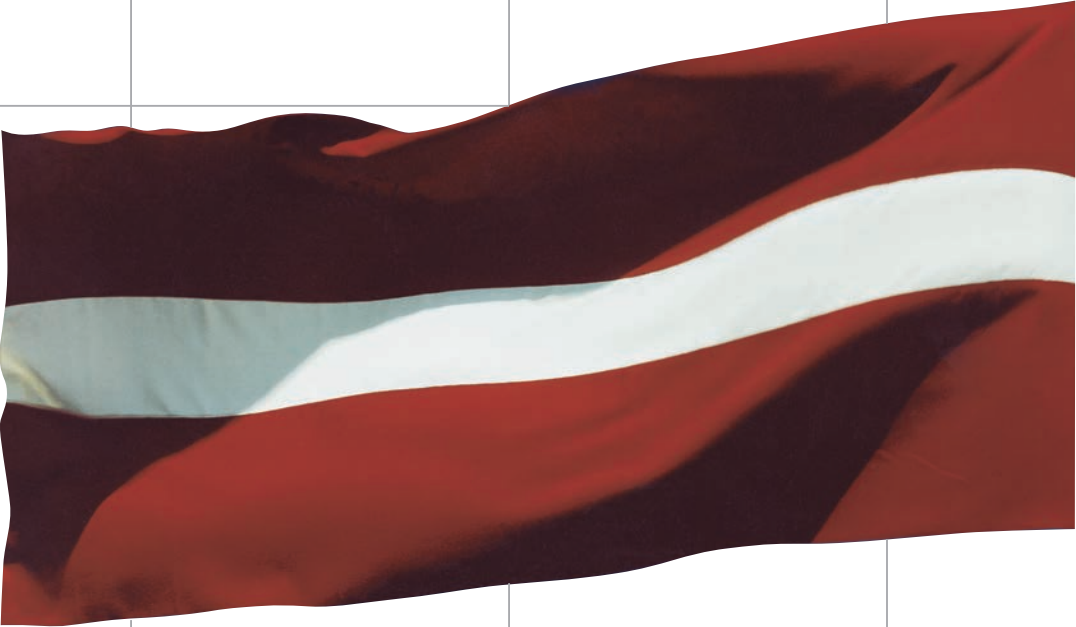
The artist designing a banknote should make each of the lines express diversity or generate a sense of variety of forms. The mission of money, which is to serve, demands it: to serve as legal tender, a measure of value and a symbol, which, remaining a miniature object of art at the same time, creates a sense of greatness.

Ramona Umblija,
art historian

Līdzīgi daudzām Viduseiropas un Austrumeiropas valstīm arī Latvijas valsts veidojās uz I. pasaules kara radītajām drupām. Latvijas valsts tika pasludināta 1918. gada 18. novembrī, kad vēl turpinājās I. pasaules karš, kad vēl priekšā bija sīvas kaujas gan ar dažādu armiju sirotājiem, gan ar lieliniecisko Krieviju, kas negribēja atteikties no savām impēriskajām ambīcijām. Bet 18. novembris iezīmēja to robežšķirtni, aiz kuras Latvija no sapņa kļuva par faktu, kas vairs nav izdzēšams no nācijas apziņas.

Latvija ir ne tikai tirdzniecības un kultūras, bet arī kara ceļu krustpunkts. Visos laikos šejienes zemniekiem un amatniekiem nācies pret savu gribu stāties zem svešu kungu karogiem, tāpēc jo būtiskākas bija 1918.–1920. gada brīvības cīņas, kad kaujā aicināja sarkanbaltsarkanais karogs.

18. novembris un brīvības cīņas ir vēstures daļa, kam lemts kļūt par leģendu. Un tas ir likumsakarīgi, jo valsti nerada politiķu parakstīts dokuments vien, bet vispirms jau varoņi – skaisti, spēcīgi, gudri, reizēm pat traģiski. Viņu drosme liek pārtapt videi un apkārtnei un veido arī mūs.

Nominālvērtība: 2 lati
Svars: 6.00 g, diametrs: 24.35 mm
Metāls: Cu/Ni, kvalitāte: *proof*

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 25.175 g, diametrs: 36.07 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*

Nominālvērtība: 100 latu
Svars: 13.338 g, diametrs: 27.00 mm
Metāls: 583.3° zelts (14 karātu), kvalitāte: *proof*

Monētas jostas: ar uzrakstu
Kaltas 1993. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Aivars Krūklis, Edgars Grīnfelds

Face value: 2 lats
Weight: 6.00 g; diameter: 24.35 mm
Metal: Cu/Ni; quality: *proof*

Face value: 10 lats
Weight: 25.175 g; diameter: 36.07 mm
Metal: silver of .925 fineness; quality: *proof*

Face value: 100 lats
Weight: 13.338 g; diameter: 27.00 mm
Metal: gold of .583.3 fineness (14 kt); quality: *proof*

Edges: lettered
Struck in 1993 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Aivars Krūklis, Edgars Grīnfelds

Like many other countries of Central and Eastern Europe, Latvia was conceived amidst devastation and destruction brought about by World War I. Latvia was proclaimed on 18 November 1918, with World War I still in progress, and the battles both with foreign mercenaries and bolshevik Russia, which would not give up its imperial ambition, yet to be fought. 18 November was a milestone; on that day, the dream of independent Latvia became reality never to be erased from the nation's consciousness.

Latvia is at the hub of trade and cultural as well as war routes. For centuries, peasants and artisans inhabiting this territory had no other choice than to fight under the standards of foreign warlords, which lends added poignancy to the 1918–1920 battles for freedom heralded by the red-white-red flag.

18 November and the fight for freedom are the part of history destined to become a legend. It is only natural for a new state not to spring forth from a single document

signed by politicians; it is brought about by individual heroes – beautiful, strong, brave, and often even tragic. They are the force that counts, their courage being the instrument of shaping both history and the nation.

APVIENOTO NĀCIJU
ORGANIZĀCIJAS 50 GADI
50TH ANNIVERSARY OF
THE UNITED NATIONS

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 28.28 g, diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1995.–1996. g. (datējums – 1995)
The Royal Mint (Lielbritānija)

Mākslinieki: Henrihs Vorkals (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 28.28 g, diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness; quality: proof
Edge: lettered
Struck from 1995 to 1996 (dated 1995) by
The Royal Mint (the United Kingdom)

Artists: Henrihs Vorkals (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

When in June 1945 some 50 nations met in San Francisco to approve the United Nations Charter, the Republic of Latvia, unfortunately, was not among them. The Charter was ratified and brought into effect on 24 October 1945, now annually celebrated as the United Nations Day. 50 years later, in 1995, the United Nations celebrated a history of remarkable achievements and the beginning of an era of new challenges requiring the cooperation of each and every nation.

Latvia became a member of the United Nations on 17 September 1991 after regaining its independence, which ended 50 years of Soviet occupation. Human figures, depicted on the reverse, symbolise the return of Latvia into the community of free and democratic nations.

Kad 1945. gada jūnijā 50 valstu pārstāvji satikās Sanfrancisko, lai parakstītu Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtus, Latvijas Republikas diemžēl nebija ANO dibinātājvalstu vidū. Pēc ratificēšanas tie stājās spēkā 1945. gada 24. oktobrī, ko tagad katru gadu atzīmē kā Apvienoto Nāciju dienu. 50 gadu pastāvēšanas jubilejā ANO atskatījās uz izciliem veikumiem, vienlaikus apzinoties jaunus, grūtus uzdevumus, kuru īstenošanai būs nepieciešama visu dalībvalstu līdzdarbība.

Pēc pusgadsimtu ilgās padomju okupācijas atguvusi neatkarību, Latvija 1991. gada 17. septembrī kļuva par ANO dalībvalsti. Monētas reversa attēls simbolizē Latvijas atgriešanos brīvu un demokrātisku nāciju saimē.

Monētas reversā atveidots 11 gadu vecās Gunas Bārbales zīmējums izraudzīts konkursā, kurā ar 4 000 darbiem piedalījās vairāk nekā 3 000 Latvijas bērnu.

The coin's reverse bears a drawing of an eleven-year-old girl, Guna Bārbale, who won a competition of 4 000 works by over 3 000 Latvian children.

UNICEF
"PASAULES BĒRNIEM"
UNICEF
"FOR THE CHILDREN
OF THE WORLD"

Bērns pasaules krustceļos ir vertikāle upes plūdumam un ceļa vilinājumam, kas sasaista zemes smagmi ar Visuma bezgalību. Ienākot pasaulē, bērns to redz, dzird un izjūt kā sev vistuvāko vidi. Tikai pieredze ļauj atskārst, ka aiz katra izzinātā pasaules loka ir daudzi neizzinātie. Bērība vēl ir laiks, kad reāla ir vienotība ar dabas norišu lielajiem noslēpumiem. Tā ir varbūtību un iespējamību bagātība, ko pieaugušais paslēpj aiz racionalitātes un nepieciešamo kompromisu bruņām. Bērna pasaulē vēl nav noteiktu robežu starp īsto un izdomāto, esošo un vēlamu. Tā ir brīvības pasaule. Un tikai pieaugušo ziņā ir nodrošināt tādu pasaules kārtību, kurā bērna brīvība organiski pārtaps pieauguša cilvēka citādajā – atbildīgajā – brīvībā.

Krustceļos stāvot, bērns pasaulei jautā, vai tā gaidījusi viņa atnākšanu un gatava viņu uzņemt.

The child on the crossroads is the pivot for the flowing river and the alluring road, and the vertical that serves to link the Earth's gravity to the vastness of the Universe. With the very first days of life, a child perceives its immediate surroundings as its natural environment. With experience comes the understanding that beyond the horizon lie worlds yet to be explored. In childhood, there is a communion with the secret rites of the Nature. It is a world of possibility and wonder that for an adult tends to disappear behind a facade of rationality and compromise. A child's world lacks a clear cut border between reality and fantasy, between what exists and what is desired. It is a world of freedom. It is up to adults to make the world such that this childish sense of freedom may easily transform into a different, responsible freedom.

Is the world ready for me? Will it welcome me? Asks the child at the crossroads.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2000. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g; diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness; quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2000 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Laimonis Šēnbergs (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

Baltijas valstu nevardarbīgā pretošanās brūkošās PSRS pēdējiem mēģinājumiem apspiest neatkarības centienus un tās kulminācija – 1991. gada janvāra barikādes pilsētu ielās – ir kalendāra skaitļos ietverts īss, bet saturiski teju vai bezgalīgs brīdis.

Šķietami pretrunīgais tēls monētas aversā – sasalušie uguns kuri – vēsta par uguni, kas tūdaļ izlauzīsies un īsā laikā ļaus Rīgā ap visiem valstiski svarīgajiem objektiem izveidot smagās lauksaimniecības tehnikas "aizsardzības vaļņus", kas sasauks galvaspilsētā lauku vīrus, kuru dažādā dzīves izjūta, atšķirīgā materiālā nodrošinātība un cilvēciskā stāja uz dažām nedēļām sakusīs vienotā patriotiskā ideālas valsts apliecinājumā.

Lāčplēša atveids monētas reversā nav tikai bezgalīgas, nerimstošas varoņcīņas slavinājums, tajā izcelts tautas varoņa spēks un stāja. Skrejlapās un pašdarinātos plakātos šis tēls bija bieži skatāms barikāžu vietās, tautas sanāksmēs un demonstrācijās.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2006. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Juris Petraškevičs (grafiskais dizains),
Andris Vārpa (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2006 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Juris Petraškevičs (graphic design),
Andris Vārpa (plaster model)

The peaceful resistance of the people of the Baltic States to the last attempts of the collapsing USSR to suppress their aspirations to independence, and its high point, the barricades in city streets in January 1991, took place in a relatively brief period of time, whereas its significance is long lasting.

The seemingly contradictory image of the frozen bonfires depicted on the obverse of the coin represents the fire that was about to break out placing heavy agricultural machinery around all sites of national importance in Riga in a short time and summoning to the capital countrymen whose diverse life philosophies, levels of material well-being and values would for a few weeks consolidate into a united patriotic manifestation of an ideal state.

The image of *Lāčplēsis* on the reverse of the coin does not merely glorify the eternal, unceasing fight of the national hero, it highlights his strength and stance. This image was often seen on leaflets and self-made posters on the barricades, at people's meetings and demonstrations.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2010. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Ilmārs Blumbergs (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2010 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Ilmārs Blumbergs (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

1990. gada 4. maijs Latvijā bija skaidrs un silts. Pulksten 10.00 sākās Latvijas PSR Augstākās padomes sēde par 1918. gadā dibinātās un kopš 1940. gada okupētās Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu, un skaļš priekā vilnis satricināja Vecrīgu, kad 138 no 195 klātesošajiem deputātiem bija apstiprinājuši savu JĀ vārdu neatkarībai no PSRS.

Saulainajā dienā vaigi samirka priekā lietū. Trīs sarkanbaltsarkani ziedi katram! Valsts valoda, himna, karogs. Trīs pašnoteikšanās ceļā vienotas valstis Dzintarijūras krastos. Republika, kas dzimusi, nonāvēta un augšāmcēlusies.

Lēni, no pleciem purinādama nebrīves slogu, izslējās Māte Latvija. Uzvaras priekā tūkstošiem roku viņas plecos uzvēla smago, saldo, par visu dārgāko brīvības nastu. Katram patriotam nu jāpalīdz to nest – kā mūžam pulšējošu dzirnakmeni, kā rotējošu zemeslodi, kā dzīvību uzturošu sauli. Brīnuma, kas 1990. gada 4. maijā pacelts, nedrīkst nomest vai zem negaidītā smaguma saļimt.

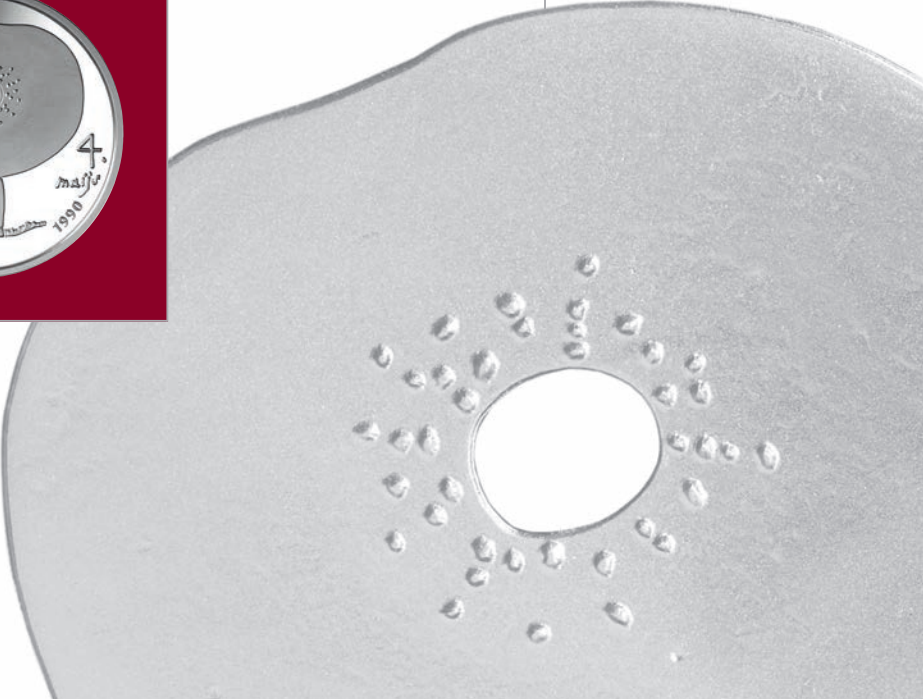

The morning of 4 May 1990 was sunny and warm. At 10 a.m. the Supreme Soviet of the Latvian SSR began a meeting on the restoration of independence of the 1918 Republic of Latvia that had been occupied since 1940, and a loud wave of joy reverberated through the ancient streets of Old Riga when it turned out that 138 of 195 deputies had voted for Latvia's independence from the USSR.

On this sunny day, cheeks got wet from the bright rain of joy. Three flowers in the national colours to everybody! The state language, the national anthem, the national flag. Three countries united in their struggle for independence. A republic that was born, then killed, then resurrected.

Shaking off the yoke of oppression, Mother Latvia stood tall. In the joy of victory, thousands of pairs of hands rolled the heavy, sweet, and most valuable load of freedom onto her shoulders. Each and every patriot must now help to carry it – an ever-rotating earth, an ever-running millstone or a life-sustaining sun. The miracle of 4 May 1990 should never be dropped or put aside as too heavy.

NEATKARĪBAS
DEKLARĀCIJA
DECLARATION OF
INDEPENDENCE

LATVIJA – ES 2004

LATVIA – EU 2004

On the sunny day of 1 May 2004, the flags of the European Union were hoisted in Latvia to celebrate its reunification with Europe. Voicing a stance at the referendum of 20 September 2003 on Latvia joining the European Union, passions had to be ruled by reason to set aside the doubts lingering from the past, build and enhance security and welfare of the nation. Latvia and the nation overwhelmingly said "Yes" to the European Union.

The upper part of the reverse features "P.S. Latvija – ES. 2004" – *post scriptum* or a note as if appended to a completed letter or document signed by History. In Latvian the abbreviation "ES" carries a double meaning: it is a testimony and the reminder to all and everyone that Latvia is the European Union and Latvia is also me! The specific configuration of the coat of arms of the Republic of Latvia and the inscription "Latvijas Republika 2004" on the obverse of the coin symbolise the opening of a new page in the history of Latvia.

1918. gada 18. novembrī proklamējot Latvijas valsti, valsts dibinātājiem bija drosme, uzņēmība un ticība brīvai Latvijai. Latviešu strēlnieku krūšu nozīmes starotā saule kļuva par tēlnieka Burkarda Dzeņa (1879–1966) veidotā pirmā valsts ģerboņa sastāvdaļu. Burts "L" tajā nesa Latvijas vārdu, bet trīs zvaigznes simbolizēja apvienotos novadus. Sarkanbaltsarkanais karogs tā lejasdaļā atgādināja balto Daugavu starp kritušo un bēgļu gaitās bojāgājušo asiņu slacītiem krastiem.

Latvijas pilsoņi uzticīgi kā bērni gāja pretī Latvijas liktenim. Viņi priecājās par savu brīvi un neaizmirsta to, kad nokļuva nebrīvē, ieslēgdami karogu sirdīs, kad svešas varas plosīja valsti. Viņi cēla to no dvēseles dziļumiem, kad pienāca īstais laiks, un nodeva pēcnācējiem. Laiks pierādījis, ka valsts simbolus un valsti visdrošāk, bez viltus un nodevības, ar cerību un augšanas spēku sargā mīlošas tās bērnu rokas.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2008. g. *Rahapaja Oy* (Somija)
Mākslinieks: Aigars Bikše
(grafiskais dizains un plastiskais veidojums)

Saulainā 2004. gada 1. maija dienā visā Latvijā uzviņās Eiropas Savienības karogi, svinot atkalapvienošanos ar pārējo Eiropu. Pārdomas un prieks, vēlme atgriezties vidē, kurai jūtamies piederīgi. Identitātes un integrācijas jēdziena izpratne, 2003. gada 20. septembra referendumā paužot viedokli par valsts pievienošanos Eiropas Savienībai. Emocijas bija jāpakļauj prātam, lai pārvarētu pagātnes pārdzīvojumos mantotās bažas un tālāk veidotu un vairotu valsts drošību un labklājību. Latvija izmantoja šo unikālo iespēju, pārliecinot pilsoņu vairākumam sakot "jā" Eiropas Savienībai.

Monētas reversa augšējā stūrī kā vēstules piebilde (*post scriptum*) lasāms: "P.S. Latvija – ES. 2004", un šo dokumentu parakstījusi pati Vēsture. Eiropas Savienības abreviatūras "ES" latviskās rakstības divējādā nozīme ļauj sajust: Latvija – tā ir ES, tas esmu ES! Monētas aversā valsts ģerboņa un ieraksta "Latvijas Republika 2004" īpašais vietojums simbolizē jaunu lappusi valsts vēsturē.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2004. g. *The Royal Mint* (Lielbritānija)
Mākslinieki: Sandra Belsone (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

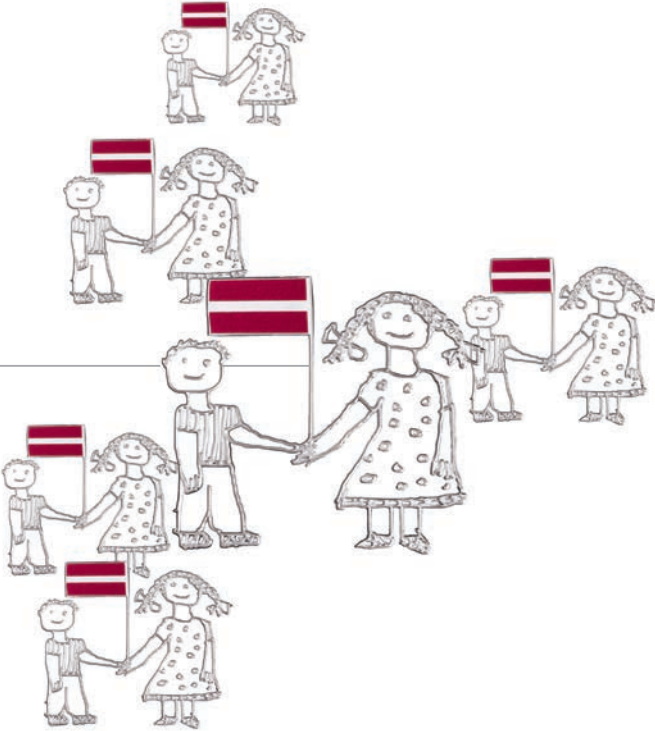
Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2004 by The Royal Mint (the United Kingdom)

Artists: Sandra Belsone (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

When the Republic of Latvia was proclaimed on 18 November 1918, its founders displayed courage, initiative and faith in free Latvia. The radiant sun featured on the insignia of the Latvian riflemen was displayed on the first coat of arms of the Republic of Latvia designed by the sculptor Burkards Dzenis (1879–1966). The letter "L" represented Latvia and three stars symbolised the united regions. The red-white-red flag at the bottom of the coat of arms evoked the pure waters of the Daugava between banks washed with the

blood of those fallen in battle and those perished as refugees.

In childlike faith, the citizens of Latvia were prepared to share Latvia's destiny. They enjoyed their freedom and never forgot it even after it was taken away. As alien powers were tearing apart their land, its children locked the image of the national flag in their hearts to raise it proudly when the time finally came to pass it on to the new generation. Time has shown that the loving children are the best defenders of a country and its symbols.

RĪGAS ASTOŅI GADSIMTI
EIGHT CENTURIES OF RIGA

Pasaulei tuvojoties jaunā gadu tūkstoša sliekšnim, Rīga – Latvijas galvaspilsēta – gatavojās savas 800 gadu jubilejas svinībām, un Latvijas Banka šai jubilejai veltīja astoņu 10 latu monētu sēriju, iekļot sudrabā katru no Rīgas vēstures gadsimtiem.

Dibināta 1201. gadā, Rīga kopš tās pirmsākumiem veidojusies kā tipiska Ziemeļeiropas viduslaiku pilsēta un Īstena Hanzas savienības locekle (1282). Vēsturiskais liktenis gadsimtu gaitā ievilcis Rīgas sejā savdabīgus, tikai tai raksturīgus vaibstus. Atrazdamās lielu tranzītcēļu krustpunktā, Rīga allaž bijusi ne tikai daudz nacionāla pilsēta, kurā gadsimtiem līdzās latviešiem un līviem dzīvojuši arī vācieši, krievi, ebreji, poļi, bet arī kaimiņvalstu interešu un iekāres objekts, tāpēc dažādu karu rezultātā pilsētas atslēgas uz īsāku vai ilgāku laiku bijušas gan Vācijas, gan Polijas, gan Zviedrijas, gan Krievijas rokās.

Veidojot šo unikālo Rīgas vēstures atspulgu miniatūrā, monētu vizuālajai koncepcijai izmantotas autentiskas vēsturiskās reālijas. Monētu reversā atveidots katru gadsimtu simbolizējošs sižets vai tēls. Te ir pilsētas dibinātājs bīskaps Alberts un zeltīts kuģis kā aizjūras tirdzniecības simbols Lielās ģildes 14. gs. ģerbonī. Te ir Daugavas pārcēlāju un zvejnieku aizgādānis Lielais Kristaps ar Kristus bērniņu uz pleca. Rīgas panorāmas siluets, laikam līdzī mainījies, ar savu traušo eleganci priecē rīdzinieku un pilsētas viesu acis arī mūsdienās. Rīga atklājas kā 17. gs. Zviedrijas karalistes lielpilsēta – viens no varenākajiem cietokšņiem Ziemeļeiropā, kā pilsēta ar savdabīgu arhitektūru, kā 19. gs. nacionālās atmodas lieciniece. Sērijas pēdējā, 20. gs. veltītajā, monētā attēlots neatkarību ieguvušās Latvijas valsts simbols – Brīvības pieminekļa – fragments.

Monētu aversā likti Rīgas ģerboņi to vēsturiskajā attīstībā, sākot ar bīskapa Alberta zīmogu un beidzot ar mūsdienu – 1925. gada Latvijas neatkarīgajā valstī apstiprināto – ģerboni. Kā vienīgajam nemainīgajam elementam saglabājoties pilsētas atslēgām, citas detaļas ģerboņos mainās. Gan bīskapa krusta spieķis, gan ordeņa krusts, gan Zviedrijas karaļkronis un Krievijas cara divgalvu ērglis ir Rīgas vēstures neatņemamas zīmes.

As the 21st century dawns on the world, Riga, the capital of Latvia in the heart of the Baltic, prepared to honour the 800th anniversary of its inception. Latvian Banka, in cooperation with The Royal Mint of the United Kingdom, was proud to present a series of eight silver 10 lats collector coins, one for each century.

Founded in 1201, Riga was a typical Northern European city of the Middle Ages, but a succession of rulers and traders changed its architectural face. Due to its location at the strategic crossroads of East and West, Riga joined the Hanseatic League already in 1282. Since then people of the indigenous nationalities, Latvians and Livs, have lived alongside Germans, Russians, Jews and Poles in Riga. Indeed, in the course of eight centuries neighbouring countries were willing to wage wars over Riga. The keys to the City of Riga were held by German, Polish, Swedish and Russian leaders.

Based on original historical materials, the series of collector coins was conceptually designed to illustrate the essential events of each century in miniature. Bishop Albert, the leader of the Christian Crusade to the Baltic and the founder of Riga, is the series' first poignant symbol on the coin's reverse. A golden ship from the coat of arms of the Big Guild symbolises the wealth of the Hanseatic League brought to Riga. The 15th century's coin features the most famous sculpture of St. Christopher (*Lielais Kristaps*), who was a patron saint for all ferrymen and fishermen. Riga's architecture is represented by the fragile yet contemporary city skyline of the 16th century, the Swedish fortifications of the 17th century, and the House of Blackheads, as reconstructed in the 18th century. Illustrations for the last two centuries originate in the Latvian community in Riga: the national awakening in the 19th century and the Freedom Monument of the 20th century, which is an indelible symbol of the Latvian independence attained and regained within the same century.

The coins' obverses demonstrate the historical permutations of the city coat of arms: from that of 1226 all the way to that of 1925 belonging to the capital city of independent Latvia. Riga's many rulers engraved their own symbols on the coat of arms: the German bishop's scepter, the Livonian Order's cross, the Swedish king's crown or the Russian czar's two-headed eagle. The only symbolic element that withstood the events of all centuries is the keys to the City of Riga.

RĪGAS ASTOŅI GADSIMTI
EIGHT CENTURIES OF
RIGA
XIII
XIV

Rīgas vēsture aizsākās 12. gs. beigās, kad bīskaps Alberts no Brēmenes ieradās Baltijā, lai vietējās ciltis iekļautu vienotā, kristīgā Livonijas valstī. Īstenojot šo mērķi, viņš 1201. gadā nodibināja Rīgu, Rietumeiropai piederīgu pilsētu. Rīga strauji izveidojās par svarīgu tranzīttirdzniecības centru un 1282. gadā iestājās Hanzas savienībā.

Vietējiem iedzīvotājiem 13. gs. atnesa galvenokārt asiņainas cīņas pret iebrucējiem un postošus ugunsgrēkus. Tomēr Rīga auga. Pilsētas siluētu iezīmēja Livonijas ordeņa pils, klosteri, baznīcas, kuru vidū izcēlās Rīgas Doms – viena no grandiozākajām celtnēm viduslaiku Livonijā. Amatnieku un tirgotāju nami un noliktavas saplūda ar apkārtnējiem ciemiem, veidojot etniski daudzveidīgu pilsētu, kāda Rīga ir vēl šodien.

Monētas reversā ar zizli rokā redzams Rīgas dibinātājs bīskaps Alberts. Aizsargmūris ar torņiem – raksturīga viduslaiku pilsētas pazīme – attēlots pirmajā Rīgas rātes zīmoga (1226), kura atveids rotā monētas aversu.

Riga has its origins in the 12th century when Bishop Albert arrived in the Baltic to unite the local peoples and convert them to Christianity. His crusade resulted, in 1201, in the founding of the city of Riga. Situated on the banks of a great waterway, Riga became an important trade centre, from 1282 a member of the Hanseatic League.

The 13th century was marked by dynamic growth of the city, and bitter struggles between the local people and the crusaders

of the Christian faith. Riga's silhouette was defined with the castle of the Livonian Order, churches, monasteries and the Riga Dome – one of the grandest buildings of the medieval Livonia. Commercial and trading premises merged with the native villages, creating the ethnically diverse city Riga is today.

The reverse of the coin portrays a likeness of Bishop Albert, the founder of Riga. The coat of arms of Riga (1226) is to be found on the obverse.

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1996.–1998. g.
The Royal Mint (Lielbritānija)

Mākslinieciskā koncepcija: Laimonis Šēnbergs
Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs, Gunārs Čilītis (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča, Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 10 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck from 1996 to 1998 by The Royal Mint (the United Kingdom)

Artistic conception: Laimonis Šēnbergs
Artists: Laimonis Šēnbergs, Gunārs Čilītis (graphic design), Līgita Franckeviča, Jānis Strupulis (plaster model)

STARPTAUTISKĀ MONĒTU PROGRAMMA
ZELTA VĒSTURE

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 1.2442 g (¹/₂₅ Trojas unces)
Diametrs: 13.92 mm
Metāls: 999.9° zelts
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: rievota
Kalta 1998. g. *Valcambi sa* (Šveice)

INTERNATIONAL COIN PROGRAMME
HISTORY OF GOLD

Face value: 10 lats
Weight: 1.2442 g (¹/₂₅ oz. troy)
Diameter: 13.92 mm
Metal: gold of .9999 fineness
Quality: proof
Edge: reeded
Struck in 1998 by *Valcambi sa* (Switzerland)

14. gadsimtā Rīga uzplauka kā starptautisks tirdzniecības centrs un, būdama Hanzas savienības locekle, kļuva par Baltijas jūras nozīmīgāko ostu tranzīttirdzniecībā starp Krieviju, Lietuvu un Rietumeiropas valstīm, tā vairojot savu saimniecisko varenību. Tās sabiedriskajā un garīgajā dzīvē toni noteica viduslaikiem raksturīgās brālības un ģildes. Tapa Lielās ģildes (dib. 1354) ēka – ekskluzīvs pilsētas vācu tirgotāju nams. Rīgas iedzīvotāju labklājība izpaudās arī pilsētai piederošās Sv. Pētera baznīcas pārbūvē.

Monētas reversā attēlots Lielās ģildes ģerbonis. Tajā Rīgas lomu aizjūras tirdzniecībā simbolizē zeltītais kuģis ar pilsētas zīmi (sakrustotām atslēgām ar krustu virs tām) mastā. Monētas aversā redzams pilsētas rātes slepenā zīmoga atveids (1368) ar Rīgas mazo ģerboni.

As the 14th century dawns on Riga, battles commenced in the past century result in the Livonian Order gaining rule over the city. At the same time, the Hanseatic League – an association of trading cities around the Baltic Sea – becomes the centuries paramount economic force. Riga, already a member of the League, is decreed the central harbour and the main intermediary for trade between Eastern and Western Europe. Riga's social and spiritual life is dominated by artisans' brotherhoods and

traders' guilds: the Great Guild Hall, a meeting place for Riga's exclusive guild of wealthy German traders, is constructed in 1354.

The coin's reverse bears the Great Guild's coat of arms: a golden ship with two keys crossed at the top of the mast, representing overseas trading. The coin's obverse bears the City of Riga coat of arms of 1368.

Vēlēdamās nokraīt Livonijas ordeņa varu, Rīga jau 1521. gadā iesaistījās Mārtiņa Luteru uzsāktajā Reformācijas kustībā. 30 gadu ilga konfrontācija starp katoļiem un luterāņiem, līdz Livonijā pasludināja ticības brīvību. Nozīmīgākais 16. gs. otrās puses notikums bija Livonijas karš (1558–1583). Nespējot pretoties iekarotājiem, sabruka Livonijas valstiņu savienība, un 1561. gadā tās teritoriju sadalīja starp Zviedriju un Polijas un Lietuvas valsti. Vienīgi Rīga 20 gadu saglabāja brīvpilsētas statusu.		16. gs. Rīgu raksturo gan kari un grautiņi, gan kultūras dzīves uzplaukums. Pie Sv. Jēkaba baznīcas nodibināja pirmo latviešu luterāņu draudzi (1524), izveidoja pirmo pilsētas bibliotēku (1524), darbu uzsāka grāmatspiestuve (1588). Monētas reversā skatāma senākā zināmā Rīgas panorāma (1547) ar trim dominantēm – Sv. Pētera, Doma un Sv. Jēkaba baznīcu smailēm. Monētas aversā atveidots Rīgas ģerbonis ar diviem lauvām, ģerboņa vairoga turētājiem.	Nominālvērtība: 10 latu Svars: 31.47 g Diametrs: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kaltas 1996.–1998. g. <i>The Royal Mint</i> (Lielbritānija) Mākslinieciskā koncepcija: Laimonis Šēnbergs Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs, Gunārs Člītis (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča, Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)	Face value: 10 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: <i>proof</i> Edge: lettered Struck from 1996 to 1998 by The Royal Mint (the United Kingdom) Artistic conception: Laimonis Šēnbergs Artists: Laimonis Šēnbergs, Gunārs Člītis (graphic design), Līgita Franckeviča, Jānis Strupulis (plaster model)
---	--	---	---	---

RĪGAS ASTOŅI GADSIMTI

EIGHT CENTURIES OF RIGA

XV

XVI

XVII

15. gs. Rīgas politiskajā dzīvē iezīmējās ar pilsētas centieniem atgūt savu autonomiju. Vairāk nekā gadsimtu ilgušās Livonijas ordeņa cīņas ar Rīgas arhibīskapu noslēdzās ar Salaspils līgumu (1452), bet vienošanās nebija ilglaicīga. Gadsimta beigās rīdzinieki piespieda kapitulēt Rīgas pils garnizonu un pārvērtā drupās ordeņa mītni. Taču 1491. gadā pilsētnieki cīņu zaudēja, un Livonijas ordeņa mestra Voltera fon Plettenberga vadībā sākās pils atjaunošana. 15. gs. Rīgā pieauga tirdzniecības rošība. Latvieši apvienojās brālībās un amatos, daudzi no viņiem pievērsās katoļticībai. Par vienu no Livonijā visvairāk godinātajiem svētajiem kļuva Sv. Kristofors, Daugavas pārcēlāju un zvejnieku aizgādnis.

Monētas reversā attēlots Lielais Kristaps (skulptūra, kas ilgu laiku atradās Daugavas krastā), bet aversā – Rīgas 15. gs. ģerbonis (pilsētas vārti ar jumtu starp diviem torņiem).

The Reformation reached Riga in 1521, giving rise to the hope that Riga could free itself of the Livonian Order. The catholic clergy's opposition resulted in 30-year struggle for religious freedom. The second half of the century was dominated by the Livonian War, which began in 1558. After the Livonian Confederation had fallen, in 1561 its territory came under the rule of Sweden and the Kingdom of Poland and Lithuania. Riga, however, remained independent for another 20 years.

Although the 16th century was characterised by wars fought for religious and territorial reasons, Riga's cultural life flourished. In 1524 the first Latvian lutheran congregation was founded at St. Jacob's Church and Riga City Library was opened. In 1588 book printing was begun.

The reverse shows the city skyline dominated by church towers of St. Peter's, St. Jacob's and the Dome. The obverse features Riga's 16th-century coat of arms supported by two lions.

17. gadsimts – zviedru laiki Rīgā. 1621. gadā Zviedrijas karalis Gustavs II Ādolfs pēc veiksmīga pilsētas aplenkuma panāca, ka rīdzinieki zvērēja uzticību Zviedrijas kronim. Gandrīz 100 gadu Rīga bija Zviedrijas pilsēta, lielāka, varenāka un bagātāka pat par tās galvaspilsētu Stokholmu. Zviedri izveidoja Rīgu par vienu no tā laika modernākajiem cietokšņiem Eiropā, vienlaikus saglabājot tās senās privilēģijas. Tiesas vara un pārvalde joprojām palika rātes rokās. Rīga ieguva arī tiesības kalt savas monētas.

1656. gadā Rīgu aplenca krievu cara Alekseja Mihailoviča karaspēks. Pilsētas nocietinājumi un tās aizstāvju varonība neļāva aplencēju pārspēkam Rīgu ieņemt. Rīdzinieku drosme tika atalgota: 1660. gadā Kārlis X Gustavs piešķīra pilsētas ģerbonim savu kroni.

Monētas reversā redzami zviedru celtie Rīgas nocietinājumi 17. gs. pirmajā pusē. Aversā attēlots pilsētas ģerbonis no Gustava II Ādolfā laikā kalta dālderā.

The century-long feud between the Livonian Order and the Archbishop of Riga for the right to rule is suspended by the Salaspils agreement (1452). The accord, however, is short-lived, and both sides are embattled again. Though Riga's citizenry wins, destroying Riga Castle, by 1491 they are forced to surrender. With Wolter von Plettenberg as the head of the Livonian Order, the castle is reconstructed. Trade continues to flourish throughout the 15th century. Latvians establish themselves in the

trades alongside Germans. Many turn to the Catholic faith. Riga's most revered saint is St. Christopher, guardian of ferrymen and fishermen.

The coin's reverse shows *Lielais Kristaps*, the sculpture of St. Christopher, once located on Daugava's shore. The coin's obverse bears the City of Riga coat of arms of the 15th century – the city's portal with a roof between two towers.

17th century Riga is characterised by the rule of the Kingdom of Sweden. In 1621 Riga surrenders to King Gustav II Adolf. For one hundred years, Riga is a Swedish city, even larger and mightier than Stockholm, Sweden's capital. Riga also emerges as one of the most modern 17th century fortresses in Europe. Sweden restores Riga's former privileges, granting autonomy to the City Council and to the city the right to mint its own money.

1656 witnesses the citizens of Riga bravely

defending and repelling an attack by Tsar Alexei Mikhailovich of Russia and his army. In recognition of their unfailing courage and steadfastness, King Karl X Gustav honours the city by adding his crown to its coat of arms in 1660.

The coin's reverse shows an outline of Riga fortifications in the first half of the 17th century. The obverse depicts Riga coat of arms from a coin dating back to the time of King Gustav II Adolf.

18. gs. sākās ar Ziemeļu karu (1700–1721), kura rezultātā Krievija atņēma Zviedrijai Rīgu līdz ar Vidzemi. Rīga uz 200 gadiem kļuva par Krievijas jaunās provinces – Rīgas (kopš 1796. g. – Vidzemes) guberņas – administratīvo centru.

Pilsētas iedzīvotāji pēc pārciestajām kara grūtībām spēja Rīgu padarīt par otro nozīmīgāko Krievijas tirdzniecības ostu pēc impērijas galvaspilsētas Sanktpēterburgas. Rīga bija daudznacionāla pilsēta, kurā ielplūda iedzīvotāji gan no apkārtnējiem lauku

novadiem, gan arī no citām Krievijas guberņām un Rietumeiropas. Gadsimta vidū Rīgā pacēlās jaunais Rātsnams. Tam iepretī slējās slavenais Melngalvju nams, agrākais Rīgas rātes īpašums, kuru 1713. gadā tā pārdeva jauno, neprecēto vācu tirgotāju brālībai – t.s. melngalvjiem.

Monētas reversā atveidots Melngalvju nams, kādu rīdzinieki to skatīja 18. gs, bet aversā – Rīgas 18. gs. ģerbonis, kurā vairoga turētāju lauvu vietā stāties Krievijas impērijas divgalvainais ērglis.

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1996.–1998. g.
The Royal Mint (Lielbritānija)

Mākslinieciskā koncepcija: Laimonis Šenbergss
Mākslinieki: Laimonis Šenbergss, Gunārs Cilītis (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča, Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 10 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck from 1996 to 1998 by The Royal Mint (the United Kingdom)

Artistic conception: Laimonis Šenbergss
Artists: Laimonis Šenbergss, Gunārs Cilītis (graphic design), Līgita Franckeviča, Jānis Strupulis (plaster model)

RĪGAS ASTOŅI GADSIMTI
EIGHT CENTURIES OF RIGA
XVIII
XIX
XX

The 18th century begins with the Northern War (1700–1721) in which Sweden loses Riga and Vidzeme. Over the next 200 years Riga is a part of Russia and the administrative centre of the province of Riga (from 1796, province of Vidzeme).

After the war the citizens of Riga succeed to establish Riga as Russia's second largest trading port after St. Petersburg. Riga is a multinational city embracing citizens from the countryside, other provinces of Russia and Western Europe.

The city is restored to its former glory. By the middle of the century the Council governs from a new City Hall, opposite which stands the magnificent Blackheads House. Initially owned by Riga Council, in 1713 this architectural gem is given to the brotherhood of young, unmarried German traders, the Blackheads.

The coin's reverse features the Blackheads House, as it was in the 18th century. The obverse shows Riga's coat of arms of the 18th century where lions have been replaced by Russia's two-headed eagle.

Napoleona armijai 1812. gadā iebrūkot Krievijā, tika okupēta Kurzeme un apdraudēta arī Rīga. Stratēģisku apsvērumu dēļ nodedzinātās priekšpilsētas, pēc kara atjaunotas pēc regulāra plānojuma, tagad veido Rīgas centrālo daļu.

Rīga 19. gs. 2. pusē kļuva par modernu Eiropas lielpilsētu un vienu no lielākajām Krievijas impērijas pilsētām ar nozīmīgāko eksportostu. Attīstījās daudznozaru rūpniecība, un eklektisma stilā tika celtas daudzas ēkas gan vecpilsētā, gan jaunizveidotajā bulvāru joslā. Pilsētā bija jau gandrīz pusmiljons iedzīvotāju, no tiem gandrīz 40% – latvieši. 1877. gadā pilsētas rāti aizstāja pilsētas dome un pilsētas valde, kā arī domes vēlētā pilsētas galva. Rīga kļuva par lielu zinātnes, izglītības un kultūras centru. Rīgas Latviešu biedrības (1868) rīkotie I Vispārējie latviešu Dziesmu svētki (1873) turpmāk kļuva par latviešu tautas tradīciju, kura guvusi atspoguļojumu monētas reversā. Monētas aversā redzams 19. gs. Rīgas ģerbonis.

In 1812 the Napoleonic troops invading Russia occupy areas of Latvia (Courland). Riga is exposed and in danger, and its strategic defence is to burn its suburbs to the ground. Once the war ends, new, contemporary suburbs, now part of Riga's centre, are built.

The late 19th century sees Riga emerge as a modern European city and the most important port of the Russian Empire. New branches of industry develop and numerous eclectic buildings are constructed in the Old

Town and on the boulevards along the canal. At the turn of the century the population of Riga is about half a million (40% of them – Latvians). Following the reform of 1877, the city council elects a mayor for the first time. Riga becomes a scientific, educational and cultural centre. The Latvian Association of Riga (1868) organises the First National Song Festival in Riga in 1873. The coin's reverse depicts the traditional festival procession, while the obverse features Riga's 19th century coat of arms.

20. gs. sākumā par unikālu Eiropas mēroga jūgendstila pilsēt būvniecības ansambli kļuva Rīgas centrālā daļa. 1. pasaules karš Rīgu uz vairākiem gadiem padarīja par piefrontes pilsētu. 1918. gada 18. novembrī proklamētā Latvijas Republika saņēma mantojumā daudz cietašu un izpostītu zemi. Taču jau pēc nepilniem 10 gadiem Rīga ar savu sakoptību un plaukstošo kultūru ieguva "mazās Parīzes" apzīmējumu. Jaunu postu un zaudējumus atnesa 2. pasaules karš un padomju okupācija. Mainījās pilsētnieku etniskais sastāvs, Rīgas veidols, kultūras un sabiedriskā dzīve. 1991. gadā, sabrūkot PSRS, Latvija atguva neatkarību, un Rīga savu 800 gadu jubileju sagaidīja, atkal kļūvusi par brīvas valsts galvaspilsētu.

Monētas reversā atveidots par valstiskās neatkarības simbolu kļuvušā Brīvības pieminekļa smailē vietotais Brīvības tēls. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Rīga atguva 1925. gadā apstiprināto pilsētas ģerboni, kas redzams monētas aversā.

The early 20th century sees an upturn in Riga's economy. This is a time when numerous unique art nouveau buildings are built in the city. World War I turns Riga into a front-line city for several years. Once the War ends, Riga with its indomitable spirit succeeds in regaining economic strength in less than a decade. On 18 November 1918, the Republic of Latvia is proclaimed. The Freedom Monument, a masterpiece created by sculptor Kārlis Zāle in 1935, becomes a symbol of Latvian unity. World War II and Soviet

occupation bring disaster. The post-war years inflict a period of enormous change. Only in 1991, after the collapse of the USSR, Latvia regained its independence, and Riga celebrated its 800th anniversary as the capital of independent state.

The reverse of the coin depicts the statue of Freedom. The obverse features the 1925 coat of arms, re-adopted by Riga after the restoration of Latvia's independence.

KUĢNIECĪBAS VĒSTURE.
LATVIJAS KUĢI
HISTORY OF SEAFARING.
SHIPS OF LATVIA

Līči, šaurumi, straumes un salas kļiedē, smalcina un vieno jūras ietekmi uz krasta ļaužu ikdienu un mentalitāti. Debesu un jūras zīmētais apvārsnis vilina un maldina, liek jūtām mutuļot, bet prātam izgudrot veidus, kā piekļūt nezināmajam, varbūt pat neizzināmajam.

Krastā dzīvojošie agrāk vai vēlāk uzbūvē kuģi un dodas jūrā meklēt citurienu, laimes zemi. Savukārt pamalē ieraudzīta svešzemnieku bura liek nodrebēt gaidās un nojausmās.

No tagadējās Latvijas krastiem kuršu kuģotāji devās sirojumos uz zviedru zemēm. No Vāczemes Daugavas grīvā iezēģelēja krusta karotāji. 2. pasaules kara izskaņā jūras ceļā glābiņu meklēja tūkstošiem latviešu.

Latvijas Bankas izlaistās monētas raksturo nebeidzamās saskarsmes būtiskus laikmetus. Rīgas kuģis ir liecinieks baltu un līvu cilšu pirmajai saskarsmei ar kristīgo Eiropu. Fregate "Gekrönte Ehendt" vēsta par Kurzemes un Zemgales hercogisti. Tās būvētie kuģi spēja sasniegt Āfriku un Vidusameriku. Gafelšoneris "Julia Maria" pieder 19. gs. 2. pusei, kad latviešu meistaru būvētie burinieki bija sastopami vai visās lielākajās pasaules ostās. Savukārt ledlauzis "Krišjānis Valdemārs" demonstrē 1918. gada 18. novembrī neatkarību pasludinājušās un grūtās cīņās to nosargājušās Latvijas valsts optimismu un apņēmību, veidojot savu floti.

Četri kuģi uz četrām monētām stāsta par Latvijas un jūras attiecību spožiem mirkļiem. Tie uzzib, lai paliktu.

Bays, straits and islands dispel, divide and strengthen the power the sea has over the everyday life and identity of people living on its shore. Alluring and delusive, the horizon separating the sky and the sea enchants the mind, urging it towards the unknown and that which perhaps is unknowable.

Sooner or later people living on the shore will build a boat and set sail for lands unknown, lands holding a promise of happiness. A stranger's sail at the horizon will stir up anticipation and foreboding.

From the shores of present-day Latvia, Kurish seafarers set on raids against Swedish lands. Crusaders from German territories used to moor in the Daugava estuary. Towards the end of World War II, thousands of Latvians sought to escape by the sea route.

Latvijas Banka's coins reflect decisive periods in this continual history of interaction with the world at large. The Riga Ship was witness to the first encounter of the Balts and Livs with Christian Europe. The frigate *Gekrönte Ehendt* evokes the story of the Duchy of Courland and Semigallia whose ships were sturdy enough to reach the shores of Africa and Central America. The gaff-sail schooner *Julia Maria* takes us back to the second half of the 19th century, when Latvian-built vessels were a common sight in any of the large foreign seaports. The icebreaker *Krišjānis Valdemārs* captures the optimism of the new state, whose independence was proclaimed on 18 November 1918 and subsequently had to be defended in tough battles, and its determination to set up a fleet of its own.

The four coins reflect some of the most memorable moments of Latvia's relationship with the sea. These dazzling mementos are ours to keep.

RĪGAS KUĢIS
RIGA SHIP

1939. gadā arheologu grupa Rīgas Pilsētas vēsturiskā muzeja direktora Raula Šnores (1901–1962) vadībā senās Rīgas ostas akvatorijā atsedza kuģa atliekas. Tas bija nogrimis netālu no Rīgas upes kreisā krasta, teritorijā starp tagadējo Valņu, Rīdzenes un 13. janvāra ielu un atrasts aptuveni 6.5 m zem tagadējā ielas līmeņa. Pētnieki unikālo atradumu datē ar 12. gs. beigām.

Tas bijis klinkera (pārlaidu) tehnikā būvēts burinieks ar augstu priekšgalu, vienu mastu

un rāju. Kuģa korpusu un ārējais apšuvums bija darināti no ozola, iekšējais apšuvums – no priedes, dēļi apstrādāti ar cirvi (zaģa lietojums nav konstatēts). Sastiprinājumiem izmantotas koka tapas, dzelzs naglas un kniedes. Kuģa svars bija 4 300 kg, un tas varēja uzņemt ap 30 t kravas. Rīgas kuģa garums bijis ap 17 m, platums – 4.9 m, bortu augstums vidusdaļā – ap 2.4 m, iegrimē – ap 1 m. Rīgas kuģa fragmenti un no ozolkoka darināts modelis mērogā 1 : 10 apskatāmi Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja ekspozīcijā.

During the 1939 archaeological excavations a group of archaeologists headed by the Director of the Riga City History Museum Rauls Šnore (1901–1962) found fragments of a ship in territory of the old Riga port. The ship lay some 6.5 metres below the present street level, in-between Valņu, Rīdzenes and 13. Janvāra Streets. Scientists assume that this unique finding dates back to the end of the 12th century.

The so-called Riga ship was a clinker-built sailing-ship, with a high bow, one mast and a yard. Her body and boarding were made of oak, while the interior was lined with pine panels. It is likely that the boards had been trimmed with an axe (no trace left by a saw was detected). Joints were secured with wooden pegs, iron nails and rivets. The ship's dimensions were the following: length 17 metres, width 4.9 metres, height of the boards in the middle part 2.4 metres, draught 1 metre, weight 4 300 kilograms, and carrying capacity 30 tons. The fragments of the Riga ship and an oak model constructed according to the scale 1 : 10 are displayed at the Museum of the History of Riga and Navigation.

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 31.47 g
Diametr: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1998. g. (datējums – 1997)
Valcambi sa (Šveice)

Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 10 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 1998 (dated 1997)
by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Arvīds Priedīte (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

Nominālvērtība: 20 latu
Svars: 7.776 g
Diametr: 25.00 mm
Metāls: 583° zelts (pārklāts ar 24 karātu zeltu)
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: rievota
Kalta 1997. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 20 lats
Weight: 7.776 g
Diameter: 25.00 mm
Metal: gold of .583 fineness (with 24 kt gilding)
Quality: proof
Edge: reeded
Struck in 1997 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Arvīds Priedīte (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

17. gs. Kurzemes un Zemgales hercogistē attīstījās kuģubūve, augstāko pakāpi sasniedzot Ketleru dzimtas atvases hercoga Jēkaba valdīšanas laikā (1642–1681). Lielākā no sešām kuģubūvētavām atklāta pie Ventspils (1638). Tajā uzbūvēja vairāk nekā 120 fregates, galiotes, korvetes u.c. tipu buriniekus, kas veda kravas uz visdažādākajām pasaules valstīm un devās arī uz abām hercoga Jēkaba kolonijām – Svētā Andreja salu Āfrikā, Gambijas upes grīvā, un Tobāgo salu Vidusamerikā, Mazo Antiļu salu dienvidos.

The 17th century was the time when shipbuilding developed in the Duchy of Courland and Semigallia, flourishing under the rule of Duke Jacob of the Kettlers (1642–1681). The largest of the Duchy's shipyards, where more than 120 frigates, galliots, corvettes and other sailing ships were built, was established near Ventspils (Windau) in 1638. Most of these ships carried cargoes to various countries, among them to the two colonies belonging to Duke Jacob: St. Andrew's Island in the Gambia estuary, Africa, and Tobago Island in the South of the Small Antilles, Central America.

The building of the *Gekroente Ehrendt* (The Crowned Elk), the frigate depicted on the reverse of the coin, was started in Ventspils on 9 March 1642. The length of this three-masted sailing-ship was 28.3 metres, and her carrying capacity was 320 tons. The *Gekroente Ehrendt* set on her maiden voyage on 18 May 1643. The ship was in the Duke's fleet until 1645, when she was seized by Spanish pirates.

1642. gada 9. martā Ventspilī uzsāka burinieka "Kronētais alnis" ("Gekrönte Ehrendt") būvi. Šā trīsmastnieka garums bija 28.3 m, tilpība – 320 t. Pirmajā reisā tas devās 1643. gada 18. maijā. Hercoga flotē burinieks bija līdz 1645. gadam, kad to nolaupīja spāņu jūras laupītāji.

FREGATE
"GEKRÖNTE EHLENDT"
FRIGATE
"GEKRÖNTE EHLENDT"

GAFELŠONERIS
"JULIA MARIA"
GAFF-SAIL SCHOONER
"JULIA MARIA"

Latvijā 19. gs. beigas un 20. gs. sākums bija koka burinieku būves uzplaukuma laiks. To veicināja lētie kokmateriāli un darbaspēks, kā arī turīgāko zemnieku, nākamo kuģu īpašnieku, centieni iegūt ekonomisko neatkarību. Galvenie burinieku tipi bija 2–4 mastu šoneri un gafelšoneri. No 19. gs. otrās puses līdz 1. pasaules karam Latvijā uzbūvēja ap 550 šādu tāliem braucieniem piemērotu burinieku.

Monētas reversā attēlotais trīsmastu gafelšoneris "Julia Maria" ir savam laikam raksturīgs ievērojamā latviešu meistara Mārtiņa Morgenšterna 1895. gadā būvēts burukuģis. Kuģa garums bija 35 m, platums – 8.5 m, lielākā masta augstums – 31 m. Savā 25 gadus ilajā mūžā "Julia Maria" veica vairākus transatlantiskus reisus. Burinieks gāja bojā 1920. gadā Ziemeļjūrā.

At the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, Latvia experienced a golden age in the building of wooden sailing-ships. It was stimulated by the cheap timber and labour, as well as by the attempts of rich farmers, ship-owners-to-be, to gain economic independence. At that time the main types of sailing-ships were two-, three- and four-masted schooners and gaff-sail-schooners. By World War I, about 550 sailing-ships suited for long voyages had been built in Latvia.

The coin's reverse portrays the three-masted gaff-sail schooner *Julia Maria* (built in 1895). The length of the schooner was 35 metres, the width 8.5 metres, and the height of the tallest mast was 31 metres. During her 25 years of life, the *Julia Maria* made several transatlantic voyages. The gaff-sail schooner sank in the North Sea in 1920.

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1996. g. (datējums – 1995)
Valcambi sa (Šveice)

Mākslinieks: Jānis Strupulis
(grafiskais dizains un plastiskais veidojums)

STARPTAUTISKĀ MONĒTU PROGRAMMA
PASAULES MAZĀKĀS ZELTA MONĒTAS

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 1.2442 g (¹/₂₅ Trojas unces)
Diametrs: 13.92 mm
Metāls: 999.9° zelts
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: rievota
Kalta 1997. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Mākslinieks: Jānis Strupulis
(grafiskais dizains un plastiskais veidojums)

Face value: 10 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 1996 (dated 1995)
by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artist: Jānis Strupulis
(graphic design and plaster model)

INTERNATIONAL COIN PROGRAMME
THE SMALLEST GOLD COINS OF THE WORLD

Face value: 10 lats
Weight: 1.2442 g (¹/₂₅ oz. troy)
Diameter: 13.92 mm
Metal: gold of .9999 fineness
Quality: proof
Edge: reeded
Struck in 1997 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artist: Jānis Strupulis
(graphic design and plaster model)

Jūras ledlauzis "Krišjānis Valdemārs" 20. gs. 20. un 30. gados bija vienīgais jaunais Latvijas tvaikonis un paredzēts darbam ziemā aizsalstošajā Rīgas ostā, bet izmantots arī Valsts prezidenta eskortam.

William Beardmore un *Vickers* ledlauža būvi Glāzgovā veica 1924. un 1925. gadā. Tā tilpība bija 1 932 bruto reģistra t, garums – 60 m, platums – 17 m, ieprīme – 6.7 m, jauda – 5 200 ZS. Kuģa lielākais ātrums brīvā ūdenī bija 14.4 mezgli, cietā, gludā ledū – 3 mezgli. Ledlauzim deva izcilā latviešu jūrniecības attīstības veicinātāja un pētnieka Krišjāņa Valdemāra (1825–1891) vārdu. "Krišjānis Valdemārs" piederēja Tirdzniecības un rūpniecības ministrijas Jūrniecības departamentam. Pēc Latvijas okupācijas kuģi nacionalizēja. 2. pasaules karam ienākot Latvijā, kuģis tika evakuēts, 1941. gada 28. augustā uzdūrās uz mīnas un gāja bojā.

The icebreaker *Krišjānis Valdemārs* was the pride of the Republic of Latvia's fleet in the 1920s and 1930s. She was utilised to free the Riga port from ice in winter and to escort state visits.

The ship was built by *William Beardmore* and *Vickers* in Glasgow from 1924 to 1925. Her carrying capacity was 1 932 gross register tons, length 60 metres, width 17 metres, draught 6.7 metres and power 5 200 HP. The ship's maximum speed was 14.4 nautical miles in ice-free water, and 3 nautical miles in water covered with hard and smooth ice. The new icebreaker was named after Krišjānis Valdemārs (1825–1891), the man who established the first naval colleges and promoted shipbuilding in Latvia. The ship was the property of the Navigation Department of the Ministry of Trade and Industry. After the occupation of Latvia, the ship was nationalised, and during World War II, she was evacuated. On 28 August 1941, she struck a mine and perished.

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1998. g. *Valcambi sa* (Šveice)

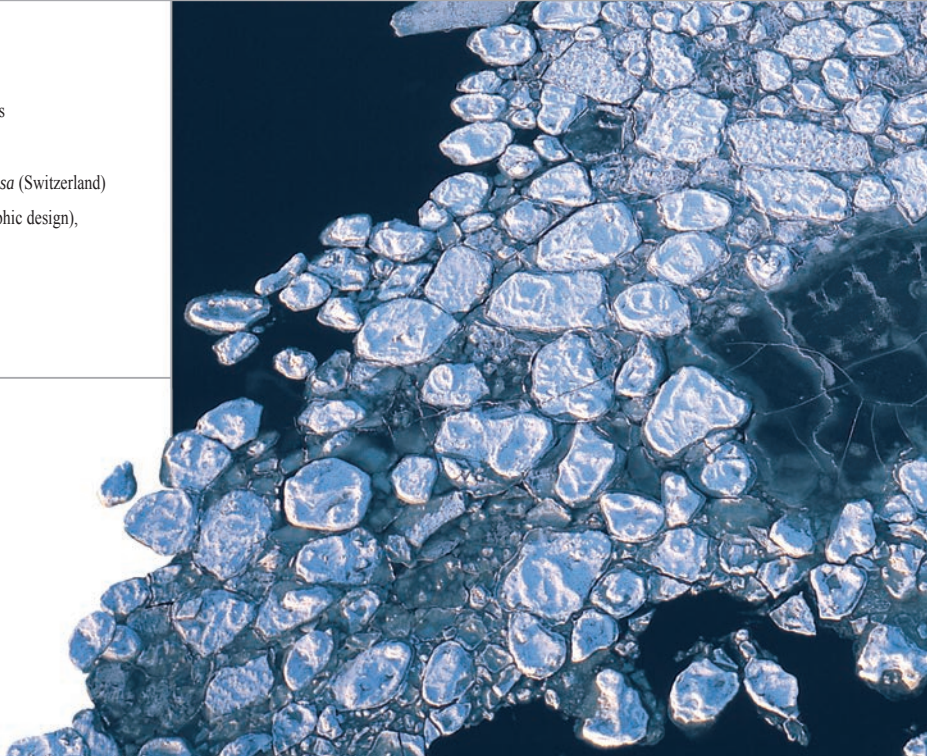
Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Jānis Ronis (plastiskais veidojums)

Face value: 10 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 1998 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Arvīds Priedīte (graphic design), Jānis Ronis (plaster model)

LEDLAUZIS
"KRIŠJĀNIS VALDEMĀRS"
ICEBREAKER
"KRIŠJĀNIS VALDEMĀRS"

HANZAS PILSĒTAS
HANSA CITIES

Hanzas savienības (*Unio hanseatica, hanseatischer Bund*) aizsākumi meklējami 13. gs., kad vācu pilsētas Hamburga un Lībeka noslēdza līgumu par tirgošanās nosacījumiem Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā. Pamazām izveidojās savienība, kas savos ziedu laikos 14. gs. un 15. gs. 1. pusē vienoja desmitiem pilsētu ap Baltijas jūru un tās tuvumā, t.sk. astoņas arī tagadējā Latvijas teritorijā: Rīga, Cēsis, Valmieru, Koknesi, Straupi, Limbažus, Kuldīgu un Ventspili.

Hanzas savienības uzdevums bija aizsardzība – gan pret sirotājiem, zagļiem, jūras laupītājiem, gan darījumu sfērā – pret ārpus savienības esošo zemju un pilsētu tirdzniecisko ekspansiju. Hanzas tiesības noteica dalībpilsētu kopīgos pienākumus un regulēja to saimnieciskās attiecības. Paturot prātā laika nobīdi un atšķirību starp viduslaiku un mūsdienu izpratni par darījumu ētiku, uzņēmējdarbības vidi, prioritārajām vērtībām, tomēr var sacīt, ka Hanzas savienība bija kā priekšnojauta par 20. gs. izveidoto Eiropas Savienību. Pilsētas, kuras tajā ietilpa, jutās vairāk vai mazāk aizsargātas, daļa tirdzniecībā iesaistīto – pietiekami pārliecināti un solidāri, bija iespējams baudīt stabilitātes un pārticības augļus. Tas bija svarīgi arī Livonijā, kas tāpat kā visi citi valstiskie veidojumi Eiropā bija tapusi iekarojumu, vietējo cilšu pakļaušanas, savstarpēju lokālu karu un reliģisku domstarpību rezultātā. Hanzas savienība deva iespēju atelpai, Livonijas pilsētnieki cēla namus, veidoja pārvaldi, krāja mantu.

Tomēr maldīgi uzskatīt, ka viena konkrēta teritorija vai politisks vai ekonomisks veidojums var pastāvēt bez ārējām ietekmēm. Hanzas savienību galu galā novājināja un noveda līdz lēnai iznīkšanai gan iekšējās pretrunas un cīņa par varu un mantu, gan Amerikas atklāšana, kas Eiropai pavēra citus tirdzniecības un ekspansijas virzienus un citus bagātības un varenības mērogus.

Mūsdienās atjaunotā Hanzas savienība ir labas gribas zīme, tā ir simboliska medaļa pie viena Eiropas reģiona goda svārka. Taču šī medaļa nav apsūbējusi, jo tās izcelsmes pamatā ir īsts zelts, īsti sviedri un īstas asinis – cilvēces vēstures patiesie būvmateriāli.

The Hanseatic League (*Unio hanseatica, hanseatischer Bund*) dates back to the 13th century, when the German towns Hamburg and Lübeck concluded an agreement on trading in the Baltic Sea and the North Sea. The League developed gradually, and flourished in the 14th century and the first half of the 15th century, uniting dozens of towns in the Baltic and the underlying regions. Among these were also eight towns situated in the present territory of Latvia: Riga, Cēsis, Valmiera, Koknese, Straupe, Limbaži, Kuldīga and Ventspils.

The aim of the Hanseatic League was to protect its members from raids of plunderers, robbers, pirates as well as from trade expansion of states and cities outside the League. The Hanseatic League had a special code laying down the common obligations of member towns and controlling their economic relations. Although a long period lies in between today and the times of the Hanseatic League and the modern understanding of business ethics, business environment and common values differ from those prevailing at that time, the Hanseatic League may be considered a forerunner of the European Union of the 20th century. The towns of the League were partly protected, merchants felt confident and solidary, and it was possible to enjoy the benefits of stability and affluence. This was important also for Livonia, which, like other European states, was established by conquering territories, oppressing local tribes, and fighting numerous local wars and wars in the name of religion. The Hanseatic League was a respite: townsmen of Livonia built houses, established governance of their own, and accumulated wealth.

No territory, no political or economic unit may, however, exist independent of external influences. The Hanseatic League slowly disintegrated, weakened by internal disagreement and struggle for power and wealth, and the discovery of Americas, which opened up to Europe other directions for trade and expansion, other scale for wealth and power.

The Hanseatic League of today is a sign of goodwill; it is a symbolic medal affixed to the best suit worn by a European region. This medal is not covered with patina, for it is made of pure gold and genuine sweat and blood, the primary elements the history of humankind consists of.

VENTSPILS CĒSIS		Ventspils apvidus vēstures avotos pirmo reizi minēts kā Ventas zeme (<i>terra Vinda</i>). Jau 1263. gadā minēta Ventspils jūras osta, bet 1290. gadā te uzcelta Livonijas ordeņa pils. Kā pilsēta Ventspils rakstos minēta kopš 1378. gada. 14.–16. gs. Ventspils ietilpa Hanzas savienībā, bet 17. gs. pilsēta izveidojās par nozīmīgu Kurzemes un Zemgales hercogistes ostu. Arī tagad Ventspils ir svarīga Baltijas jūras tirdzniecības un ostas pilsēta.			9. gs. Ventas kreisajā krastā izveidojās tirgotāju un amatnieku apmetne. Saistībā ar krustnešu 1242. gadā uzsāktu mūra pils celtniecību pirmo reizi dokumentos minēts Kuldīgas vārds. 14. gs. blakus pilij izveidojās pilsēta, kas kļuva par Hanzas savienības locekli un 1596.–1616. gadā bija Kurzemes hercogistes galvaspilsēta. Lielāko ekonomisko uzplaukumu pilsēta piedzīvoja hercoga Jēkaba laikā (1642–1682). Kuldīgā saglabājusies vienota 18. un 19. gs. koka apbūve.			KULDĪGA VALMIERA	
		Pirmo reizi Cēsis minētas Indriķa hronikā 1206. gadā. Zobenbrāļu ordeņa celtā mūra pils (13.–18. gs.) bieži bija Livonijas ordeņa mestra rezidence. 14. gs. Cēsis kļuva par Hanzas savienības locekli. Cēšs notika Livonijas Hanzas pilsētu dienas un vairāki Livonijas landtāgi, 15. gs. nogalē kalta nauda. Kopš 16. gs. vidus pilsēta cieta karos un ugunsgrēkos, bet izaugsmi 19. gs. nogalē noteica Rīgas–Pleskavas šosejas un dzelzceļa izbūve. Tagad Cēsis ir kultūras un tūrisma centrs.							1283. gadā celtā Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca un Zobenbrāļu ordeņa mūra pils ar blakus esošo amatnieku un tirgotāju apmetni bija Valmieras pilsētas pirmsākums. 14.–16. gs. Valmiera bija Hanzas savienības locekle. Lai gan vairākkārt krievu, poļu un zviedru karaspēku un ugunsgrēku nopostīta, 18. gs. beigās tā kļuva par apriņķa centru. Pašlaik Valmiera ir lielākā Vidzemes pilsēta ar attīstītu ražošanu un tirdzniecību un aktīvu kultūras un sporta dzīvi.
In historical sources Ventspils is first mentioned as <i>Terra Vinda</i> . First references to a port in this territory were made in 1263, and the Venta Castle was built by the Livonian Order (1290). Town status was conferred to Ventspils in 1378. Ventspils was a member of the Hanseatic League (14th–16th c.). The 17th century saw Ventspils evolve into the major port of the Duchy of Courland and Semigallia. In our day, Ventspils is both an important trading centre and a major port.		The city was first mentioned in the Chronicle of Henry in 1206. Masters of the Livonian Order often chose the stone castle built by the Order of Swordbearers (13th–18th c.) as their residence. Cēsis became a member of the Hanseatic League (14th c.), organised special events for the Hanseatic cities of Livonia, hosted the Livonian Landtag and minted coins (15th c.). After devastation brought by wars and fires, the city flourished when the Riga–Pskov highway and railway were built. Nowadays Cēsis is a centre for culture and tourism.			In the 9th century, merchants and craftsmen settled on the left bank of the River Venta. Kuldīga was first mentioned in chronicles when referring to the stone castle that crusaders started to build in 1242. Kuldīga was a member of the Hanseatic League and the capital city of the Duchy of Courland (1596–1616). Kuldīga's golden age was during the reign of Duke Jacob (1642–1682). Kuldīga boasts an authentic ensemble of wooden buildings of the 18th and 19th centuries.				
	Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrs: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kaltas 2000.–2004. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija) Mākslinieki: Gunārs Krollis (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)	Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2000–2004 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland) Artists: Gunārs Krollis (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)		42		43		The St. Sīmanis' Church (1283) and the stone castle of the Order of the Swordbearers with the adjacent settlement of craftsmen and merchants marked the beginning of Valmiera. Valmiera was a member of the Hanseatic League (14th–16th c.). Despite devastation wrought by Russian, Polish and Swedish troops and fire, Valmiera emerged as the district centre (18th c.) At present, Valmiera is the largest city in Vidzeme with developed industry and trading and active cultural and sports life.	

KOKNESE STRAUPE			Straupe bija lībiešu un latgaļu apdzīvotā Idumejas novada centrs un jau 1206. gadā minēta Indriķa hronikā. Pie 1263. gadā uzceltās Lielstraupes pils izveidojās amatnieku un tirgotāju pilsētiņa, un 1356. gadā Straupe kļuva par Hanzas savienības locekli. 14. un 15. gs. tā bija viena no lielākajām Livonijas pilsētām, kam bija Rīgas tiesības, savs zīmogs un birģermeistars. Straupe nopostīta Polijas–Zviedrijas karā, bet novads smagi cieta arī Ziemeļu karā un mēra epidēmijās.			LIMBAŽI RĪGA		
Latgaļu un sēļu apdzīvots novads, kas 13. gs. sākumā nonāca vācu krustnešu pakļautībā, izauklēja Koknesi ar tās pili, kas kļuva par vienu no Rīgas arhibīskapa rezidencēm 14.–16. gs. Ievērojamais amatniecības un tirdzniecības centrs ieguva pilsētas tiesības (1277), 14. gs. kļuva par Hanzas savienības locekli un aizsākumu mūsdienās atpūtnieku un tūristu iecienītai mazpilsētai, kas spoguļojas Daugavas un Pērses ūdeņos.			Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrs: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kaltas 2005., 2006., 2008. un 2011. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija) Mākslinieki: Gunārs Krollis (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)			Gads, kurā bīskaps Alberts Metsepoles novadā sāka pils būvniecību, kļuva arī par Limbažu dibināšanas gadu (1223). Limbaži ieguva pilsētas tiesības (1385) un 14. gs. kļuva par Hanzas savienības locekli. Kopš 16. gs. vidus pilsēta cieta karos un ugunsgrēkos, bet 19. gs. nogalē sākās tirdzniecības un amatniecības uzplaukums. Pilsētas vēsturiskais centrs ar radiālo plānojumu ir valsts nozīmes pilsētbūvniecības piemineklis.		Rīga bija Hanzas savienības locekle no 1282. gada līdz pat šīs savienības norietam. Tirdzniecība veidoja viduslaiku Rīgas bagātību. Rīga pakāpeniski kļuva par vienu no lielākajām Baltijas jūras reģiona ostām. Rīgas galvenās eksportpreces bija vasks, kažokādas, līni un kaņepāji. Importā nozīmīgi bija audumi, sāls un siļķes. Tranzītpreču apstrāde veicināja amatniecības attīstību. Savukārt kultūras mijiedarbība atspoguļojās pilsētbūvniecībā, mākslā, sadzīvē un mentalitātē.
			Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2005, 2006, 2008 and 2011 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland) Artists: Gunārs Krollis (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)			The year 1223, when Bishop Albert started building a castle in the Metsepole province, was also the founding year of Limbaži. Limbaži was awarded town status in 1385, later becoming a member of the Hanseatic League. Beginning with the middle of the 16th century, the city had to withstand a number of wars and fires, and at the end of the 19th century trade and crafts began to flourish there. The historic centre of the city with its radial layout is a monument of urban planning and is considered part of the national heritage.		Riga was a member of the Hanseatic League from 1282 until the final disintegration of the League. Trade underpinned the wealth of Medieval Riga. Over time, Riga began to evolve as a major port of the Baltic Sea Region. Among exports from Riga were wax, furs, flax and hemp. Main imports were fabrics, salt and herring. The processing of transit goods spurred the development of craftsmanship, while cross-cultural relations found their expression in town planning, art, social life, and the way of thinking.
The region, home of the Lettgallians and Selians who were subjugated by the German crusading orders at the beginning of the 13th century, has fostered the town of Koknese and its castle, one of the residences of Riga archbishops of the 14th–16th centuries. As an important centre of crafts and trade, Koknese earned the town status in 1277, joined the Hanseatic League in the 14th century, and grew into a frequented holiday and tourist hub nestling down in the beautiful landscape of the Daugava and Pērse Rivers.		Straupe, the centre of the Idumeja district inhabited by Livs and Lettgallians, was referred to in the Chronicle of Henry in 1206. A town of craftsmen and merchants developed nearby the Lielstraupe Castle built in 1263. In 1356, Straupe became a member of the Hanseatic League. In the 14th and 15th centuries, it was one of the largest towns in Livonia enjoying Riga rights, with its own seal and mayor. Straupe was destructed during the Polish–Swedish War, and the district was devastated also during the Nordic War and plague epidemics.		44	45			

LATVIJA.
LAIKMETU GRIEŽI UN LAIKMETU VĒRTĪBAS
LATVIA.
TIMES AND VALUES

Nacionālās monētu programmas "Latvija. Laikmetu grieži un laikmetu vērtības" četru sēriju 12 monētās attēlota Latvija Eiropas un pasaules kontekstā. Monētu programmas mērķis ir parādīt, kas mēs esam un kādi esam, parādīt to citiem un – kas varbūt ir vēl svarīgāk – arī pašiem sev.

Sērija "Pamati" stāsta par tām tautas pamatvērtībām, kuras ir mūžīgas, visai cilvēcei kopīgas un tomēr katras nācijas tradīcijās un priekšstatos atšķirīgas. Šīs vērtības ir Zeme – matērija kā visa dzīvā pamats un vienīgais spēka avots –, gaismā un tumsā – to secīgā maiņa, cikliskums, ritums, kas padara iespējamu laiku, un liktenis – cilvēciskās nolemtības atbildīgā nasta.

Tautu tapšana, pārvietošanās, sadursmes un sadzīvošana ir tā allaž mainīgā vide, kas raksturo ik valsts saturu un nosaka tagad dzīvojošo paaudžu atšķirības. Latvija nav izņēmums. Gadsimtiem ritot, latviešu etnokulturālo iezīmju attīstību ietekmēja kaimiņvalstu ekspansija, nelielajā Latvijas teritorijā radot relatīvi atšķirīgus politiskās pārvaldes un saimnieciskās attīstības modeļus, kas ļāva izveidoties pietiekami atpazīstamiem novadiem. Sērija "Laiks" godina Kurzemi, Vidzemi un Latgali.

19. gadsimts kļuva par politisko reformu un nacionālās atmodas laikmetu Eiropā. Jaunlatviešu kustības ievērojamākie pārstāvji Krišjānis Valdemārs un Krišjānis Barons būtiski ietekmēja sabiedrisko domu un sociālpolitisko procesu. Cilvēktiesību un nacionālās atbrīvošanās ideālus un indivīda pilnveides ideju attīstīja un augstā mākslinieciskā līmenī izteica izcilais dzejnieks Rainis. Viņiem veltīta sērija "Cilvēki".

Latvijas valsts deklarēšana 1918. gada 18. novembrī Rīgā bija ieroču un diplomātiskajās kaujās aizstāvēta latviešu tautas griba. Jaunās valsts straujā izaugsme laikā līdz 2. pasaules karam pārliecinoši ierakstīja tās vārdu Eiropas kartē. Lai gan PSRS dzelzs priekšgars pusgadsimtu slēpa Latviju pasaulei, nevardarbigā cīņa piespieda okupācijas varu kapitulēt. Sērijas "Valsts" monētas rāda, kā 1918. gadā "no zobena lēkusī saule" pārvarēja svešas varas ceļā uz valsts atdzimšanu.

The twelve coins issued in four series under the national collector coin programme depict Latvia in the European and global context. The aim of the programme is to show other people what we think our Latvian identity really is.

The series *Roots* tells the story about the values that lie at the origins of each nation, the values that are eternal and common to humankind, yet different in the tradition and belief system of every nation. These values are the Earth – life giving matter and the sole source of strength, the Light and the Dark – their succession, cyclical nature and flow that make time possible, and the Destiny – onerous burden of human life.

Development, migration, clashes and coexistence of nations form the ever-changing environment specific for each nation and underlying the differences within present generations. Latvia is no exception. With centuries passing by, the evolution of ethno cultural traits of Latvians was strongly influenced by the expansion of neighbouring countries, as a result of which relatively distinctive models of public administration and economic development emerged and distinguishable districts formed. The series *Times* commemorates Latvia's districts Kurzeme, Vidzeme and Latgale.

The 19th century was an epoch of political reform and national awakening in Europe. Krišjānis Valdemārs and Krišjānis Barons, most outstanding representatives of the New Latvians (*Jaunlatvieši*), had a profound impact on public opinion and social and political processes. The ideals of human rights and national liberation and the idea of individual self-perfection were picked up and expressed on a high artistic level by Rainis, outstanding Latvian poet. The coins of the series *People* are dedicated to them.

The declaration of the State of Latvia on 18 November 1918 in Riga was the will of the Latvian people, its materialisation through fierce battles and diplomatic intercourse. The dynamic development of the new state in the years prior to World War II helped Latvia establish itself convincingly on the map of Europe. Even though the iron curtain of the USSR had cut Latvia off from the rest of the world for half a century, peaceful resistance efforts of the nation forced the occupation power to surrender. The coins of the series *State* celebrate the Sun that, "having risen from the sword" in 1918, was again shedding light over the path which led the nation to independent statehood for Latvia.

PAMATI
ZEME
DEBESS
LIKTENIS

Sērijas "Pamati" monētu aversos plastiskā kompozīcijā kārtoti ornamentu elementi, kuri viegli atpazīstami un kuru sākotne rodama Eiropas tautu un indoeiropiešu kopīgajā mantojumā. Mitoloģiskā cilme ļauj tiem simbolizēt priekšstatus, kas veido seno zemkopju tautu pasaules ainu – zemi, debesis, dabas parādības, gadalaiku un diennakts stundu maiņu –, bet struktūra atbalso cilvēka dzīves ritmu un zemnieka darba ciklisko dabu.

Monētas "Zeme" reversā stilizēti attēlotās zemes bagātīgais reljefs rada asociācijas ar zemi kā spēka avota, barotājas, sargātājas un mūža māju simbolu, bet rijas ēka – ar zemes bagātību radīto pārliecību. Kompozīcijas kārtojums uzrunā mierīgi un pārliecinoši, gluži kā Latvijas ainava.

Debess vairākumam tautu tradicionāli saistās ar svarīgāko dievu mājokli, jo tieši tur norisinās dzīvību strukturējošā, visa esošā ritmu nosakošā cīņa starp gaismu un tumsu. Monētas "Debess" reversā redzama sievietes figūra, kas var asociēties ar latviešu folklorā daudzināto bārenīti – morālās skaidrības un tautas pozitīvā apliecinājuma simbolu. Taču vienlaikus tas ir Visuma spēks, kas liek Saulei un Mēnesim ritēt pa debesu jumolu, tādējādi kārtojot visu agrārās sabiedrības dzīves un darbu ciklu.

Tradicionālajos latviešu priekšstatos, kas poētiski formulēti teikās, pasakās un tautasdziesmās, jo skaidri iezīmējas likteņa, lemtības un arī nolemtības motīvi. Trīs dievības – Laima, Dēkla un Kārta –, bērnam dzimstot, nosaka viņa turpmākās dzīves metus un saturu un pavada viņu visu mūžu. Monētas "Liktenis" reversā uz stilizētas ainavas fona attēlota simboliska, arhetipiska zīme – zelta ābele, kas savieno zemi ar debesīm un vienlaikus simbolizē dievišķo spēku piedāvāto zemes dzīves gandarījumu.

	
	
	48
	49

The obverses of the coins of the series *Roots* feature fragments of a familiar ornamental pattern that originates in the myths of the Indo-European traditions. These mythical roots allow the ornaments to symbolise what once constituted the world of a farmer: the earth, the sky, natural phenomena, the seasonal and diurnal changes. The arrangement of fragments evokes the rhythm of human life and the cyclical character of farm work.

The reverse of the coin *Earth* features a stylised representation of the altering contour of the terrain, which evokes the earth as the source of strength and nourishment and shelter, and a threshing barn, which symbolises the earth's riches. The calmness and power emanating from the arrangement of elements on the coin express the proportion and harmony of the Latvian landscape.

Traditionally, many nations believe the heaven to be the abode of the gods. The heaven is the place where the rivalry between the Light and the Dark takes place, giving structure to all life and causing oscillations in the rhythms of being. The coin's *Heaven* reverse features an outline of a woman, which may be an allusion to the orphan girl from the Latvian folklore, the symbol of virtue and the nation's positive outlook. This is also the power of the Universe determining the movement of the Sun and the Moon, arranging the cycles of life and work of an agrarian community.

The traditional world of Latvians, as poetically recorded in legends, fairy-tales and folksongs, certainly contains the motifs of destiny and predestination. Upon the birth of a child, three Latvian deities – Laima, Dēkla and Kārta – decide the path and meaning of its life, keeping a watchful eye over its entire duration. The coin's *Destiny* reverse features a symbolic and archetypal sign – an apple tree, connecting heaven and earth and also standing for the happiness of earthly life.

	Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrs: 38,61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: gluda Kaltas 2000., 2001. un 2002. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija)	
	Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: plain Struck in 2000, 2001 and 2002 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland)	
	Artists: Juris Petraškevičs (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)	

ROOTS
EARTH
HEAVEN
DESTINY

Latvijas kultūrvēsturisko novadu atšķirības ir svarīgas latviešu ikdienas apziņai un vērtību sistēmai. Trīs monētas, kas veltītas Kurzemei, Vidzemei un Latgalei, veidotas, izmantojot sava laika kognīcijas stilistikai raksturīgās iezīmes. Figūru veidojums atgādina tautas amatniecības meistaru rokkrakstu, savukārt kompozīciju izsvērtā stabilitāte pauž mūsdienu cilvēka priekšstatu par mitoloģizētiem pagātnes tēliem.

Monētas "Kurzeme" aversā zem Kurzemes un Zemgales ģerboņa attēlots topošs kuģis. Tas atgādina gan par kurzemniekiem kā savam laikmetam tipiskiem jūras braucējiem ar koloniālām pretenzijām, gan par kuģubūves tradīcijām. Monētas reversā tēloti kaņepāju svērāji uz ķieģeļu mūra un kūpošas dzelzs kausētavas fona. Tas ir simbolisks stāsts par Kurzemes un Zemgales hercogistes uzplaukumu 17. gs., kad attīstījās tirdzniecība un manufaktūras un tapa izcili būvmākslas paraugi.

Monētas "Vidzeme" aversā zem Livonijas ģerboņa tēlots zemnieks ar smagu, divjūga vilktu ori ceļā uz pilsētas tirgu. Reversā redzami divi dzimtzemnieki, kas klausu kārtā sagatavo zāģmateriālus. Kokapstrāde Vidzemē, kur augsne bija mazāk auglīga nekā Kurzemē un jo īpaši Zemgalē, bet laukus nemitīgi pārstaigāja kara posts un mēris, bija ļoti nozīmīga nodarbošanās. Dēlītis ar kokā grieztajiem burtiem atgādina par Vidzemes izglītības un grāmatniecības tradīcijām.

Monētas "Latgale" aversā uz paugurainās, ezeriem bagātās Latgales ainavas fona mandorlā ietverta Dievmāte ar Jēzus bērnu. Livonijas karu rezultātā Latgale nonāca Polijas ietekmes sfērā, te katolicisms spēja turēties pretī reformācijai. Reversa centrālais elements ir krusts no Latgalei raksturīgā ceļmalas krucifiksa uz ziedošas līnu druvas fona. Pa kreisi no krusta redzams zemnieks – sējējs – kā auglības un cerību iemiesotājs, pa labi – eņģelis kā cilvēka centienu sargātājs.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kaltas 2003. un 2004. g. *Rahapaja Oy* (Somija)
Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

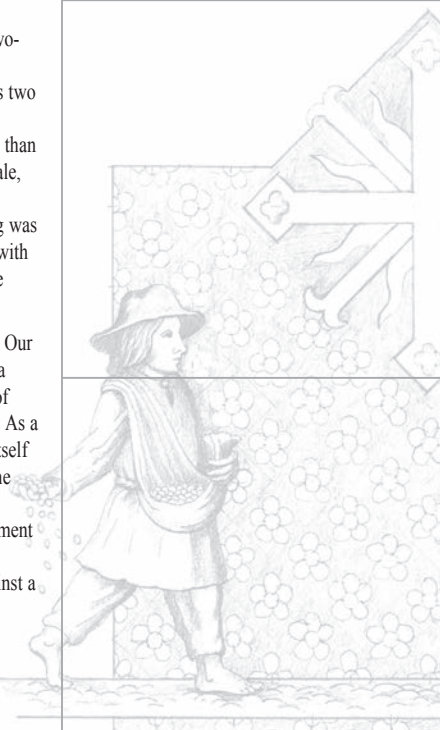
Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: *proof*
Edge: lettered
Struck in 2003 and 2004 by *Rahapaja Oy* (Finland)
Artists: Arvīds Priedīte (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

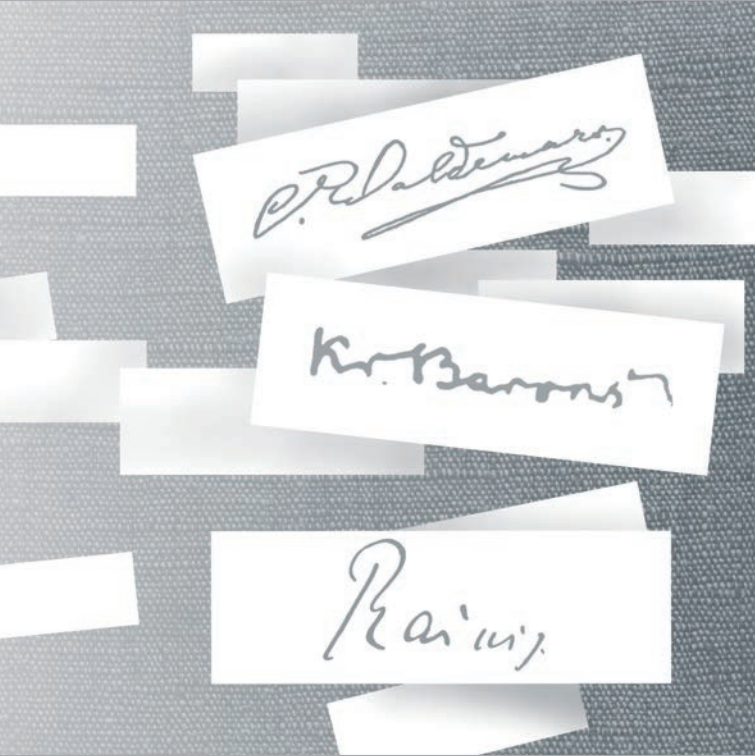
The differences between the three parts of Latvia are important for the system of values and the way of reasoning of Latvians. The three coins dedicated to Kurzeme, Vidzeme and Latgale have been designed using the typical woodcarving features of that time. The design of images resembles the style of craftsmen, whereas the balanced stability of the compositions reflects a modern perception of mythologised past images.

The obverse of the coin *Kurzeme* (Courland) features the coat of arms of the Duchy of Kurzeme and Zemgale, with a ship in the process of building below it. It reminds us of Courlanders who were typical seafarers of their time with colonial claims, as well as of shipbuilding traditions. The coin's reverse features weighers of hemp against a background of a brick wall and an iron foundry. It is a symbolic story of the prosperity of the Duchy of Kurzeme and Zemgale in the 17th century, when trade flourished, manufactures developed and excellent samples of the art of construction were created.

The obverse of the coin *Vidzeme* shows the Livonian coat of arms and a mounted peasant with a heavy cart pulled by a two-horse team on his way to a city market below it. The reverse of the coin depicts two serfs making timber as their corvee. In Vidzeme, where the soil was less fertile than in Kurzeme and even more so in Zemgale, with the scourge of war and the plague looming over the country, woodworking was a really important occupation. A board with letters carved in wood reminds us of the traditions of education and book art.

The obverse of the coin *Latgale* depicts Our Lady with the Child Jesus in a mandorla against a background of the landscape of Latgale rich in lakes and small hillocks. As a result of Livonian wars Latgale found itself under the Polish sphere of influence. The Catholic faith was capable of standing against the reformation. The central element of the coin's reverse is a cross from a roadside crucifix typical of Latgale against a background of a flax field in blossom.

Laikmetus veido cilvēki, kas definē un rada nezūdošas vērtības. Cilvēki ietekmē un virza vēsturi, tā top viņu ikdienišķo vēlmju un augsto centienu sadursmēs. 19. gs. otrajā pusē un 20. gs. sākumā tautas augstākos centienus pauda Krišjānis Valdemārs, Krišjānis Barons un Rainis, kas simbolizēja latviešu nācijas atmodu un evolūciju. Sērijas "Cilvēki" monētas veltītas mūsdienu latviešu nācijas garīgajiem veidotājiem.

Monētas "Krišjānis Valdemārs" aversā attēlota jūra, virs tās lidojoša kaija. Jūras viļņi, dainu valodā runājot, skalo zeltu un sudrabiņu. Jūra ir pārticības avots. Monētas reversā liktais aicinājums "Latvji, brauciet jūrīpā!" ir latviešu kulturālās un saimnieciskās atmodas zīme. Krišjānis Valdemārs (1825–1891) mudināja latviešus uz saimniecisko rosību, jo turībā saskatīja pamatu tautas emancipācijai, un īpašu uzmanību pievērša kuģniecībai.

Monētas "Krišjānis Barons" aversā tēlotās zvaigžņotās debesis veido asociācijas ar latvju dainām – miljonu tautasdziesmu, kas ir latviešu materiālās un garīgās dzīves arhīvs un vienlaikus dzīva un radoša kultūras sastāvdaļa. Būdams matemātiķis un astronoms, Krišjānis Barons (1835–1923) gandrīz pusi mūža veltīja dainu vākšanai un dziesmas ne tikai izskaitīja, bet arī strukturēja precīzā, pārskatāmā sistēmā.

Monētas "Rainis" aversā attēlotas kalnu virsotnes, kam ir privilēģija pirmajām sagaidīt sauli. Raiņa (1865–1929) – izcila latviešu dzejnieka, dramaturga, filozofa, tulkotāja un sabiedriskā darbinieka – personība ir apliecinājums cilvēka tieksmei pilnveidoties un mainīties. "Vienmēr viens un pats..." – šie reversā lasāmie vārdi nes savu laiku apsteiguša ģēnija izjūtas.

History is made by human beings who define and create lasting values. People influence and move the course of events, which arise from the collision of their daily needs with lofty aspirations. In the second half of the 19th century and at the beginning of the 20th century, Krišjānis Valdemārs, Krišjānis Barons and Rainis gave voice to these aspirations of their countrymen. The coins of the series *People* are dedicated to the spiritual molders of the Latvian nation.

The obverse of the coin *Krišjānis Valdemārs* features the waves on the sea that, to borrow from the *dainas*, are sifting gold and silver. The sea is a source of prosperity. The reverse of the coin bears the inscription *Latvians, venture to distant seas!*, words heralding the Latvian cultural and economic awakening. Krišjānis Valdemārs (1825–1891) inspired Latvians to engage in business because he saw national emancipation as stemming from national wealth. He devoted particular attention to seafaring.

The starry sky on the obverse of the coin "Krišjānis Valdemārs" brings up an association with Latvian *dainas*, a body of a million Latvian folk songs, a treasure trove of the nation's material and spiritual heritage, and a cultural tradition that is very much alive today. A mathematician and astronomer, Krišjānis Barons (1835–1923) dedicated almost half of his life to the collection of *dainas*, keeping track of their number and devising a clever and accurate classification system.

The obverse of the coin "Rainis" features mountain peaks privileged to give the first welcome to the Sun. Rainis (1865–1929) was an outstanding poet, dramatist, philosopher, translator and public figure. His life is a fitting illustration to the human aspiration and striving after perfection. *Ever alone and going on his own* are the words on the reverse of the coin communicating the spectrum of the emotions of Rainis, the genius pulling ahead of time.

					KRIŠJĀNIS VALDEMĀRS KRIŠJĀNIS BARONS RAINIS
					Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrs: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kaltas 2005. un 2006. g. <i>Koninklijke Nederlandse Munt</i> (Nīderlande)
					Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: sil ver of .925 fineness Quality: <i>proof</i> Edge: lettered Struck in 2005 and 2006 by <i>Koninklijke Nederlandse Munt</i> (the Netherlands)
					Artists: Arta Ozola-Jaunarāja (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)

VALSTS
BRĪVĪBAS CĪŅAS
SVEŠAS VARAS
VALSTS ATDZIMŠANA

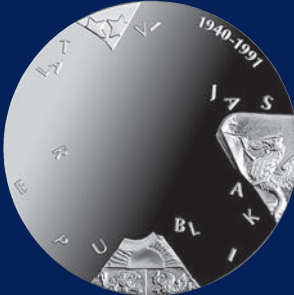

Sērija "Valsts" vēsta par Latviju, kas uzmirdzējusi no nebūtības tumsas, tad atkal ierauta tajā, tomēr laimīgi atdzimusi.

Lai gan Baltijā kopš 13. gs. valdīja iekarotāji, latvieši spēja apvienoties nācijā. 1905. gada revolūcijā, kas satricināja Krievijas impēriju, tika darīts viss, lai nepaklausīgie latvieši aizmirstu Latvijas valsts ideju. Tad nāca 1. pasaules karš, un tā posts savijās ar Dieva brīnumu – 1918. gada 18. novembrī kara izdedzinātajā zemē tika pasludināta Latvijas Republika. Latviešu karavīri pie cepurēm sprauda jaunās valsts armijas zīmotnes ar lecošas saules tēlu un stariem kā zaigājošiem zobeniem.

Latvijas Republikas pirmā ārlietu ministra Zigfrīda Annas Meierovica (1887–1925) pesimistiskā neatkarības ilglaicīguma prognoze piepildījās, kad 1940. gadā valsts robežas nolīdzināja Ribentropa–Molotova pakta lemtās Sarkanās armijas tanku kāpurķēdes. Andreja Eglīša tautas lūgšanas vārdi Lūcijas Garūtas kantātē "Dievs, tava zeme deg!" ļāva nosargāt Latvijas garīgās robežas latviešu sirdīs visos kontinentos.

Latvijas neatkarības atjaunošanai bija brīnuma smarža kā ikvienam gadiem lolotam sapnim, kas vēršas īstenībā. 1988. gadā ar Latvijas Tautas frontes manifestācijām sākās Latvijas dziesmotais un nevardarbīgais atbrīvošanās karš. Tā simbols bija rīta zvaigzne Auseklītis. Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tautas, 1989. gada 23. augustā sadodamās rokās, izveidoja Baltijas ceļu, kas pārsvītroja Hitlera un Staļina vienošanos par Baltijas valstu okupāciju. 1990. gada 4. maijā Latvijas Augstākā padome deklarēja 1918. gadā dibinātās Latvijas Republikas atjaunošanu. 1991. gada 21. augustā Latvija atguva brīvību ne tikai *de iure*, bet arī *de facto*. Dievs, svētī Latviju!

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: gluda
Kaltas 2006. un 2007. g. *Rahapaja Oy* (Somija)
Mākslinieki: Ivo Grundulis (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: plain
Struck in 2006 and 2007 by *Rahapaja Oy* (Finland)
Artists: Ivo Grundulis (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

The series *State* tells the story of Latvia rising from obscurity, then suffering through a dark era to re-emerge once again free.

Despite the Baltic territory being ruled by invaders since the 13th century, the Latvians succeeded in consolidating into a nation. During the revolution of 1905, which shook the Russian empire, every attempt was made to erase national consciousness from their minds. Then World War I broke out and out of its devastating aftermath a miracle was born – the proclamation of the Republic of Latvia on 18 November 1918. Latvian soldiers started wearing the insignia of the national army, which featured a rising sun with rays radiating from it like so many shiny swords.

The foreboding of Zigfrīds Anna Meierovics (1887–1925), the first Foreign Minister of the Republic of Latvia, in regard to the longevity of independence came to pass in 1940 when, in compliance with the Ribbentrop–Molotov Pact, the state borders were levelled by Soviet tanks. Yet the people's prayer written by Andrejs Eglītis and put to music by Lūcija Garūta *God! Thine Earth is Burning!*, safeguarding the spiritual borders of Latvia in the hearts of Latvians all over the world, was not entirely forgotten.

The rebirth of the State of Latvia was a miraculous event similar to a dream nurtured for centuries and finally coming true. Latvia stepped on the road of a peaceful, singing war of independence in 1988 when united by the Popular Front the people of Latvia participated in manifestations and demanded independence. Their symbol was the Morning Star, *Auseklītis*. The people of all three Baltic States Latvia, Lithuania and Estonia joined hands and formed the Baltic Way on 23 August 1989, protesting against the pact on Baltic occupation signed by Hitler and Stalin. On 4 May 1990, the Supreme Council declared the renewal of the Republic of Latvia first established in 1918. On 21 August 1991, Latvia became free not only *de iure* but also *de facto*. God bless Latvia!

STATE
FIGHT FOR FREEDOM
FOREIGN RULERS
REBIRTH OF THE STATE

Latvijas jubilejas un piemiņas monētu klāsts veido vienu no mūsdienu mākslinieciski visaugstvērtīgākajām kolekcijām. Balstoties uz tradicionālajām iespaidformu gravējumu iespējām – izteiksmīgu dizainu, prasmīgu simbolisko strukturējumu, emocionāli piesātinātiem motīviem apvienojumā ar moderniem tehnoloģiskiem paņēmieniem, Latvijas centrālajai bankai izdevies radīt monētas, kuras ir lieliskas nacionālās identitātes, kultūras un vēstures vērtību nesējas. Latvijas jubilejas un piemiņas monētas pamatoti ieguvušas daudzas starptautiskas balvas. Katra monēta ir rūpīgi lolota un kalta. Drosme mainīt tradicionālās numismātikas formas sniegusi nebijušu, inovatīvu un vienmēr pārsteidzošu dāvanu tūkstošiem monētu kolekcionāru.

Ursula Kampmann,
Münzen Review galvenā redaktore

The coinage of Latvia belongs to the most artistic coinage of our age. By counting on the traditional virtues of die engraving like expressive design, clever image structure, touching motives mixed with modernistic techniques, Latvijas Banka succeeds in creating coins each being a perfect ambassador of Latvian tradition, history and culture. With good reason Latvian coins have won many international awards. Each of them was deliberately created and carefully executed. The courage of breaking the mold has made thousands of collectors the present of a fresh, innovative and always surprising coinage.

Ursula Kampmann,
Editor in Chief, *Münzen Review*

SUDRABA PIECLATNIEKS
5-LATS SILVER
COLLECTOR COIN

Face value: 5 lats
Weight: 25.00 g
Diameter: 37.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: tamped back
Edge: lettered
Struck in 2012 by The Royal Mint (the United Kingdom)

Artist: Rihards Zariņš (1869–1939)

Nominālvērtība: 5 lati
Svars: 25.00 g
Diametrs: 37.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *tamped back*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2012. g. *The Royal Mint* (Lielbritānija)

Mākslinieks: Rihards Zariņš (1869–1939)

Izcilais grafiķis Rihards Zariņš (1869–1939) savulaik 5 latu sudraba monētas aversā lika Latvijas valsts lielo ģerboni, bet reversam izvēlējās latviešu tautumeitas tēlu kā tautas darba tikuma un ētiskās skaidrības simbolu. Tā modeles Valstspapīru spiestuves korektores Zelmas Braueres (1900–1977) tēls atpazīstams Riharda Zariņa zīmētajās 10 un 20 latu banknotēs un 50 santīmu monētā. 5 latu sudraba monētā tēla vispārinājums ir augstāks un pilnīgāks, un to sasniegt palīdzējis arī izcilā *The Royal Mint* (Lielbritānija) graviera Pērsija Metkalfa (*Percy Metcalfe*) plastiskais risinājums.

Kad Latvijā viena otru nomainīja okupācijas, tika zaudēta valsts neatkarība un arī nauda, šī sudraba monēta kļuva par Latvijas brīvības un valstiskuma simbolu un rūpīgi glabātu cerības stariņu.

Latvijas valsts nacionālās valūtas atjaunotnes 10 gadu jubilejai Latvijas Banka veltīja 5 latu zelta monētu, ietverot vēsturiskos 5 latu sudraba monētas tautas bagātībās un brīvības simbolus.

Latvijas Bankas 90 gadu jubilejai veltītā 5 latu sudraba monēta kalta, izmantojot oriģinālās 1929. gada galvanoplastikas formas, kas lietotas, šādu monētu kaļot 1929., 1931. un 1932. gadā. Monēta ar unikālu vēsturi turpināja ceļu naudas ritumā.

PIECLATNIEKS

Nominālvērtība: 5 lati
Svars: 1.2442 g
Diametrs: 13.92 mm
Metāls: 999.9° zelts
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: rievota
Kalta 2003. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Mākslinieki: Gunārs Čilītis (grafiskais dizains pēc Riharda Zariņa zīmējuma 1929., 1931. un 1932. gadā kaltajai sudraba 5 latu monētai), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

5-LAT S COIN

Face value: 5 lats
Weight: 1.2442 g
Diameter: 13.92 mm
Metal: gold of .9999 fineness
Quality: proof
Edge: reeded
Struck in 2003 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Gunārs Čilītis (graphic design on the basis of the drawing by Rihards Zariņš for the 5-lats silver coin struck in 1929, 1931 and 1932), Ligita Franckeviča (plaster model)

The outstanding graphic artist Rihards Zariņš (1869–1939) once used the large coat of arms of the Republic of Latvia on the obverse of the 5-lats silver coin and the profile of a Latvian folk-maid, symbolising the virtue of hard work and ethical purity, on its reverse. The prototype of the folk-maid was Zelma Brauere (1900–1977), a proof-reader of the State Securities Printing House, whose image could be recognised on 10-lats and 20-lats banknotes also designed by Rihards Zariņš, and on 50-santims coins. The generalisation of the image is most exquisite on the 5-lats silver coin, with the excellent plaster model by Percy Metcalfe, a distinguished engraver of The Royal Mint, the United Kingdom, contributing to its attainment.

When occupational regimes replaced one another and Latvia lost its independence and national currency, this silver coin became a symbol of freedom and statehood, and a comforting ray of hope for the nation.

Latvijas Banka issued the 5-lats gold coin to commemorate the 10th anniversary of restoration of the Latvian national currency, preserving the 5-lats silver coin’s historic symbols of wealth and freedom of the people.

The 5-lats silver collector coin issued to mark the 90th anniversary of Latvijas Banka has been struck using the original forms produced by electrotyping in 1929 and employed in minting this coin in 1929, 1931 and 1932. The coin has its own unique history, and its happy journey continued.

SUDRABA LASIS
SILVER SALMON

1 lata monētu daudzi mīļi un sirsnīgi dēvējuši par *lasīti*, jo 20 gadu tā reversā, slaidā lokā liekts, no ūdeņiem lecis Latvijas lasis. Caur darba sparū, sudraboto lasi pie laša liekot, ļaudis tikuši pie turības. Lata svars, spēks un enerģija atspoguļoja sabiedrības darba varēšanu un intelekta spējas. Lata jubilejai veltīta 1 lata monētas replika – sudrabā kalts svētku laidieni ar jubilejai simboliski atbilstošu 20 reizes palielinātu nominālvērtību.

Nominālvērtība: 20 latu
Svars: 11.00 g
Diametrs: 21.75 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2013. g. *UAB Lietuvos monetų kalykla* (Lietuva)

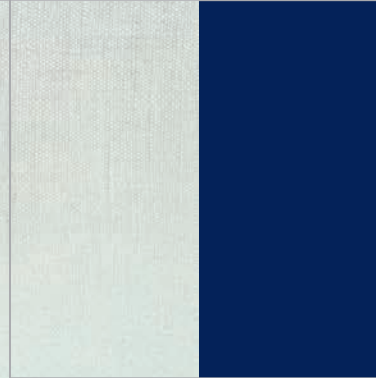
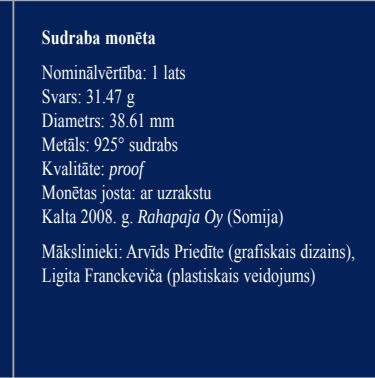
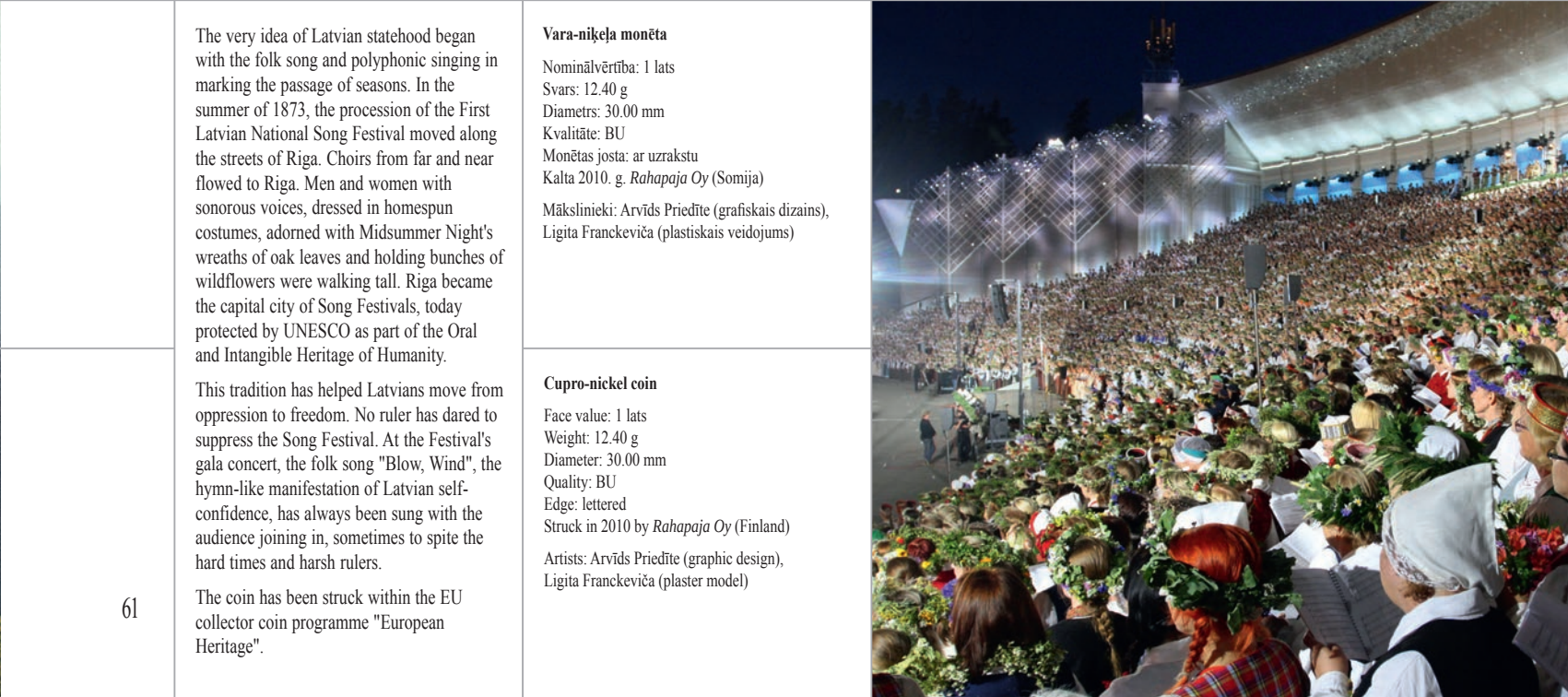
Mākslinieki: Gunārs Lūsis (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 20 lats
Weight: 11.00 g
Diameter: 21.75 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2013 by *UAB Lietuvos monetų kalykla* (Lithuania)

Artists: Gunārs Lūsis (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

Many of us called Latvian 1-lats coin *lasītis*, for it is the Latvian salmon, *lasis*, whose image has been adorning the reverse of the coin for 20 years. Following the work ethic, and putting away coin after coin, people have managed to accumulate substantial wealth. The weight, power and energy of the lats was a reflection of the power and intellectual capabilities of the nation. Latvijas Banka commemorating the birth date of the Latvian lats issued a silver replica of the original 1-lats coin with a twenty times increased nominal value.

LATVIJAS MONĒTA COIN OF LATVIA		Nominālvērtība: 20 latu Svars: 10.00 g Diametrs: 22.00 mm Metāls: 999.9° zelts Kvalitāte: UNC Monētas josta: gluda Kalta 2008. g. <i>Münze Österreich</i> (Austrija) Monētas autors – Teodors Zaļkalns, Ģipša modeli kalšanai pēc autora veidojuma sagatavojusi Līgita Franckeviča				Latvijas radišana sākās ar latviešu tautasdziesmu un daudz balsīgu kopā dziedāšanu gadskārtu svētkos. 1873. gada vasarā, kad Rīgas ielās ienāca Pirmo vispārīgo latviešu dziedāšanas svētku gājiens, kā Gaismas pils cēlās latviešu pašapziņa. Rīgu pārsteidza latviski gavilējoša tauta. Pilsētā no malu malām ieradās kori. Lepni nāca vīri un sievas skanīgām balsīm, pašaustos tērpos, ozolzaru vainagiem galvā un jāpuzālēm rokās. Rīga tapa par tagad jau UNESCO aizsargātā		cilvēces mutvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma – dziesmu svētku – galvaspilsētu. Kopdziesmas žilbinošais gājiens latviešus vadījis no apspiestības līdz brīvībai. Pret dziesmu svētkiem nav uzdrošinājusies karot nevienu vara. Latviešu pašapziņas himna "Pūt, vējiņi" dziesmu svētku noslēgumā kopā ar skatītājiem dziedāta vienmēr, arī par spīti laikiem un vadoņiem. Monēta kalta ES valstu piemiņas monētu programmas "Eiropas mantojums" ietvaros.		DZIESMU SVĒTKI SONG FESTIVAL	
Monēta īsteno Teodora Zaļkalna (līdz 1930. gadam Grīnbergs; 1876–1972) 1922. gadā izloloto 20 latu zelta monētas ieceri. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja fondos saglabātais monētas ģipša modelis ietver Latvijai būtiskus simbolus. Monētas aversā attēlota sieviete ar lakatu galvā, un lakats latviešiem ir mātes pazīšanas zīme, jo, bērnam piedzimstot, vīrs dāvināja sievai lakatu. Tas vienmēr bija apsienams, pasaulē ejot. Sievišķais dod dzīvību cilvēkam, arī ģimenei un valstij. Sievišķais apvieno un saista garīgās un materiālās vērtības kopējā vērtību kamolā. Latvijai sievišķā spēka simboli ir arī auglību un ražību apstiprinošās zīmes, kas redzamas monētas reversā, – maize, ābols, skābputras trauks un piena krūze. Sievišķajām zīmēm blakus vīrišķā, aktīvās darbības, rīcības zīme – nazis. Daudzveidīga zīmju valoda veido stāstu par Latvijai svarīgo, raksturīgo un neaizmirstamo.		 		The coin carries out the project conceived by Teodors Zaļkalns (Grīnbergs until 1930; 1876–1972) in 1922 to create a 20 lats gold coin. The plaster model of the coin preserved in the archives of the Latvian National Museum of History contains symbols that are of great significance to Latvia. The obverse of the coin features a woman in a headscarf, which to any Latvian signifies motherhood: when a baby was born, the husband presented the wife with a headscarf. A woman used it to cover her head whenever she ventured out in the world. The feminine principle gives life to an individual and likewise is at the core of the family and state. The feminine principle unites the spiritual with the material; the symbols on the reverse of the coin, bread, apple, vessel with a curdled milk beverage and a jug of milk, also signify fertility and plenitude. A knife, symbolising masculine action, is placed next to the feminine images. The eloquent language of signs tells the story of what was most important to the Latvians.		 		Sudraba monēta Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrs: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2008. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija) Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)		Silver coin Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: <i>proof</i> Edge: lettered Struck in 2008 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland) Artists: Arvīds Priedīte (graphic design), Līgita Franckeviča (plaster model)	
		Face value: 20 lats Weight: 10.00 g Diameter: 22.00 mm Metal: gold of .9999 fineness Quality: UNC Edge: plain Struck in 2008 by <i>Münze Österreich</i> (Austria) Author: Teodors Zaļkalns; the plaster model, based on the author's sample, was made by Līgita Franckeviča		The very idea of Latvian statehood began with the folk song and polyphonic singing in marking the passage of seasons. In the summer of 1873, the procession of the First Latvian National Song Festival moved along the streets of Riga. Choirs from far and near flowed to Riga. Men and women with sonorous voices, dressed in homespun costumes, adorned with Midsummer Night's wreaths of oak leaves and holding bunches of wildflowers were walking tall. Riga became the capital city of Song Festivals, today protected by UNESCO as part of the Oral and Intangible Heritage of Humanity. This tradition has helped Latvians move from oppression to freedom. No ruler has dared to suppress the Song Festival. At the Festival's gala concert, the folk song "Blow, Wind", the hymn-like manifestation of Latvian self- confidence, has always been sung with the audience joining in, sometimes to spite the hard times and harsh rulers. The coin has been struck within the EU collector coin programme "European Heritage".		Vara-niķeļa monēta Nominālvērtība: 1 lats Svars: 12.40 g Diametrs: 30.00 mm Kvalitāte: BU Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2010. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija) Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)				Cupro-nickel coin Face value: 1 lats Weight: 12.40 g Diameter: 30.00 mm Quality: BU Edge: lettered Struck in 2010 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland) Artists: Arvīds Priedīte (graphic design), Līgita Franckeviča (plaster model)	

SIGULDA

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2007. g. *Koninklijke Nederlandse Munt*
(Niederlande)

Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2007 by *Koninklijke Nederlandse Munt*
(the Netherlands)

Artists: Arvīds Priedīte (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

Sigulda pilsētas tiesības ieguva 1928. gadā, bet tās vēsture ir daudz senāka. Saskaņā ar Indriķa Livonijas hronikā vēstīto Turaidas lībieši 1191. gadā kā likteņa lēmēju izmantojuši zirgu, kas, pārkāpdams zobenu ar dzīvības lēmēju kāju, saudzēja dzīvību Cisterciešu ordeņa brālim. Likteņa zirga tēls simbolizē vietējo cilšu pievēršanos kristīgajai ticībai un Rietumeiropas kultūrai. Zobenbrāļu ordenis Gaujas kreisajā krastā uzcēla mūra cietoksni *Siegewald* (Uzvaras mežs – vācu val.), bet bīskapa Alberta vajadzībām 1214. gadā tika uzbūvēta monētas reversā redzamā Turaidas pils.

Roze monētas aversā ir veltījums Turaidas Rozei, kuras īsais mūžs ir apliecinājums patiesas mīlestības spēkam. Leģenda vēsta, ka Maija mīlējusi dārznieka mācekli, bet meiteni iekārojis arī kāds poļu virsnieks. Nespēdama pretoties virsnieka uzmācībai, viņa izvēlējusies nāvi.

Sigulda was granted city rights in 1928 but its history is much longer. The Chronicle of Henry of Livonia describes how in 1191 the Livs of Turaida used a horse as the Steed of Destiny. The Steed of Destiny symbolises the conversion of the local tribes to Christianity and their adaptation to the West European culture. The Order of Swordbearers built a stone fortress *Siegewald* (from German "the Wood of Victory") on the left bank of the Gauja. In 1214, the Castle of Turaida depicted on the reverse of coin was built for Bishop Albert.

The rose on the obverse of the coin is dedicated to the Rose of Turaida whose short life serves as proof to the power of true love. According to legend, May loved a gardener's apprentice; however, a Polish officer wanted the girl for himself. As May could not fend off the officer's advances, she chose to die.

ZIEMASSVĒTKU EGLĪTE
CHRISTMAS TREE

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g
Diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2009. g. *Koninklijke Nederlandse Munt*
(Niederlande)

Mākslinieki: Edgars Folks (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Ziemassvētku eglītes smarža, skaistums un miera pilnais laimes starojums piepilda dvēseles jau agrā bērnībā un pavada visu mūžu. Tā ir vitalitātes un atdzimšanas simbols, kas cauri gadsimtiem turpina sniegt pasaulei vienojošu garīgu enerģiju, paust miera un vienotības ideju.

Rīgā par godu Kristus dzimšanai pirmoreiz ziediem izgreznota egle rotāja Melngalvju brālības Rīgas ielās rīkotu karnevālu Ziemassvētku sagaidīšanai un aizvadīšanai, kas noslēdzās ar šā Ziemassvētku koka sadedzināšanu 1510. gadā pirms Vastlāvju iestāšanās. Atvadīšanās no vecā un priecāšanās par jaunā gada iestāšanos Latvijā notiek, uzturot un kopjot gan seno latviešu, gan kristīgās Ziemassvētku tradīcijas. Saulgriežu rituāli ar iešanu ķekatās, budēļos vai čigānos izsenis saistīti arī ar eglītes godāšanu, bet egle kristietībā simbolizē labā un ļaunā pazišanas koku paradīzē, Kristus dāvāto cerību uz mūžīgu dzīvi, degošās sveces eglē – Kristus atnesto gaismu pasaules tumsā.

Fragrance, beauty and serenity of the Christmas tree are beheld in early childhood and not forgotten for the rest of one's life. It is a symbol of vitality and rebirth, of uniting spiritual energy, of peace and brotherly love.

The first ever Christmas tree in Riga, adorned with flowers, appeared at a Christmas season street carnival organised by the Blackhead Brotherhood and was burnt in 1510 before Shrove Tuesday. Saying good-bye to the current year and seeing in the new one in Latvia has elements of both pagan Latvian and Christian traditions. The old solstice rituals with their masquerades have also centred around the fir tree, whereas in Christianity this tree symbolises the tree of knowledge in the Garden of Eden and Christ's gift of eternal life, but the lit candles in the tree are a reflection of the light Christ brought to the world of darkness.

Face value: 1 lats
Weight: 22.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2009 by *Koninklijke Nederlandse Munt*
(the Netherlands)

Artists: Edgars Folks (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

RĪGAS NAUDAI 800
RIGA MONEY 800

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 12.50 g
Diametrs: 28.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2011. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Inta Sarkane (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 12.50 g
Diameter: 28.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2011 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Inta Sarkane (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

The right to mint own money has always been a symbol of sovereignty, as money is a sign of independence and of certain level of economic development. Riga asserted its independence in 1211, when Bishop Albert (Albrecht von Buxhövden) granted the traders from Gotland the right to mint coins in the Bishopric of Riga.

Just prior to building the Riga hydroelectric power station, substantial archaeological excavations took place in several locations, including Mārtiņsala in the middle of the River Daugava where *Holme* (Island), one of the first brick castles in the territory of Latvia, was once located. In the castle, a hearth with twenty identical coins was uncovered in 1968.

The image on these pfennigs, which were minted as bracteates, was very similar to Bishop Albert's seal, suggesting that these might be the first coins struck in Riga in accordance with the privilege granted by Bishop Albert. Subsequent research proved the Bishopric of Riga as the provenance of these coins.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g
Diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2011. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Kristaps Ģelzis (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

RĪGAS DOMS
RIGA CATHEDRAL

Face value: 1 lats
Weight: 22.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2011 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Kristaps Ģelzis (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

2011. gada 25. jūlijā apritēja 800 gadu, kopš likts pamatakmens Rīgas Domam, kas ir Latvijas svētvieta un Dieva klātbūtnes zīme mūsu zemē. Rīgas Doms mūsdienās ir Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas arhibīskapa katedrāle. Tas sniedzas pāri ne tikai draudzes, bet arī vienas Baznīcas robežām un kļuvis par Latvijas kristīgo konfesiju saskanīgas kalpošanas centru.

Viena no Rīgas Doma visaptverošajām valodām ir mūzika. Tā šeit skan dievkalpojumos un koncertos kopš 1884. gada, kad radītas tolaik pasaulē lielākās ērģeles ar aptuveni 7 000 stabulēm un 124 reģistriem.

Rīgas Doma arhitektoniskais veidojums kopš 13. gs. nav būtiski mainījies, tomēr liecības atstājis katrs gadsimts. Arī latviešu tautas jaunlaiku vēsture saistīta ar Rīgas Domu: šeit ar dievkalpojumu sākās Latvijas Tautas frontes izveide, Rīgas Doms bija nozīmīgs atbalsta punkts barikāžu laikā 1991. gadā un tagad te tiek svinēta valsts neatkarības diena.

25 July 2011 marked the 800th anniversary of the date when a cornerstone of the Riga Cathedral, a Latvian holy place and sign of God's presence in this country, was laid. The Riga Cathedral is the home of the Latvian Evangelical Lutheran Church. The Cathedral, however, reaches beyond not just one congregation but also one church and has become a unifying centre for Latvian Christians.

One of the universal languages of the Riga Cathedral is music. It has been present at services and events since 1884 when the then largest organ in the world, sporting about 7 000 pipes and 124 stops, was built.

The architecture of the Cathedral has not changed substantially since the 13th century, yet each century has left a mark of its own. The modern history of the Latvian nation is likewise connected to the Cathedral: here a worship service launched the formation of the Popular Front, it played an important role during the barricade period in 1991, and it is the place of national independence celebrations nowadays.

HERCOGAM JĒKABAM 400
DUKE JACOB'S
400TH ANNIVERSARY

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametr: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2010. g. *Koninklijke Nederlandse Munt*
(Nīderlande)

Mākslinieki: Ilze Lībiete (dizains pēc hercogam Jēkabam veltītas piemiņas medaļas parauga),
Līgita Franckeviča un Jānis Strupulis
(plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of 925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2010 by *Koninklijke Nederlandse Munt*
(the Netherlands)

Artists: Ilze Lībiete (the design after a medal
commemorating Duke Jacob), Līgita Franckeviča
and Jānis Strupulis (plaster model)

Duke Jacob (1610–1681) is the most prominent member of the Kettler dynasty that ruled in the Duchy of Courland and Semigallia (1561–1795) until 1737. He was enthroned in 1642, though in fact he had governed the Duchy already since 1639.

Most of Jacob's upbringing was done in Berlin. He studied in Leipzig and Rostock and travelled over Europe. The broad vision he thus developed later allowed the Duke to modernise his realm. Seventy manufactories were established in Courland, over 135 ships were built, urban craftsmanship flourished, churches and schools were erected. Courland's merchant marine, the largest in the Baltic Sea, shipped the Duchy's produce to many countries worldwide. France and England procured the ships built in the shipyards of Courland. Duke Jacob set up colonies on the Tobago Island in the Caribbean and the delta of the Gambia River in Africa promoting the transit of colonial goods.

Hercogs Jēkabs (1610–1681) ir spilgtākais Kurzemes un Zemgales hercogistē (1561–1795) līdz 1737. gadam valdījušās Ketleru dinastijas pārstāvis, kas mantoja troni 1642. gadā, bet faktiski hercogisti pārvaldīja kopš 1639. gada.

Jēkabs uzauga Berlīnē, studēja Leipcigā un Rostokā, apceļoja Eiropu, tā iegūstot plašu redzesloku, kas vēlāk ļāva būtiski modernizēt savu valsti. Kurzemē tika radīts 70 manufaktūru, uzbūvēti vairāk nekā 135 kuģi, attīstīta pilsētu amatniecība, celtas baznīcas un skolas, bet tirdzniecības flote, lielākā Baltijas jūrā, izvadāja hercogistes ražojumus uz daudzām pasaules valstīm. Kuģus pirkā Francija un Anglija. Jēkaba nodibinātās kolonijas – Tobāgo sala Karību jūrā un Gambijas upes grīva Āfrikā – radīja iespēju veiksmīgam koloniālpreču tranzītam.

Face value: 1 lats
Weight: 1.2442 g
Diameter: 13.92 mm
Metal: gold of 9999 fineness
Quality: proof
Edge: reeded
Struck in 2013 by *UAB Lietuvos monetų kalykla*
(Lithuania)

Artists: Laimonis Šenbergs (graphic design),
Līgita Franckeviča (plaster model)

Lestenes baznīca reiz bija krāšņākais vēsturiskais dievnams Latvijas laukos. 1704.–1709. gadā slavenais Kurzemes hercoga Ventspils kuģu būvētavas koktēlnieks Nikolauss Sēfrenss, jaunākais, pēc Lestenes muižas īpašnieka pasūtījuma radīja kokgriezuma iekārtu. Papildus altārim te atradās vesels ansamblis – kancele, biktssols, ērģeļu prospekts, baznīcēnu soli, patronu loža. Mākslas, garīguma un mūzikas iedarbības spēks lika baznīcēniem krist ceļos, saucot "Ak, svētā Lestene!".

Lestenes baznīca ārēji ir skarba un vienkārša kā visas senās Kurzemes baznīcas, bet iekšpusē kokgriezuma iekārta sabalsojās ar interjera bagātīgo barokālo apdari – korintiskā ordera pilastriem, zeltītām konsolēm, rozetēm, eņģeļu galviņām. Šī monēta, uz kuras redzami divi baznīcas altāra elementi – eņģeļa galviņa un akanta lapu vijums altāra sānu dekorā –, ir aicinājums sabiedrībai palīdzēt atgūt Latvijas izcilāko baroka dievnamu un atgādinājums par Lestenes baznīcas izcilo mākslas vērtību.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 1.2442 g
Diametr: 13.92 mm
Metāls: 9999° zelts
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: rievota
Kalta 2013. g. *UAB Lietuvos monetų kalykla*
(Lietuva)

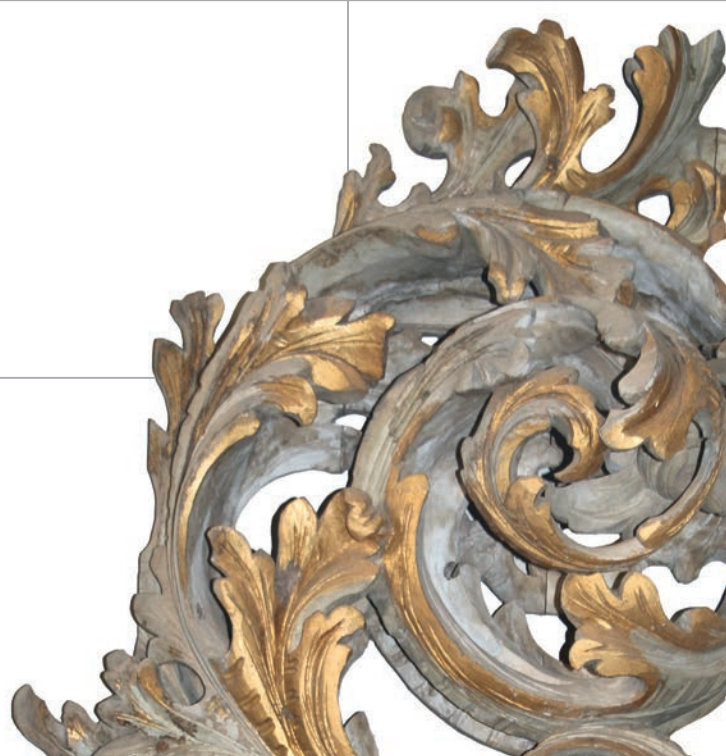
Mākslinieki: Laimonis Šenbergs
(grafiskais dizains),
Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

The Lestene Church was once the most spectacular historic religious building in the Latvian countryside. In 1704–1709, famous Nickolaus Söffrens, Jr., wood carver of the Duke of Courland's Ventspils shipyard, adorned the church with carvings ordered by the owner of the Lestene estate. The Lestene Church boasts of a pulpit, confessional, pews and patrons' box and organ case. The power of art, spirituality and music made churchgoers sometimes drop to their knees, calling out: "Oh, holy Lestene!".

From the outside, the Lestene Church is stark and simple as are all ancient churches in Courland, but inside the wood carvings echoed the rich baroque elements: the Corinthian order pilasters, gilded consoles, rosettes and angels' heads. The coin features two altar elements: the head of an angel and an acanthus leaf design in the side decor of the altar. This coin is an appeal to the public to help Latvia regain its most brilliant Baroque church and serves as a reminder of the outstanding artistic value of the Lestene Church.

AK, SVĒTĀ LESTENE!
OH, HOLY LESTENE!

RUNDĀLES PILS
RUNDĀLE PALACE

1736. gada 24. maijā liekot Rundāles pils pamatakmeni, Latvijā pirmoreiz ienāca eiropeskās baroka rezidences ideja. Krievijas galma arhitekta Frančesko Bartolomeo Rastrelli vadībā tapa vasaras pils Krievijas ķeizarienes Annas Joanovnas favorītam grāfam Ernstam Johanam Bironam, kas 1737. gadā kļuva par Kurzemes un Zemgales hercogu, bet pēc ķeizarienes nāves 22 gadus aizvadīja trimdā.

Pēc hercoga atgriešanās Kurzemē F. B. Rastrelli, itāļu gleznotāji Frančesko Martini un Karlo Cuki un Berlīnes tēlnieks Johans Mihaels Grafs pils zālēs radīja to rokoko stila dekoratīvo krāšņumu, kas Rundāles pili ļauj ierindot izcilāko Eiropas rezidenču saimē.

Mūsdienās pils atdzimusi kā 18. gs. hercoga rezidence ar atbilstoši iekārtotiem interjeriem un ir viens no izcilākajiem Latvijas arhitektūras pieminekļiem. Pils ar F. B. Rastrelli projektēto parku un Baltijas valstīs lielāko rožu dārzu veido plašu ansambli. Rundāles pilij piešķirta Eiropas mantojuma zīme.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2011. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)

Mākslinieki: Guntars Sietiņš (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2011 by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands)

Artists: Guntars Sietiņš (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

STARPTAUTISKĀ MONĒTU PROGRAMMA
PASAULES MAZĀKĀS ZELTA MONĒTAS

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 1.2442 g (¹/₂₅ Trojas unces)
Diametrs: 13.92 mm
Metāls: 999.9° zelts
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: rievota
Kalta 2005. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Mākslinieki: Guntars Sietiņš (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

INTERNATIONAL COIN PROGRAMME
THE SMALLEST GOLD COINS OF THE WORLD

Face value: 1 lats
Weight: 1.2442 g (¹/₂₅ oz. troy)
Diameter: 13.92 mm
Metal: gold of .9999 fineness
Quality: proof
Edge: reeded
Struck in 2005 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Guntars Sietiņš (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)

JŪGENDSTILS. RĪGA
ART NOUVEAU. RIGA

At the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, *Art Nouveau* transformed the historic center of Riga, replacing the rational with the beautiful. The exhibition dedicated to the 700th anniversary of Riga in 1901 served as a showcase of *Art Nouveau*, educating and enticing the potential clients. The resulting uniqueness of residential and public buildings is the pride of the city; recognising that Riga has the finest collection of *Art Nouveau* buildings in Europe, the historic center of Riga was inscribed on the UNESCO World Cultural and Natural Heritage List in 1997. *Art Nouveau* buildings in Riga never cease to amaze the spectator with the quantity and artistic quality of all spectrum of their stylistic solutions as well as harmonious proportions and perfect placement in their surroundings.

Mikhail Eisenstein (1867–1921), father of the world famous film director Sergei Eisenstein, was among the outstanding architects that designed *Art Nouveau* buildings in Riga. His signature style can be seen in the buildings in Elizabetes and Alberta streets; the striking mask that adorns one of them is featured on the reverse of the coin.

With the cornerstone of Rundāle Palace laid on 24 May 1736, the idea of European Baroque-style residence first arrived in Latvia. Under the Russian court architect Francesco Bartolomeo Rastrelli, a summer palace was built for Count Ernst Johann Biron, the favourite of the Russian Empress Anna Ioanovna, who became Duke of Courland and Semigallia in 1737 and after Empress's death was exiled for 22 years.

When the Duke returned to Courland, F. B. Rastrelli, the Italian painters Francesco Martini and Carlo Zucci, and the Berlin sculptor Johann Michael Graff created the ornate rococo interior of great artistic value that today ranks the Rundāle Palace among the most outstanding European residences.

The Rundāle Palace has been reborn with the 18th century interiors and is one of the most outstanding monuments of Latvian architecture. The palace, the park designed by F. B. Rastrelli and the largest rose garden of the Baltic States form an impressive ensemble. The Rundāle Palace has been awarded the European Heritage Label.

Jugendstils Rīgas vēsturiskajā centrā lietišķo skaistajā pārveidoja 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā. Rīgas 700 gadu jubilejas izstāde 1901. gadā ļāva iepazīt jūgendstila iezīmes, izglītojot un ieinteresējot potenciālos pasūtītājus. Tapušo dzīvojamo un arī sabiedrisko ēku spilgtais savdabīgums ir mūsdienu Rīgas lepnums, un, atzīstot, ka Rīgā ir Eiropā augstvērtīgākā jūgendstila ēku kolekcija, pilsētas vēsturiskais centrs 1997. gadā iekļauts UNESCO pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā. Jūgendstila celtnes Rīgā pārsteidz gan ar kvantitāti, gan ar māksliniecisko kvalitāti visu periodam raksturīgo stilistisko izpausmju risinājumos, gan arī ar harmoniju proporcijās un precīzu vides konteksta izjūtu.

To daudzو izcilo arhitektu vidū, kuri Rīgai projektēja jūgendstila namus, bija arī nākamā pasauleslavenā kinorežisora Sergeja Eizenšteina tēvs Mihails Eizenšteins (1867–1921). Viņa radošā rokraksta spilgtākie paraugi ir ēkas Elizabetes un Alberta ielā, un ekspresīvā maska, kas rotā vienu no šiem namiem, atveidota monētas reversā.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA
NATIONAL LIBRARY OF LATVIA

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametr: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2002. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Arnis Kleinbergs (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of 925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2002 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Arnis Kleinbergs (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

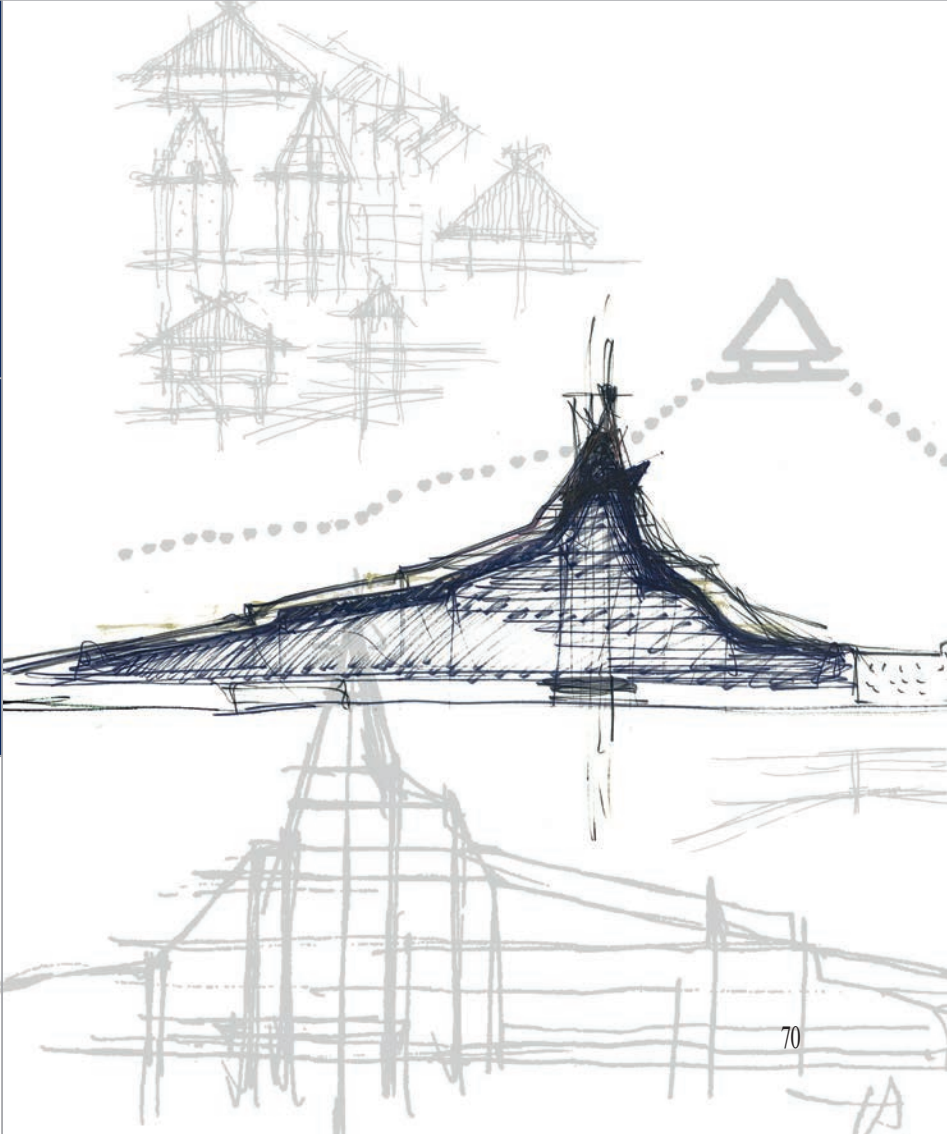

The national library is a matter-of-course element in the culture of every country. The National Library of Latvia boasts the country's most complete and richest collection of books, manuscripts and other printed matter. Its new building has been erected. Designed by the distinguished Latvian-born architect Gunnar Birkerts, the building of the National Library, which houses modern communication and information facilities, embodies symbols meaningful to the Latvians. The Glass

Mountain is a symbol of obstacles confronting any creative individual. The Castle of Light stands for the nation's aspirations for freedom and spirituality, the virtues that need to be released from oppression, despair and confinement. The shaft of light connecting the coin's obverse and reverse stands for hope in the future.

Nacionālā bibliotēka ir katras sevi cienošas valsts kultūras elements. Latvijas Nacionālā bibliotēka ir valsts pilnīgākā un bagātākā iespieddarbu, rokrakstu un citu garamantu krātuve, bet tagad ieguvusi laikmetīgu veidolu. Jaunās ēkas projekta autors ir pasaulē pazīstamākais latviešu izcelsmes arhitekts Gunārs Birkerts. Bibliotēkas projekta skice, kas attēlo modernās komunikācijas un informācijas pārvaldīšanas mājvietu, apvieno latviešu tautai nozīmīgus simbolus. Stikla kalns ir

cilvēka radošajā mūžā pārvaramo grūtību simbols. Savukārt ar Gaismas pili tradicionāli tiek saprasta tautas brīvība un radošais gars, kas jāatbrīvo no apspiestības un nomāktības. Tāpēc gaismas staru plūsma savieno monētas aversu un reversu kā nākotnes cerība.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 1.2442 g
Diametr: 13.92 mm
Metāls: 999.9° zelts
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: rievota
Kalta 2007. g. *Staatliche Münze Berlin* (Vācija)

Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains pēc Voldemāra Krastiņa veidotās apgāda "Zelta ābele" grafiskās zīmes), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Zelta ābele un zelta āboli Eiropā pazīstami jau vismaz kopš sengrieķu mitoloģiskajiem hesperīdu zelta āboliem. Latviešu pasākās zelta ābele parasti cieši saistīta ar Laimes mātes, vienas no seno dievu panteona svarīgākajām personām, aktivitātēm. Zelta ābele nes veiksmi, palīdz ētiski skaidrajai, ideālo morāli personificējošajai bārenītei, bet stājas ceļā izlutinātās, amorālās mātesmeitas centieniem.

1935. gadā grāmatizdevējs Miķelis Goppers (1908–1996) nodibināja apgādu "Zelta ābele", lai īstenotu ieceri radīt grāmatas kā estētiski izsmalcinātus mākslas darbus un augstvērtīgus poligrāfiskās mākslas paraugus ar nelielu tirāžu kolekcionāriem un grāmatu mīļotājiem. Apgāda grafiskās zīmes autors ir viens no pirmajiem tā izdoto grāmatu ilustratoriem Voldemārs Krastiņš (1908–1960) – ainavists un oforta meistars. Līdz 1940. gada vasarai, kad Latviju okupēja PSRS karaspēks, apgāds paguva izdot 48 grāmatas, kas visas nonākušas latviešu grāmatu mākslas zelta fondā.

The golden apple tree and its golden fruit have been well-known in Europe at least since the Roman times when apples ripened in the Garden of the Hesperides. In Latvian fairy-tales, the golden apple tree is usually closely related with the activities of Mother Laima, one of the most significant members of the Latvian pantheon of Gods. A symbol of good luck, the golden apple tree lends a helping hand to the poor orphan girl, who is an embodiment of virtue, but bars the way to the spoilt daughter of the master.

In 1935, book publisher Miķelis Goppers (1908–1996) founded *Zelta ābele*, a new publishing house that was to publish limited edition books of high aesthetic value aimed at book lovers and collectors. The publisher's logo was created by Voldemārs Krastiņš (1908–1960), a landscape artist and master of etching who also became one of the first illustrators of *Zelta ābele* books. By the summer of 1940, when Latvia was occupied by the Soviet Union, the publishing house had managed to produce 48 books, all of the gold standard of Latvian book art.

ZELTA ĀBELE
THE GOLDEN APPLE TREE

LATVIEŠU ĀBECE
THE LATVIAN ABC BOOK

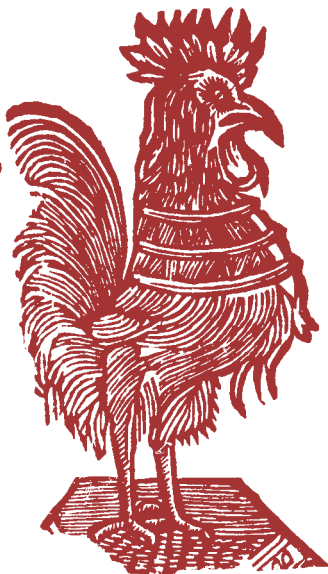
Sudraba monēta
Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2010. g. *Rahapaja Oy* (Somija)
Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Silver coin
Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2010 by *Rahapaja Oy* (Finland)
Artists: Arvīds Priedīte (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

Cupro-nickel coin
Face value: 1 lats
Weight: 12.40 g
Diameter: 30.00 mm
Quality: BU
Edge: lettered
Struck in 2010 by *Rahapaja Oy* (Finland)
Artists: Arvīds Priedīte (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

Vara-niķeļa monēta
Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 12.40 g
Diametrs: 30.00 mm
Kvalitāte: BU
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2010. g. *Rahapaja Oy* (Somija)
Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

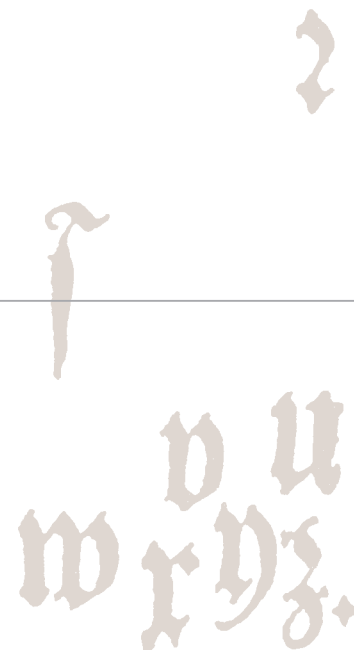

Skološanās katram cilvēkam sākas ar lasītprasmes apguvi. Tās pamatā ir mūsu pirmā grāmata – ābece, kur skaidrota burtu un skaņu sakarība. Ābece vienō daudzās paaudzes un kļūst arvien atraktīvāka, lai lasītprasmes ceļa sākums būtu priecīgs un katrs burts kļūtu par mīlu ciemiņu.

Pirmie latviešu ābeču autori bija vācu mācītāji, un īpašs ir celmlaužu Alūksnes mācītāja Ernsta Glika (1652–1705) un Sunākstes mācītāja Gotharda Frīdriha Stendera (1714–1796) nopelns. Pirmās ābeces latviešu valodā iespiestas Rīgā 17. gs. 80. gados, līdz gadsimta beigām divām tipogrāfijām sarūpējot vismaz sešus ābeču izdevumus. Domājams, ap 1683. gadu tapusi pirmā latviešu ābece, kuras fragments nesagrieztu lokšņu veidā 1941. gadā uzziets Tartu Universitātes bibliotēkā. Šo izdevumu grezno lepna gaiļa – rīta gaismas vēstneša un zintību jundītāja simbola – attēls.

Education begins with learning to read. Reading skills are based on our very first book, the ABC, which explains the relationship between letters and sounds. This book that serves as a bridge between generations has become more attractive over time, so that the launch of the journey represented by reading would be filled with joy and pleasure and each letter would be considered a welcome guest.

The first authors of Latvian ABC books were German Lutheran ministers, with the greatest contribution from the Alūksne minister Ernst Glück (1652–1705) and Sunākste minister Gotthard Friedrich Stender (1714–1796). The first ABCs in Latvian were printed in Riga in the 1680s, with two printing shops publishing at least six editions of ABCs by the end of the century. Most probably the first Latvian ABC book was printed around 1683: a fragment of it in the form of uncut sheets was found at the library of the University of Tartu in 1941. It bears an image of a proud rooster symbolising the light of dawn and knowledge.

Latvija ir studentu zeme – pēc studentu skaita uz 10 tūkst. iedzīvotāju tā ir otrajā vietā pasaulē. Latvijas Universitātes nosaukums liecina par šīs mācību iestādes īpašo statusu, jo parasti augstskolas nenosauc valstu vārdos.

Latvijas Universitāte ir vienīgā klasiskā tipa universitāte Latvijā, valsts lielākā un plašākā augstskola, kur eksaktās, humanitārās un sociālās zinātnes apgūst 23 tūkst. studentu. Latvijas Universitāte veidojas par pētnieciskā tipa universitāti, kas arvien spēcīgāk pieteiks savu vietu Eiropas vadošo universitāšu pulkā, jo šajā universitātē darbojas vairāk nekā 20 zinātnisko institūtu.

21. gadsimtā Latvijas Universitāte turpina pastāvēt kā tradīcijām bagāta un akadēmiski stipra mācību iestāde. To neapšaubāmi par savu *Alma Mater* sauks vēl daudzi zinātkāri jaunieši.

Latvia is a country of students. It ranks second in the world by the number of students per 10 thousand inhabitants. The special status of the University is implicit in its very name, for usually universities are not named after the country of their location.

It is the only classical university in Latvia and the country's largest higher educational establishment, with 23 thousand students attending faculties that offer study programmes in natural sciences, humanities and social sciences. The University of Latvia is evolving into a research centre that is sure to take its place among the leading European universities as the University of Latvia incorporates over 20 research institutes.

In the 21st century, the University of Latvia continues its existence as an academically strong institution of higher learning that is also rich in tradition. It will become *Alma Mater* for many young and inquisitive minds in the future.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2009. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
Mākslinieki: Guntars Sietiņš (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
UNIVERSITY OF LATVIA

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2009 by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands)
Artists: Guntars Sietiņš (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

DZELZCEĻŠ LATVIJĀ
RAILWAY IN LATVIA

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g
Diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2011. g. *Koninklijke Nederlandse Munt*
(Nīderlande)

Mākslinieki: Aigars Ozoliņš (grafiskais dizains),
Ligita Frankeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 22.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2011 by *Koninklijke Nederlandse Munt*
(the Netherlands)

Artists: Aigars Ozoliņš (graphic design),
Ligita Frankeviča (plaster model)

RĪGAS TEHNISKĀ
UNIVERSITĀTE
RIGA TECHNICAL
UNIVERSITY

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 26.00 g
Laukuma izmērs: 32.00 × 32.00 mm
Forma: no diviem atsevišķiem trijstūriem
salikts kvadrāts
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*; ar apzeltītām detaļām un
latento attēlu
Monētas josta: gluda
Kalta 2012. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieks: Kristaps Ģelzis

Face value: 1 lats
Weight: 26.00 g
Area measurement: 32.00 × 32.00 mm
Shape: square formed of two detachable triangles
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof, with gilded elements and latent
images
Struck in 2012 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artist: Kristaps Gelzis

1862. gadā nodibināta Rīgas Politehniskā augstskola – pirmā augstākās izglītības mācību iestāde Latvijas teritorijā un pirmā tehniskā universitāte Baltijā (kopš 1896. gada – Rīgas Politehniskais institūts; RPI). Uz RPI bāzes 1919. gadā nodibināta Latvijas Augstskola (kopš 1923. gada – Latvijas Universitāte; padomju varas laikā – Latvijas Valsts universitāte). 1958. gadā atjaunotais RPI drīz kļuva par lielāko augstskolu Baltijā un 1990. gadā ieguva Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) nosaukumu.

RTU izglītību ieguvuši un strādājuši daudzi pazīstami zinātnieki, t.sk. ķīmiķis Vilhelms Ostvalds (vienīgais Baltijas izcelsmes Nobela prēmijas laureāts). 2011. gadā RTU studēja gandrīz 15 tūkst. studentu. Katru gadu RTU zinātnieki izstrādā vairāk nekā 300 projektu, piedalās vairāk nekā 1 000 starptautiskajās zinātniskajās konferencēs un publicē aptuveni 1 000 zinātnisku rakstu. RTU galvenās aktivitātes ir pētniecība, starptautiski konkurētspējīgu studiju programmu īstenošana, zināšanu pārneses nodrošināšana un uzņēmējdarbības veicināšana.

In 1862, the Riga Polytechnical Higher School, the very first institution of higher learning in the territory of Latvia and the first technical university in the Baltic States, was founded. In 1896, it was transformed into the Riga Polytechnical Institute (RPI). On the basis of RPI, the Higher School of Latvia emerged in 1919, to earn the name of the University of Latvia in 1923. The RPI was renewed in 1958, to later become the largest Baltic establishment of higher education; on 19 March 1990, it got its present name of Riga Technical University (RTU).

Many outstanding researchers, among them chemist Wilhelm Ostwald (the only Nobel Prize winning chemist of Baltic origin), were educated and worked there. In 2011, the RTU offered degree courses to almost 15 thousand students. The RTU researchers develop over 300 projects, participate in more than 1 000 international conferences, and publish close to 1 000 scientific articles on an annual basis. Core activities of the RTU are research, implementation of internationally competitive study programmes, transfer of knowledge, and promotion of entrepreneurial activities.

The Riga–Daugavpils railway was opened on 12 September 1861, and thus the foundation for further expansion of the rail network in Latvia was laid.

During the years of World War I, all broadgauge railroads in Kurzeme and Zemgale were rebuilt to match the width of the railroads in Western Europe but in Vidzeme and Latgale they remained unchanged. In 1938, in terms of railroad network density to the number of population, Latvia was second in Europe and became a true railway superpower. Passenger and cargo cars, engines and other railroad equipment were all built here.

After World War II, the railway system was refurbished. Electrification of railroads took place, some routes were serviced by diesel trains, and the volume of cargoes transported by rail grew significantly. Nowadays the state joint stock company *Latvijas dzelzceļš* is managing the railway infrastructure, while passenger and freight traffic by rail is provided by several commercial companies in accordance with the EU practices.

Kaut arī lats ne vienmēr un visiem pietiekamā daudzumā bijis maciņos, tas allaž priecējis ar savu ārējo izskatu. Īpaši jubilejas monētas kļuvušas par sava veida mākslas žanru. Šis miniatūrais metāla priekšmets ar savu izcilo daudzveidību, mākslinieciskās izjūtas un plastikas izkoptību spējis sevī ietvert veselu tēlu un priekšstatu pasauli – no kosmiskām tēmām, kultūras, sporta, dabas un literatūras tēliem līdz latviskās dzīvesziņas ikonām. Stila ziņā tas ietvēris gluži vai neiespējamu gammu no nevainojami klasiskiem paraugiem līdz galēji avangardiskiem darinājumiem, apvienojot visdažādākās formas, materiālus un attēla nesējus.

Imants Lanemanis,
mākslas zinātnieks

Even though the lats have sometimes been falling insufficiently smoothly in people's wallets, they have always been admired for their artistic design. The collector coins in particular have introduced a kind of distinctive art style. Via their diversity, artistic message and sophisticated forms these miniature metal items capture a wealth of images and concepts from cosmic plots through cultural, sports, natural and literary values to icons of Latvian way of life, stylistically ranging from impeccably classical samples to utmost avant-garde solutions.

Imants Lanemanis,
art historian

RŪDOLFS BLAUMANIS		 Nominālvērtība: 1 lats Svars: 22.00 g Diametrs: 35.00 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2012. g. <i>Regia Autonomă Monetăria Statului</i> (Rumānija) Mākslinieki: Aigars Ozoliņš (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)	 Face value: 1 lats Weight: 22.00 g Diameter: 35.00 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2012 by <i>Regia Autonomă Monetăria Statului</i> (Romania) Artists: Aigars Ozoliņš (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)			MĒRNIĒKU LAIKI THE TIMES OF THE LAND-SURVEYORS			
Kurš latvietis kaut reizi nav noskatījies Rūdolfā Blaumaņa (1863–1908) lugu "Skroderdienas Silmačos"? Viņa nozīmīgākais ieguldījums latviešu literatūrā ir dramaturģija un proza. Rūdolfš Blaumanis atainojis latviešu lauku cilvēka dzīvi un domāšanas veidu 19. un 20. gs. mijā, kad brieda un nostiprinājās latviešu nacionālā pašapziņa un veidojās nākamā valstiskuma pamati. Tie ir universālas harmonijas meklējumi, kas centrējas ap ģimenes ideālu un dzimto		mājvietu. Turklāt Rūdolfā Blaumaņa darbi nav tikai latvieģības vēsturiska fiksācija – daudzas viņa aplūkotās tēmas un problēmas vērojamas arī mūsdienās. Rūdolfā Blaumaņa darbu motīvi rosinājuši arī kinorežisorus, jo, kā atzinis Jānis Streičs, Blaumanis ir pierakstījis nacionālā rakstura kodu. Rūdolfā Blaumaņa kredo pausts "Tālavas taurētājā" sardzes vīra pēdējos vārdos: "Mans zelts ir mana tauta, Mans gods ir viņas gods!"		There is, most likely, no Latvian who has never seen "Skroderdienas Silmačos" (Tailor's Days at Silmači) by Rūdolfš Blaumanis (1863–1908). Blaumanis's most important contribution to Latvian literature is his profound work in fiction and drama. Rūdolfš Blaumanis portrayed the life and way of thinking of the country people at the turn of the 19th and 20th centuries realistically and impressively. It was the time when Latvians started thinking of themselves as a nation, and the foundation for future statehood was laid. Rūdolfš Blaumanis did not simply record the history of those days, for many a problem or subject he focused on is still topical nowadays. The motifs found in Blaumanis's works have inspired also film directors, notably Jānis Streičs who once said: "Blaumanis has written down the code of our national character." Blaumanis was also an accomplished poet. What the medieval guard says to the enemy in the poem "The Bugler of Tālava" was Blaumanis's credo: "My gold is my people, My pride is my people's pride!"		"Mērnieku laiki" – Reiņa un Matīsa Kaudzīšu pirmais latviešu romāns – ir vēstījums par zemes iemērišanas darbiem 1867.–1873. gadā Vidzemes triju muižu un to pagastu teritorijās Vecpiebalgā un Jaunpiebalgā. Daudzu romāna varoņu vārdi laika gaitā kļuvuši par sugasvārdiem, apzīmējot ākstību, mantkārtību, ārišķīgu tautiskumu, paštaisnību, prastumu un citas cilvēciskas, taču negatīvas īpašības. Reālajā dzīvē noskatītos literāros tēlus vēl izteiksmīgākus darījuši Eduarda Brencēna zīmējumi. Par godu romāna izdošanas 130. gadadienai tapušās monētas reversā Prātnieks, Pāvuls, Švauksts, Pietuka Krustiņš, Liena un Oļiniete kā seši ratu riteņa spieķi katrs ar savu jaudu un mījiedarbībā cits ar citu modina iztēlē dažādos mērnieku laiku notikumus. To, ka īpašumu pārdale, vērtību pārvērtēšana jeb mērnieku laiki un tiem piemītošie "tūkumi" Latvijā joprojām ir aktuāli, monētas aversā simbolizē Ķencis, kam padusē iespīlēto jērādu aizstājis "piecītis".			
					Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrs: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2009. g. <i>Koninklijke Nederlandse Munt</i> (Nīderlande) Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)	Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2009 by <i>Koninklijke Nederlandse Munt</i> (the Netherlands) Artists: Laimonis Šēnbergs (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)			
									

KĀRLIS ZĀLE

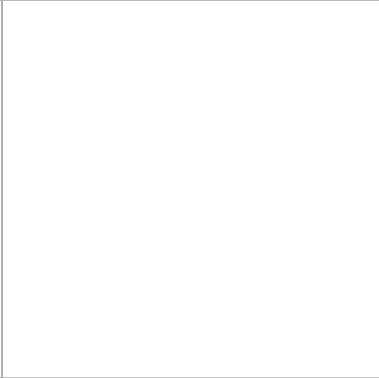

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g
Diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2012. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)

Mākslinieki: Krišs Salmanis (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 22.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2012 by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands)

Artists: Krišs Salmanis (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

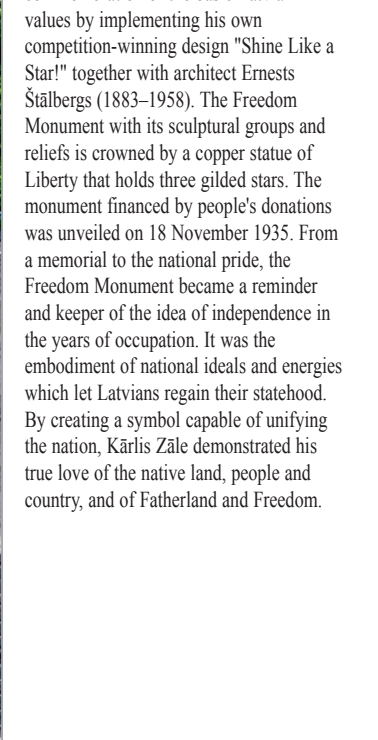
Izcilais latviešu tēlnieks Kārlis Zāle (1888–1942) bija laikmetīgs nacionālās idejas nesējs. Brāļu kapu memoriālā ansamblā izveidē viņa uzdevums bija tēlaini parādīt latviešu karavīra spēju sevi ziedot cīņā par tēvzemes brīvību un nest upuri Latvijas valsts tapšanas vārdā.

Savukārt izkarotās neatkarības vizuālais tēls un latvisko pamatvērtību iemūžināts atgādinājums tika radīts, kopā ar arhitektu Ernestu Štālbergu (1883–1958) īstenojot konkursā godalgoto Kārļa Zāles projektu "Mirdzi kā zvaigzne". Skulptūru grupu un cilpu veidoto monumenta kompozīciju vainago varā kalta Brīvības statuja, kas paceltās rokās tur trīs apzeltītas zvaigznes. 1935. gada 18. novembrī atklātais piemineklis no nacionāla goda memoriāla pārtapa par brīvības un neatkarības idejas uzturētāju un atgādinājumu okupācijas gados. Brīvības pieminekļi fokusējās tautas centieni un enerģija, kas ļāva atgūt Latvijas valsti. Radot Latvijai tautas idejas vienojošu simbolu, Kārlis Zāle rādīja, kā patiesi jāmīl sava zeme, tauta un valsts un kā jākalpo Tēvzemei un Brīvībai.

The outstanding Latvian sculptor Kārlis Zāle (1888–1942) was the flag-bearer of the national idea. In creating the memorial of Brethren Cemetery, Zāle's task was to express, by sculptural means, the ability of the Latvian soldier to make sacrifices, as all of the soldiers fallen in World War I and armed struggles for Latvia's statehood sacrificed their lives in the name of Latvia.

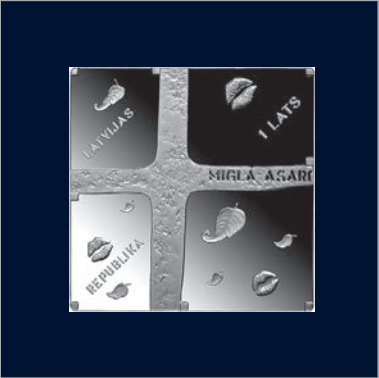
Kārlis Zāle developed a visual image embodying the struggle for national independence and a simultaneous commemoration of the basic Latvian values by implementing his own competition-winning design "Shine Like a Star!" together with architect Ernests Štālbergs (1883–1958). The Freedom Monument with its sculptural groups and reliefs is crowned by a copper statue of Liberty that holds three gilded stars. The monument financed by people's donations was unveiled on 18 November 1935. From a memorial to the national pride, the Freedom Monument became a reminder and keeper of the idea of independence in the years of occupation. It was the embodiment of national ideals and energies which let Latvians regain their statehood. By creating a symbol capable of unifying the nation, Kārlis Zāle demonstrated his true love of the native land, people and country, and of Fatherland and Freedom.

MIGLĀ ASARO LOGS
FOG MISTS THE PANE

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 26.00 g
Laukuma izmērs: 32.00 × 32.00 mm
Forma: kvadrāts
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: gluda
Kalta 2011. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Ilmārs Blumbers (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 26.00 g
Area measurement: 32.00 × 32.00 mm
Shape: square
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: plain
Struck in 2011 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Ilmārs Blumbers (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

Many of Čaks's poems are very musical, and some of them acquired melodies by anonymous authors already during Čaks's lifetime, with the song "Confession" whose first line reads: "Fog mists the pane. Why go on and deny..." the most popular among them due to its fine and delicate imagery and sensitive lyricism.

Modernista un urbānista Aleksandra Čaka (1901–1950) literārais devums ir daudzveidīgs, plašs un mākslinieciski spožs. Savulaik kritiķu par huligānismu – sabiedrības pabērnu attēlošanu un neglītā estetizēšanu – un samākslotu tēlainību palātā Aleksandra Čaka dzeja iekaroja lasītāju sirdis un spēcīgi ietekmēja laikabiedrus un arī nākamo paaudzi latviešu dzejniekus dzimtenē un trimdā. Aleksandra Čaka izteiksmē svaigā, ritmiski daudzveidīgā un izkoptā dzeja ir psiholoģiski patiesa un latviešu strēlnieku, Rīgas pašpuiku, dabas un arī teiksmainiem tēliem bagāta.

Aleksandra Čaka dzejoļi ir muzikāli, un jau viņa dzīves laikā daži no tiem ieguva anonīmu autoru melodijas. Populārākā ir dziesma "Atzišanās", kas sākas ar dzejas rindu "Mīglā asaro logs. Ko tur liegties, nav vērts ..." un apbur ar svaigiem, nesamākslotiem tēliem un smeldzīgu lirismu.

RIHARDS VĀGNERS
RICHARD WAGNER

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g
Diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2013. g. *Koninklijke Nederlandse Munt*
(Nīderlande)

Mākslinieki: Aigars Ozoliņš (aversa grafiskais dizains), Ivo Grundulis (reversa grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 22.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2013 by *Koninklijke Nederlandse Munt*
(the Netherlands)

Artists: Aigars Ozoliņš (graphic design of obverse), Ivo Grundulis (graphic design of reverse), Līgita Franckeviča (plaster model)

JĀZEPS VĪTOLS

Ģeniālais vācu komponists Rihards Vāgners (1813–1883) Rīgas Pilsētas teātrī no 1837. gada augusta līdz 1839. gada jūnijam pildīja pirmā kapelmeistara pienākumus. Kēnigsbergas ostā Pillavā (tagad – Baltijska Kaļiņingradas apgabālā) 1839. gada 19. jūlijā sākās jūras ceļojums, kas iedvesmoja komponistu operas "Klīstošais holandiecis" sacerēšanai.

Monēta ir veltījums komponistam 200. dzimšanas dienā un piemiņa viņa rostīgajam Rīgas periodam, kad viņš sāka savas pirmās nozīmīgākās operas "Rienci" komponēšanu, tagadējās Vāgnera zāles ierobežojumu noteiktos risinājumus (skatītāju vietu izkārtojumu ar kāpumu redzamības nodrošināšanai, neapgaismotu zāli un izgaismotu skatuvi, kā arī padziļināto orķestra bedri) ņaņemot līdzi kā jauninājumus Baireitas teātrim.

Richard Wagner (1813–1883), a genius of German music, served as main bandmaster at the Riga City Theatre from August 1837 to June 1839. From the Prussian port Pillau (now Baltiysk, Kaliningrad region), on 19 July 1839, Wagner embarked on his sea voyage that proved an inspiration to his opera "The Flying Dutchman".

The coin is a dedication to the composer on the occasion of the 200th anniversary since his birth and a memorial to his active life period in Riga when he began work at his first important opera "Rienci", taking away the solutions dictated by the limitations of what is now known as Wagner Hall (the seating arrangement with an incline to improve visibility, an unlit auditorium and lit stage as well as the deeper orchestra pit) as innovations for the Bayreuth theatre.

Jāzepe Vītols (1863–1948) bija augsti godāts Sanktpēterburgas Konservatorijas profesors un respektēts mūzikas kritiķis, N. Rimski-Korsakova, A. Ļadova un A. Glazunova draugs un Sanktpēterburgas latviešu kopienas aktīvists. 55 gadu vecumā viņš atgriezās Latvijā un izveidoja konservatoriju, ko, izaudzinot mūziķu plejādi, vadīja gandrīz visu laiku līdz pat aizbraukšanai no Latvijas 1944. gadā.

Jāzepe Vītols bija mūzikas izglītības patriarhs, asprātīgu, pašironisku memuāru autors, kompetents mūzikas notikumu recenzents, atzīts diriģents, ļoti rošīgs sabiedriskais darbinieks un, protams, komponists. Viņa mūzikā ir daudz gaismas, bet visaktuālāk gaismas ceļi zīmēti kora dziesmā "Gaismas pils" (1900), kas ir viens no Dziesmusvētku spēcīgākajiem simboliem.

Jāzepe Vītols (1863–1948) was a highly respected professor at the St. Petersburg Conservatory, music critic, friend of Rimsky-Korsakov, Liadov and Glazunov as well as an activist of the Latvian community in St. Petersburg. He returned to Latvia at the age of fifty-five and established a conservatory. Up until his departure from Latvia in 1944, Vītols (with a brief hiatus) was head of the conservatory and raised a whole generation of brilliant musicians.

Vītols was a patriarch of music education. He was also the author of witty, self-ironic memoirs, a knowledgeable reviewer of musical events, a good conductor, an active public figure, and, last but not least, a composer. The paths of the light traced in his choir song *Gaismas pils* (Castle of Light) (1900) are, by all means, one of the most powerful symbols of the Latvian Song Festivals.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g
Diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2013. g. *Koninklijke Nederlandse Munt*
(Nīderlande)

Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 22.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Struck in 2013 by *Koninklijke Nederlandse Munt*
(the Netherlands)

Artists: Arvīds Priedīte (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

Latvijas Bankas monētas kopš 2007. gada piedalās *Water Mark Publishing House* organizētajā konkursā "Monētu zvaigznājs". Tieši tad žūrija pirmo reizi noteica konkursa uzvarētājas, un starp tām bija arī "Ciparu monēta" no Latvijas, kas bija labākā nominācijā "Veiksmīgākais mākslinieciskais risinājums". Kopš tā laika katru gadu papildinās balvu kolekcija, ko Latvijas Banka guvusi "Monētu zvaigznājā".

Latvijas Bankas monētām nav līdzīgu. Tām ir sava filozofija, kur nozīme niansēm un zemtekstiem, kur unikālu ideju vienmēr balsta visaugstākā līmeņa mākslinieciskais izpildījums. Latvijas monētas nav viendienītes ar vēlmi likties modernām un oriģinālām. Tās ir gadsimta monētas ar savu stilu.

Natalia Ipatova,
Coin Constellation priekšsēdētāja,
Gold Chervonets galvenā redaktore

Since 2007, the coins issued by Latvijas Banka have participated in the Coin Constellation Contest organised by the Russian Water Mark Publishing House. It was the year when the contest winners were nominated for the first time. The *Coin of Digits* issued by Latvijas Banka was then named the best one in the category of successful artistic solution. The array of prizes won by Latvian collector coins at the Coin Constellation Contest is replenished with each coming year.

The Latvian coins are difficult to be rivalled. They communicate a distinctive philosophy where inferred references and subtle nuances matter, and their unique plots are always matched with the artistic rendering of the highest quality. The Latvian coins are not ephemeral visitants wishing to look modern and unique. They are immortal imprints of centuries offering a distinctive style of their own.

Natalia Ipatova,
Chairperson of the Coin Constellation,
Editor in Chief of the Gold Chervonets

100 GADU
OLIMPISKAJĀS SPĒLĒS
100 YEARS
IN OLYMPIC GAMES

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g
Diametr: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2012. g. Koninklijke Nederlandse Munt
(Nīderlande)

Mākslinieks: Aigars Bikše

Face value: 1 lats
Weight: 22.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2012 by Koninklijke Nederlandse Munt
(the Netherlands)

Artist: Aigars Bikše

With the instrumental contribution of the French Baron Pierre de Coubertin, the ancient Greek sporting traditions revived in the modern times in 1896. In 1912, 31 competitors from Vidzeme and Kurzeme also headed to Stockholm to participate in the Olympic Games, and the skilful clay pigeon shooter Haralds Blaus even won the Olympic bronze!

The first Olympic silver went to Jānis Daliņš, a great Latvian distance walker, in 1932 in Los Angeles, but Inese Jaunzeme won the first Olympic gold in javelin throwing in Melbourne in 1956. In the latter event this achievement was replicated by Elvīra Ozoliņa in 1960 in Rome, Jānis Lūsis in 1968 in Mexico, and Dainis Kūla in 1980 in Moscow. Gold medal reserves were replenished by successful participation in basketball, volleyball, gymnastics, sailing, rowing, shooting, luge, cycling, and bobsleigh. In Olympic Games, the Latvian athletes have harvested more than 80 medals.
Citius, altius, fortius!

ATĒNAS 2004
"GRIEĶU-ROMIEŠU CĪŅA"
ATHENS 2004
"GRECO-ROMAN
WRESTLING"

Senajā Grieķijā olimpiskajās spēlēs uzvarējušie atlēti slavenajai Olimpijai un dzimtās pilsētas templiem dāvāja savu atveidu statujā pateicībā dieviem par piešķirto uzvaru. Grieķu-romiešu cīņa ir viens no senākajiem cīņas sporta veidiem, kas atnācis līdz mūsdienām kā vīrišķīga spēka, veiklības un izturības sacensība.

Rūdolfis Ronis 1921. gada pasaules meistarsacīkstēs Helsinkos bija otrais labākais vieglaajā svarā.

1936. gadā Berlīnes olimpiādē labākos sasniegumus guva Edvīns Bietags, kas pussmagā svara kategorijā izcīnīja olimpisko sudraba medaļu (Eiropas meistarsacīkstēs Romā 1934. gadā viņš bija pirmais).

Pēc 2. pasaules kara lielākos panākumus guva Imants Klintsons, kļūstot par trīskārtēju PSRS čempionu (1971., 1973. un 1974. gadā), bet Viktors Kuzmins 1975. gadā Ludvigshāfenē ieguva Eiropas meistarsacīkšu sudraba medaļu.

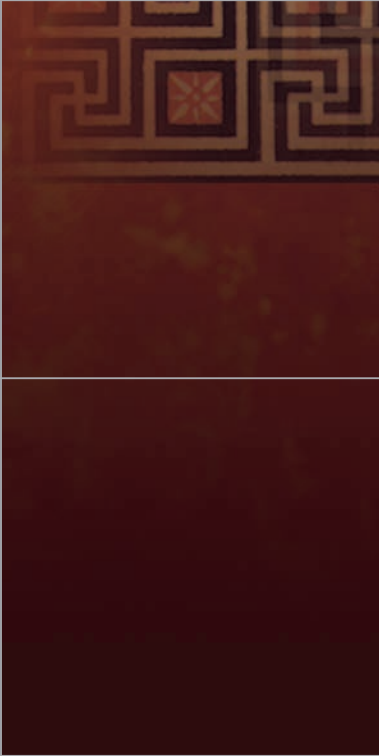
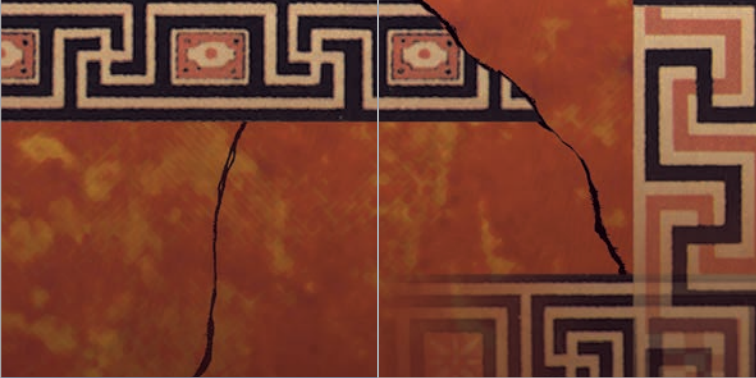
Mūsdienās nesalīdzināmi populārāki ir daudzi citi sporta veidi. Bet varbūt tas ir tikai laika jautājums?

In ancient Greece, athletes who had become champions of the Olympic Games donated their own sculptural likenesses to the famous Olympia and the temples of their native town to show gratitude to the gods for the victories bestowed upon them. The Greco-Roman wrestling is one of the oldest types of wrestling that has survived through times until this day and has developed into a manly trial of strength, deftness and stamina.

In the 1921 World Championship in Helsinki, Rūdolfis Ronis took the second place in the lightweight category.

In the 1936 Berlin Olympic Games, the best results were achieved by Edvīns Bietags, who won the Olympic silver medal in light-heavy weight, after having taken the first place in the 1934 European Championship in Rome. After World War II, the best results were achieved by Imants Klintsons who became the USSR champion on three occasions (in 1971, 1973 and 1974). Viktors Kuzmins won the silver medal in the Ludwigshafen European Championship in 1975.

Nowadays many other kinds of sport are far more popular. Is it a temporary trend, prompted by the times?

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2002 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Dainis Pundurs (graphic design),
Ligita Franckeviča (plaster model)

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametr: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2002. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Dainis Pundurs (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

ATLANTA 1996
"KANOĒ AIRĒTĀJS"
ATLANTA 1996
"CANOEIST"

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1995. g. (datējums – 1994)
Valcambi sa (Šveice)

Mākslinieki: Gunārs Čīlītis (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Airēšana ir viens no senākajiem sporta veidiem Latvijā – airētāju klubu Rīgā nodibināja jau 1872. gadā. 1976. gadā Monreālā PSRS izlases četrnieka sastāvā sudraba medaļu izcīnīja Aivars Lazdenieks. 1980. gadā Maskavas spēlēs sudraba medaļu ieguva latviešu četrnieks ar stūrmani (Žoržs Tikmers, Dzintars un Dimants Krišjāņi, Artūrs Garonskis un Juris Bērziņš).

Pārairu divnieks – Maija Kaufmane-Pumpure un Daina Šveica-Mellenberga – kļuva par trīskārtējām Eiropas čempionēm (1964–1966). Pasaules čempionātā bronzas (1974) un sudraba (1975) medaļu izcīnīja Janīna Gžibovska un Ruta Veinberga. Divkārt pasaules čempiones godā bijusi Sarmīte Stone (akadēmiskās airēšanas astoņnieks), četreiz – smaiļotājs Aleksandrs Avdejevs.

Savukārt kanoē airētājs Ivans Klementjevs izcīnījis zelta medaļu Seulas spēlēs (1988) un sudraba medaļu Barselonā (1992) un Atlantā (1996). Viņš ir septiņkārtējs pasaules čempions.

Face value: 10 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 1995 (dated 1994)
by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Gunārs Čīlītis (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

Rowing has long-established traditions in Latvia as the first Rowers Club was founded in Riga in 1872. In the 1976 Montreal Olympic Games, Aivars Lazdenieks won a silver medal for the USSR crew (men four). 1980 brought a set of silver medals for the Latvian crew consisting of Žoržs Tikmers, Dzintars Krišjānis, Dimants Krišjānis, Artūrs Garonskis and Juris Bērziņš (men four with coxswain).

Maija Kaufmane-Pumpure and Daina Šveica-Mellenberga (women pair-oars) won the European Championship on three occasions (1964–1966). Janīna Gžibovska and Ruta Veinberga took bronze (1974) and silver (1975) in the World Championships. Sarmīte Stone (women eight) has won two and Aleksandrs Avdejevs (kayak, men single) four World Championships.

Ivans Klementjevs (canoe, men single) won Olympic gold in Seoul (1988) and Olympic silver medals in Barcelona (1992) and Atlanta (1996). He has been the World Champion seven times.

SIDNEJA 2000
"ŠĶĒPA METĒJS"
SYDNEY 2000
"JAVELIN THROWER"

Augstākā olimpiskā balva par uzvaru šķēpa mešanā jau vairākkārt ceļojusi uz Latviju. 1956. gadā Melburnā par olimpisko čempioni kļuva Inese Jaunzeme. Līdz tam neviens Latvijas sportists ne savas, ne arī citas valsts komandas sastāvā par olimpisko čempionu nebija kļuvis.

Izcilākais Latvijas šķēpa metējs ir Jānis Lūsis. Viņš ir četru olimpisko spēļu (1964., 1968., 1972. un 1976. gadā) dalībnieks. Vislabāk olimpietīm veicās 1968. gadā Mehiko, kur 90.10 m tāls šķēpa raidījums deva zelta godalgu. Par olimpisko vicečempionu J. Lūsis kļuva pēc četriem gadiem Mīnhenē, bet bronzas medaļu viņš izcīnīja savās pirmajās spēlēs Tokijā. Savukārt 1980. gadā par Maskavas spēļu čempionu kļuva Dainis Kūla.

The javelin throw has a special place in the history of Latvian track-and-field athletics because of athletes' remarkable performance in the Games of Olympiad. It was in 1956 in Melbourne that Inese Jaunzeme won gold medal. Before her no Latvian athlete, either in Latvian or another country's team, had ever won the Olympic gold medal.

The most outstanding Latvian javelin thrower Jānis Lūsis participated in four Games of Olympiad (in 1964, 1968, 1972, and 1976). His most successful performance was in Mexico in 1968 when he made the 90.10 metre mark, winning the gold medal. He took silver four years later in Munich. In his very first Olympics in Tokyo, Lūsis was the bronze medal winner. Dainis Kūla won the gold medal in the 1980 Moscow Olympics Games.

Face value: 10 lats
Weight: 3.11 g
Diameter: 18.50 mm
Metal: gold of .583 fineness (with 24 kt gilding)
Quality: proof
Edge: reeded
Struck in 1999 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artist: Olga Šilova
(graphic design and plaster model)

Svars: 3.11 g
Diametrs: 18.50 mm
Metāls: 583° zelts (pārklāts ar 24 karātu zeltu)
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: rievota
Kalta 1999. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Māksliniece: Olga Šilova
(grafiskais dizains un plastiskais veidojums)

Mūsu izcilākais trekists ir Imants Bodnieks (triju olimpisko spēļu dalībnieks un Tokijas spēļu sudraba medaļas ieguvējs sprintā tandēmiem). Pirmais no latviešu trekistiem, kas izcīnīja pasaules čempiona titulu (1967), ir Dzintars Lācis (4 km komandu brauciens). Pasaules čempionāta sudraba (1981) un bronzas (1983) medaļas 4 km individuālajā iedzišanas braucienā ieguva Dainis Liepiņš. 1998. gada pasaules čempionātā Bordo sudraba medaļu ķēringā ieguva Ainārs Ķiksis. Viņš un Viesturs Bērziņš ir arī Eiropas 1997. un 1998. gada čempioni.

The most celebrated Latvian track cyclist is Imants Bodnieks, who participated in three Olympics and won silver for double sprint in the Tokyo Olympic Games. The first of Latvian athletes to win the World Track Cycling Championship was Dzintars Lācis (1967; 4-kilometre team pursuit). Dainis Liepiņš is a silver (1981) and bronze (1983) medallist in 4-kilometre individual pursuit. In the 1998 World Championship in Bordeaux, Ķiksis won the silver medal in keirin. Ķiksis and Bērziņš were the 1997 and 1998 European champions.

SIDNEJA 2000
"TREKA RITENBRAUCĒJI"
SYDNEY 2000
"TRACK CYCLING"

Face value: 1 lats
Weight: 20.00 g
Diameter: 34.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 1999 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Henrihs Vorkals (graphic design),
Jānis Strupulis (plaster model)

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 20.00 g
Diametrs: 34.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1999. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Mākslinieki: Henrihs Vorkals
(grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

SOLTLEIKSITIJA 2002 "HOKEJS" SALT LAKE CITY 2002 "ICE HOCKEY"		TURĪNA 2006 "BOBSLEJS" TORINO 2006 "BOBSLEIGH"	Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrs: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2005. g. <i>Staatliche Münze Berlin</i> (Vācija) Mākslinieki: Henrihs Vorkals (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)			PASAULES ČEMPIONĀTS HOKEJĀ. RĪGA 2006 ICE HOCKEY WORLD CHAMPIONSHIP RIGA 2006			Bobslejs Latvijā ir populārs. Cilvēkiem tas ir svarīgs kā ikdienas dzīvē neaizsniiedzama ātruma simbols, saskaņotas, drosmīgas rīcības zīme, apbrīnojamas cilvēka meistarības apliecinājums. Rūpniecā VEF radītās oriģinālās bobsleja kamanas ļāva kaldināt pirmos panākumus. 1984. gadā Jānis Ķipurs un Aivars Šnepsts kļuva par Eiropas čempioniem un Zintis Ekmanis olimpiskajās spēlēs Sarajevā izcīnīja bronzas medaļu, bet 1985. gadā viņš kļuva par Eiropas čempionu. 1986. gadā Māris Poikāns un Ivars Bērzsups uzvarēja Pasaules kausa izcīņā. 1988. gadā olimpiskajās spēlēs Kalgari Jānis Ķipurs ieguva zelta un bronzas medaļu. Arī 21. gadsimts atnāca ar panākumiem – ar Eiropas čempionu titulu Sanda Prūša stūrētajam bobsleja četrimiekam 2003. gadā. Turklāt 2004. gadā Jānis Miņins kļuva par vienu no retajiem pilotiem pasaulē, kuram junioru čempionātā izdevies izcīnīt dubultuzvaru.			As a sports event embodying high speed unattainable in daily routine, a symbol of coordinated and bold action, and an expression of a remarkable human ascendancy, bobsleighing is popular in Latvia. The sled of original design constructed at the VEF factory helped Latvia attain the first success and forge ahead. In 1984, Jānis Ķipurs and Aivars Šnepsts worked their way to the title of European champions, and Zintis Ekmanis, sliding to the Olympic bronze in Sarajevo in the same year, won the European Championship in 1985. Māris Poikāns and Ivars Bērzsups came first in the 1986 World Cup. At the 1988 Olympic Games in Calgary, Jānis Ķipurs was the winner of gold and bronze medals. The 21st century has opened up new vistas of achievements ahead of the Latvian athletes. In 2003, Sandis Prūsis piloted Latvia's sled to the title of European champions in the four-men bobsleigh event. Moreover, in 2004 Jānis Miņins ranked among those few elect pilots of the world who had ever managed to win a double title at junior sports competitions.	Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrs: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2005. g. <i>Staatliche Münze Berlin</i> (Vācija) Mākslinieki: Artis Rutks (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)		Hokejs ir ātrs, ass un dažkārt pat nežēlīgs. Vīru spēlē un cīņā ir gudras taktikas, grūtos treniņos lieto sviedru, fizisko un garīgo spēku samēra un arī nejaušības simbioze. Līdzjutēji gaida tikai vienu – savējo uzvaru. Pasaules čempionātā šīs uzvaras gaidas pārtop savas valsts apliecinājuma vēlmē, un latviešu dziesmu mīlestība ļauj pieskandēt jebkuru hokeja halli. Tas, ka 2006. gada Pasaules čempionāts hokejā mājvietu rada Rīgā, bija nozīmīgs Latvijas sporta panākums un apliecinājums tam, ka Latvijas izlase likumsakarīgi iekļuvusi pasaules hokeja elitē un ka mūsu valsts kļuvusi atpazīstama šā sporta veida pasaules kartē. Lai čempionāts varētu šeit notikt, vajadzēja summēties Latvijas politiķu un vadošo sporta organizatoru pūlēm un labajai gribai. Savukārt Latvijas hokejam vajadzēja uzturēt augstu sportisko līmeni un saņemt līdzjutēju spēku, enerģiju un atbalstu.
Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2001 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland) Artist: Andris Vārpa (graphic design and plaster model)						Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2005 by <i>Staatliche Münze Berlin</i> (Germany) Artists: Artis Rutks (graphic design), Līgita Franckeviča (plaster model)									
1931. gadā Latviju uzņēma Starptautiskajā Hokeja federācijā, bet atgriešanās tajā notika 1992. gada 7. maijā. Latvijas valstsvienība guva uzvaru pasaules čempionāta C grupā Slovēnijā 1993. gada martā un B grupā 1996. gada pavasarī. 2000. gada pasaules čempionātā Sanktpēterburgā Latvijas izlase izcīnīja astoto vietu, bet viskaļāk Latvijas hokeja fāni uzgavilēja pēc uzvaras pār Krievijas izlasi. 2001. gadā Latvijas valstsvienība izcīnīja iespēju piedalīties Soltleiksitiņas olimpiskajās spēlēs. Sarauj, Latvija!	In 1931, Latvia joined the International Ice Hockey Federation. On 7 May 1992, the country renewed its membership. In March 1993, Latvia's national team claimed gold in the Group C World Championship in Slovenia. Latvia's team won the Group B World Championship in the spring of 1996. The eighth-place finish in the 2000 Group A World Championship in St. Petersburg was a remarkable achievement for Latvia's national team. In 2001, the team won the right to participate in the Winter Olympics in Salt Lake City. Go, Latvia!		Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2005 by <i>Staatliche Münze Berlin</i> (Germany) Artists: Henrihs Vorkals (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)		90		Ice hockey is one of the world's fastest games, physically aggressive and even violent sometimes. The men's play and rivalry are a combination of wise team tactics and practicing by the sweat of players' brow, a perfect harmony between physical and moral strength; the outcome of the game, however, may be often decided by mere fortuitousness. Thousands of hockey fans are yearning exclusively for the victory of their team. During world championships, this yearning turns into a desire to ascertain their national	identity, and hockey transforms into something more important than just a sports event or a game. The hosting of the Ice Hockey World Championship 2006 in Riga is a significant sports achievement for Latvia. It is a convincing indication that Latvia's national hockey team has earned a well-deserved place in the international hockey elite and that Latvia stands out on the world map of this sport.							

FIFA PASAULES KAUSS
2006 VĀCIJA
2006 FIFA WORLD CUP
GERMANY

Uzvaras pār Ungāriju, Poliju, Zviedriju un Turciju, cienīga spēle Portugālē pret Čehiju un Vāciju – tās ir spilgtākās lappuses Latvijas futbola 100 gadu vēsturē. Par pirmo Latvijas futbola čempionu 1922. gadā kļuva sporta apvienība "Ķeizarmežs". Latvijas Futbola savienība 1922. gadā tika uzņemta FIFA, un līdz 1940. gada baigajai vasarai Latvijas izlase aizvadīja 99 spēles.

Padomju okupācijas gados spēcīgas komandas bija Liepājā, Daugavpilī, Jūrmalā un Jelgavā, bet īpaši populāra bija Rīgas "Daugava", ko izveidoja treneris Jānis Skredelis.

Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas trenera Jāņa Giļa vadībā futbola izlase izauga par komandu, ar kuru bija spiesti rēķināties arī Eiropas futbola lielmeisteri, bet lielākais sasniegums ir Aleksandra Starkova vadītās Latvijas futbola izlases iekļūšana 2004. gada Eiropas čempionāta finālturnīrā. Līdzšinējie sasniegumi vairojuši interesi par futbolu Latvijā.

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2004 by The Royal Mint (the United Kingdom)

Artists: Henrihs Vorkals (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)

Victories over Hungary, Poland, Sweden and Turkey, solid performance in Portugal against the Czech Republic and Germany: these are the greatest achievements in the 100 years of Latvian football. The sports union *Ķeizarmežs* was the first football champion of Latvia in 1922. In 1922, Latvia's Football Union became a member of FIFA, and by the summer of 1940 Latvia's national team had played 99 games.

During the Soviet occupation, Liepāja, Daugavpils, Jūrmala and Jelgava had strong teams; but the team *Daugava*, which had been established by the coach Jānis Skredelis in Riga, was particularly popular.

After Latvia regained its independence, the national team under the leadership of coach Jānis Gilis grew into a team whom the top class European football teams had to reckon with; but the greatest success was the qualification of Latvia's national football team, with Aleksandrs Starkovs as its head coach, for the European Championship finals in 2004. The success has increased interest in football in Latvia.

Latvijā populārākā sporta spēle neapšaubāmi ir basketbols. Gandrīz gadsimtu esam bijuši liecinieki skaistām un vērtīgām uzvarām, piedzīvojuši neaizmirstamas emocijas, bet galvenais – lepnumu par Latvijas vārdu.

Latvijas Basketbola savienība dibināta 1923.gadā un ir viena no astoņām Starptautiskās Basketbola federācijas dibinātājām. Latvija 1935. gadā uzvarēja pirmajā Eiropas čempionātā vīriešiem. Basketbola vēsturē nepārspēts ir TTT sieviešu komandas veikums, 17 reizu iegūstot Eiropas valstu čempionvienību kausu un 18 reizu uzvarot PSRS čempionātos. 20. gs. 50. gadu beigās Rīgas ASK basketbolisti kļuva par pirmo divu Eiropas čempionvienību kausu ieguvējiem. Arī *Vefiņa* vīri līdzjutējus priecējuši ar spožām uzvarām un neticamu azartu. Latvijas izcilākie basketbolisti kļuvuši par pasaules basketbola leģendām. Mūsu basketbolisti ir ļoti spēcīgu komandu spēlētāji, bet Latvijas nacionālās izlases ir pretendentes uz augstām vietām Eiropas čempionātos.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametr: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2008. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieces: Frančeska Kirke (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2008 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Frančeska Kirke (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)

BASKETBOLS
BASKETBALL

Of all sports, basketball is the most popular in Latvia. For almost a century now, we have been witnessing breathtaking victories, experiencing surges of unforgettable emotions, and, what is more, we have been proud of Latvia, our country.

The Latvian Basketball Union was established in 1923 and is one of the eight founders of the International Basketball Federation FIBA. Latvia won the First European Men's Basketball Championship in 1935. The Latvian women's basketball team TTT and its historical records of winning 17 European Championships and 18 USSR Championships have yet to be surpassed. At the end of the 1950s, the team ASK Riga were the winners of the first two European Cups. Basketball players from the VEF team showed ardent passion for the game. The most brilliant Latvian basketball players have become legends of world basketball. A number of Latvian basketball players have been drafted to play for various clubs all over the world. High rankings in European championships have always been within the reach of Latvia's national basketball teams.

APDRAUDĒTĀ FAUNA
GRIEZE
EIROPAS ŪDELE
ENDANGERED WILDLIFE
CORNCRAKE
EUROPEAN MINK

Eiropā cilvēka radītajām pārmaiņām dabā ir vairākus gadu tūkstošus sena pagātnē. Arī lielu daļu no Latvijas ainavas – gandrīz visu lauksaimniecībā izmantojamo zemi – veidojis cilvēks. Plāvu iemītnieks ir arī grieze – ar raksturīgu balsi apveltīts uzmanīgs putns. Kad 20. gs. sākumā plaušanai sāka izmantot mašīnas un vasarā zāli plaut vairākas reizes, griezēm vairs neizdevās izperēt mazulus. Griežu skaits Eiropā no 1960. gada līdz 1980. gadam saruka pat vairāk nekā divkārt. Starptautiskā putnu aizsardzības biedrību savienība *BirdLife International* 1994. gadā iekļāva griezi globāli apdraudēto sugu sarakstā.

The changes brought by man upon nature have a thousand-year long history in Europe. Latvia is no exception: a large part of present-day landscape – almost all of the territory suitable for agriculture – is man-made. Meadows are the usual habitat for the corncrake, discreet bird with a distinctive call. The main danger to corncrake comes from modern 20th-century methods of mowing. The number of corncrakes declined in Europe from 1960 to 1980 to less than a half. In 1994, the global partnership of conservation organisations BirdLife International that seeks to rescue endangered bird species included the corncrake in the list of species considered to be in danger of worldwide extinction.

Eiropas ūdele (*Mustela lutreola*) ir neliels caunu dzimtas sermuļu ģints kažokzvērs, kura dzīvesveids ir nesaraujami saistīts ar ūdeni, jo tam ideāli piemērota peldplēve starp pirkstiem un ūdensnecaurlaidīgais kažoks. Eiropas ūdeles mīksto kažoku cilvēks ir iekārojis kopš seniem laikiem. Turklāt tā zaudē konkurences cīņā ar Amerikas ūdeli (*Neovison vison*), kas ir lielāka un agresīvāka. Līdz 20. gs. vidum Eiropas ūdele bija bieži sastopama visā Latvijā, bet kopš 1994. gada to šeit ne reizi nav izdevies ieraudzīt.

The European mink is a small furbearing animal of the *Mustela* genus of the *Mustelidae* family, with webbed feet and water resistant fur. Its preferred habitats are in the vicinity of water. Due to its beautiful and valuable fur, the European Mink has been trapped since ancient times. Moreover, it is being ousted by its larger and more aggressive competitor, the American mink. Until the middle of the 20th century, the population of the European Mink was dense in Latvia, but since 1994 no European mink has been detected.

Nominālvērtība: 10 latu
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1996. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Mākslinieki: Edgars Folks (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 31.47 g
Diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 1999. g. *Valcambi sa* (Šveice)

Mākslinieki: Edgars Folks (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

Face value: 10 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 1996 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Edgars Folks (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

Face value: 1 lats
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 1999 by *Valcambi sa* (Switzerland)

Artists: Edgars Folks (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)

Face value: 1 lats
Weight: 27.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2012 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Ivars Mailītis (graphic design), Ligita Franckeviča and Ivars Mailītis (plaster model)

Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza kolekcijā ir 420 sugu 3 200 dzīvnieku. Vairāk nekā 90 šeit apskatāmo sugu iekļautas Pasaules Sarkanajā grāmatā, savukārt 30 sugām tiek uzturētas starptautiskas ciltsgrāmatas. Zoodārzs piedalās 32 Eiropas apdraudēto sugu vairošanas programmās.

Rīgas Zooloģiskā dārza apmeklētāji no 1912. gada 14. oktobra (pēc vecā stila) varēja iepazīties ar 88 sugu dzīvniekiem. 1. pasaules kara laikā, 1917. gadā, Rīgas zoodārzu slēdza, un tikai 1933. gada 24. septembrī tas atkal vēra vārtus apmeklētājiem. 2. pasaules karš zoodārzu saudzēja, un padomju okupācijas gados Rīgas Zooloģiskais dārzs kļuva par vienu no labākajiem PSRS.

Rīgas Zooloģiskais dārzs 1992. gadā tika uzņemts Eiropas Zooloģisko dārzu un akvāriju asociācijā, un 100 gadu jubileju tas sagaidīja ar kuplu apmeklētāju pulku, sakārtotu infrastruktūru un izaugsmes plāniem.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 27.00 g
Diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2012. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Ivars Mailītis (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča un Ivars Mailītis (plastiskais veidojums)

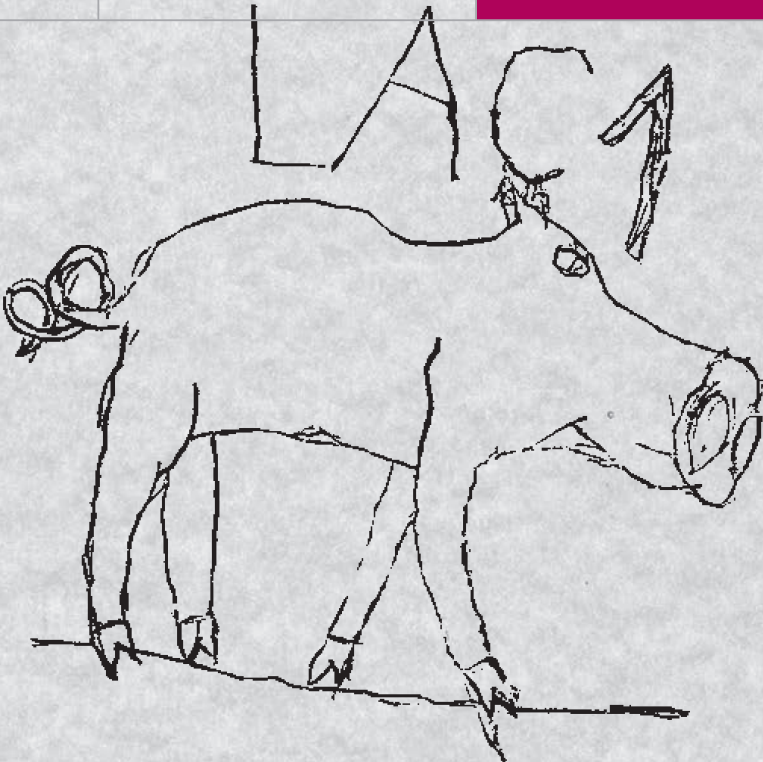
The Riga National Zoo's collection currently comprises 3 200 animals of 420 species. Over 90 of the species represented here are included in the world's list of endangered species, while 30 have international pedigree records. The Zoo is a participant in 32 reproduction programmes of the endangered species of Europe.

As of 14 October 1912 (old style), visitors to the Riga Zoo could observe animals of 88 species. During World War I, the Zoo was closed in 1917, to reopen its gates for visitors only on 24 September 1933. World War II generally bypassed the Zoo, while during the years of Soviet occupation, the Riga Zoo became one of the best in the Soviet Union.

In 1992, the Zoo was accepted as member of the European Association of Zoos and Aquaria. The Riga Zoo celebrated the centenary of its foundation with lots of visitors, a well established infrastructure, and ambitious plans for the future.

RĪGAS
ZOOLOĢISKAIS DĀRZS
RIGA ZOO

SŪPUĻA MONĒTA BABY COIN		Nominālvērtība: 1 lats Svars: 22.00 g Diametrs: 35.00 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2013. g. <i>UAB Lietuvos monetų kalykla</i> (Lietuva) Mākslinieki: Anita Paegle (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)	Face value: 1 lats Weight: 22.00 g Diameter: 35.00 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2013 by <i>UAB Lietuvos monetų kalykla</i> (Lithuania) Artists: Anita Paegle (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)			Latvijas Bankas 2008. gadā organizētajā bērnu zīmējumu konkursā "Mana sapņu monēta" augstāko vērtējumu guva sešgadīgās rīdznieces Emīlijas Adumānes viena "laca" zīmējums, kurā bija atainots labklājības, labestības un omulības simbols. Latviešu folklorā cūciņa parādās kā sena un pastāvīga cilvēka līdzgaitniece, savdabīgs miera un turības apliecinājums. Starp iemīļotākajiem grāmatu un filmu tēliem ir trīs sivēntiņi, Vinnija Pūka tuvākais līdzgaitnieks Sivēns un sirsnīgais Arnolda Burova animācijas filmas "SI-SI-DRA" jeb "Sivēns sivēna draugs" varonis. Rietumu kultūrā cūciņa ir arī ekonomisks simbols. Galda krājkasīte bieži ir keramikas darinājums sivēna veidolā ar raksturīgu spraugu mugurā. Lielī krājumi tur neveidojas, bet process disciplinē un radina pie taupības. Tas ir vērtīgs tikums, īpaši grūtākos laikos.					
				The parents' joy over the new birth is shared by the close and more distant relatives and friends as well as colleagues. Along with wishes of happiness and good health we tend to bring the newborn some present as a material, tangible evidence of our good will. Many a jewellery box contains a silver spoon or horseshoe shaped brooch, a golden cross or heart on a chain. A popular present is a silver or gold coin serving as a symbolic starting capital for a materially secure life.							
	Vecāku prieku par jaundzimušo daļa tuvinieki ģimenes lokā, radi, draugi un kolēģi, kas pēc bērna nākšanas pasaulē iet raudzībās. Līdz ar laimes vēlējumiem mēdzam nest arī dāvanu, savu gaismas piepildīto domu taustāmu, materiālu apstiprinājumu. Daudziem mājās piemiņas un dārglietu lādītēs glabājas raudzībā gūtas sudraba karotītes, laimes pakaviņi, zelta krustiņi un sirsniņas, arī monētas. Jau nostiprinājusies tradīcija šūpuļsvētkos dāvināt kādu sudraba vai zelta monētu, līdzās laimes vēlējumiem liekot labklājīgas dzīves starta kapitāla simbolisku pamatu.			The <i>Baby Coin</i> issued by Latvijas Banka is just such a present. The concept behind it is the wish to secure family ties, for children represent an existential issue for any country and nation.					Nominālvērtība: 1 lats Svars: 20.00 g Diametrs: 34.00 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2009. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija) Monētas reverss veidots pēc Emīlijas Adumānes zīmējuma; Līgita Franckevičas plastiskais veidojums.		In 2008, Latvijas Banka invited children to the contest of drawings "My Dream Coin". Emīlija Adumāne, a six-year old girl from Riga, won the competition with her drawing of the 1 lats ("lac" in her spelling) coin featuring a pig, the symbol of welfare, generosity and cheer.
	"Šūpuļa monēta" ir Latvijas Bankas gādāta raudzību dāvana, kuras motivācija sakņojas vēlmē stiprināt ģimenes saites, jo bērni ir valsts un tautas eksistenciāls jautājums. Gan dāvinātāja, gan dāvanas saņēmēja acis priecēs monētas reversa zīmējums ar pelītes un pūralādes atainojumu, kas sabalsojas ar tautasdziesmas vārdiem: <i>Atvelc(i), pelīte, bērnam(i) miedzīņu Caur klēti, caur namu, caur istabiņu, Ielieci bērnam šūpuļa galā.</i>							Face value: 1 lats Weight: 20.00 g Diameter: 34.00 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2009 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland) The coin was designed using the drawing by Emīlija Adumāne and modelled by Līgita Franckeviča.		In the West, the pig has also an economic connotation: think of a piggy bank, that typically ceramic container with a slot for inserting coins. Although piggy banks cannot store large amounts of money, the process of saving money helps children learn the habits of self-discipline and thrift – real virtues, particularly in hard times.	

Poēzija, kuru veido māksla un augstās tehnoloģijas, – tāda varētu būt Latvijas Bankas monētu dizaina izvēles devīze. Katru gadu Latvijas Banka pārsteidz starptautisko sabiedrību ar drosmīgu un novatorisku izvēli, modernākajās, sarežģītākajās un futuristiskajās monētu izgatavošanas tehnoloģijās ietverot vēsturi, tradīcijas un kultūru. Ilggadējā pieredze ļauj Latvijas Bankai pašlaik būt vienai no ievērojamākajām institūcijām, kuras nosaka toni visā pasaulē. Turklāt tā katru gadu iegūst vairākas galvenās balvas visos nozīmīgajos pasaules monētu konkursos. Tas ir nevainojams zīmols. Patiesi apbrīnojot Latvijas Bankas izvēlēto monētu dizainu, novatoriskās monētu formas, Latvijas Bankas komandas perfekti apgūtās nākotnes tehnoloģijas, numismātikā nekad agrāk neizmantotos materiālus (granītu, dzintaru u.c.), aicinu Latvijas Bankas vadību arī nākamajos gados mūs pārsteigt un iedvesmot. Tā ir mācējusi pacelt savu valsti uz visaugstākajiem starptautiskās numismātikas goda pjedestāla pakāpieniem.

François Blanchet,
Monnaie Magazine direktors

Poetry born of art and high technologies... This could be the motto of Latvijas Banka coin designing, for its bold and innovative ideas capturing history, tradition and culture in the most up-to-date, complex and futuristic coin production technologies take the international community by surprise again and again. The long-standing experience ranks Latvijas Banka among the most influential institutions to set the tone worldwide. Indeed, the central bank wins several major awards at the most significant coin competitions of the world almost every year, and it is an impeccable track record. Truly admiring the coin design carefully elaborated by Latvijas Banka, the innovative forms of coins, the perfectly mastered future technologies, the materials never before used in numismatics (granite, amber, etc.), I appeal to the management of Latvijas Banka to continue to enchant and impress us also in the future. It has succeeded in raising the country to the heights of the international numismatic pedestal.

François Blanchet,
Director, Monnaie Magazine

MILLENNIUM		MILLENNIUM UNIKĀLO MONĒTU PROGRAMMA	MILLENNIUM MASTERPIECE COLLECTION			Kuram gan nav ienācis prātā, ieraugot uz ceļa nokritušu monētu: ja pacelsu, varbūt piepildīsies visas manas vēlēšanās. Kuram gan nav gadījies zilēt ar margrietiņas ziedu: mīl, nemīl... Kuram gan nav bijis savā dzīvē jāstāpjas ar gadījuma varu, kas tā vien tiecas iečukstēt ausī: ja tu būtu izdarījis citādi, viss pārējais arī būtu citādi. Likteņa pirksts, likteņa zīmes, liktenīgie notikumi. Latvijas Bankas izlaistajā monētā tas viss un vēl daudz vairāk ir iekalts, ierakstīts, ieslīpēts.	aizrit, pazūd, atstājot tumsas, noslēpumainības un iespēju pārpilnas nakts debesis.	LIKTEŅA MONĒTA COIN OF FORTUNE
		Nominālvērtība: 1 lats Svars: 15.20 g Diametrs: 28.00 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: gluda Kalta 1999. g. <i>The Royal Mint</i> (Lielbritānija) Ideja: Maija Bārzdīņa	Face value: 1 lats Weight: 15.20 g Diameter: 28.00 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: plain Struck in 1999 by The Royal Mint (the United Kingdom) Idea: Maija Bārzdīņa			Reversā sudraba laukā, mākonītim novirmojot, aizslīd dilstoša Mēness sirpis. Tas izgaist,	Monētas divas puses ir kā cilvēka eksistences divi pamataspekti – brīvība un nolemtība.	
Gadu tūkstošiem mijoties, domas kavējas pie bijušā, sajūtas tiecas gaidāmajā, bet ķermenis ik brīdī izdzīvo savu tagadnību. Mūs nodarbina laika paradoksi, gadu skaitīšanas sistēmas un to uzdotie jautājumi, neatminamie noslēpumi.					Have you ever thought of the possibility that all your wishes could come true if only you picked up a lost coin? Have you ever told your fortune by tearing off the petals of a daisy: love me, love me not... Have you ever encountered the power of Fortune, hearing it whisper: if only you had chosen a different course of action, all things would have been different.	Nominālvērtība: 1 lats Svars: 15.00 g Diametrs: 28.00 mm Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: gluda Averss apzeltīts (999°) Kalta 2001. g. (datējums – 2002) <i>Münze Österreich</i> (Austrija)		
Kas es esmu – notikumu radītājs, vēstures subjekts, būtiskā iemesls vai arī tikai skaidriņa starp citām skaidriņām laika straumēs un vērpētēs? Vai varbūt poga, kuras uzdevums ir noturēt, nostiprināt, apliecināt, bet vienlaikus vadīt dienas, pie mēteļa piešūtai un tā iespējas neapjaušot?					Divine interference, signs of fortune, fatal events are minted, encoded, burnished into the coin of Fortune.	Mākslinieki: Ilmārs Blumbergs (grafiskais dizains), Jānis Ronis (plastiskais veidojums)		
20. gadsimts aiziet vēsturē ar fantastiskiem zinātnes un tehnoloģijas panākumiem un ar tikpat fantastiskām cilvēces morālajām sakāvēm. Zemes iedzīvotājiem mantojumā līdzī nāk gan gēnu tehnoloģijas un informātikas lielceļi, gan holokausta, padomju Gulaga un Pola Pota zvēribu mācības. Lai kā mēs gribētu jaunajā gadu tūkstoši iesojot tīri un nevainīgi, tomēr esam poga, kas piešūta pie pagātnes mēteļa.			At the turn of the millennium, our minds linger on the past, our senses are roused by the future, and our bodies are keenly aware of being alive here and now. We are preoccupied with the paradoxes of time and time-keeping, seeking answers to the questions they pose and mysteries they contain.		On the coin's silver reverse, the waning moon slides away lightly brushing against a wafting cloud. It vanishes, disappears without trace, leaving the sky wrapped in darkness and mystery, open to chance.	On the coin's obverse, the golden sun reigns over the heaven. The circle that stands for its daily round is the logical and symbolic sign for the complete, confined and self-contained world – the powerful serpent of destiny. The overwhelming power of the sun leaves to man no choice, but to succumb, to willingly accept submissiveness and recognise his mission.		
			Am I a mover of events, an architect of history, an author of the essential or a mere sliver tossed about by the torrents and whirlpools of time? Or am I simply a button, attached to a coat, whose mission is to hold, secure and signify?		The two sides of the coin signify the two aspects of man's existence – freedom and predestination.	Face value: 1 lats Weight: 15.00 g Diameter: 28.00 mm Metal: silver of .925 fineness Quality: proof Edge: plain Obverse: gold plated (.999) Struck in 2001 (dated 2002) by <i>Münze Österreich</i> (Austria)		
			The 20th century, with its tremendous achievements and devastating moral defeats, is receding into history. The earthlings will be heir not only to the miracles of genetic engineering and information highways, but also to the bloody legacy of the Holocaust, Soviet Gulags and Pol Pot. As much as we would desire to step into the new millennium pure and guiltless, we are but a button held fast to the coat of our past.	100	101	Artists: Ilmārs Blumbergs (graphic design), Jānis Ronis (plaster model)		

LAIMES MONĒTA
LUCKY COIN

Tikai retais nav kaut reizi dzīvē sastapis melnā tērpā ģērbtu nokvēpušu vīru ar micīti vai pat lepni slietu cilindru galvā. Vīlnas vadmalas svārkus parasti rotā spodrinātas misiņa pogas, un milzīgi plato ādas jostu saslēdz spoža metāla sprādze. Skursteslauķu allaž pašpārliecināto gaitu līdzsvaro smagnēji šporējami biezzoļu zābaki, bet pār plecu pārvests viņu galvenais amata rīks – garas virves ritulis ar asu drāšu birsti un metāla svaru bumbu galā.

Skursteslauķi ir smaidīgi un laipni, jo zina, ka par viņiem ļaudis priecāsies pat vietās, kur dūmeņi kārtībā vai to nemaz nav. Tas tāpēc, ka skursteslauķi tiek uzskatīti arī par laimes nesējiem. Uz ielas pēkšņi ieraugot šos vīrus, cilvēki visbiežāk iedomājas kādu vēlmi un paberzē melnu pogu. Tad viss iecerētais un kārotais piepildīšoties. Ikdienā sastapt skursteslauķi ir visai grūti, tāpēc laimes alkās varam paberzēt monētu, kur nokvēpušais vīrs, cēli nostājies dūmeņa galā, lūkojas pāri pilsētai, un viņam līdzās vienīgie asistenti – nenogurstošais jumtu censonis kaķis un šalcošais vējš. Tiem, kas tic brīnumam, varbūt arī šeit darbosies laimes pogas efekts – veiksmē un ilgu piepildījums ienāks cilvēku mājās un likteņos.

It is unlikely to come across a person who, at least once in his or her life, has not met a black-clad sooty man wearing a cap or even a dignified top hat. As a rule, his broadcloth coat is adorned with neat rows of polished brass buttons, and the wide leather belt has a shining metal buckle. Heavy laced-up boots balance out the chimney-sweep's habitually self-assured gait. Swung across his shoulder is the principal tool in his trade: a coil of long rope with a metal brush and weight.

Chimney-sweeps are always smiling and cheerful, for they are aware that people are glad to see them – even if their chimney does not need sweeping or there is no chimney at all. This is because chimney-sweeps are believed to bring good luck. When people unexpectedly see a chimney-sweep walking down the street, they think of a wish and rub a black button for all their yearnings and desires to come true. As it is not so easy anymore to meet a chimney-sweep on everyday basis, we can rub this coin featuring the sooty man proudly poised on the chimney-top surveying the city, with a cat, that tireless roof-roamer, and a sweeping wind his only companions. If you believe in miracles, the lucky button trick should work: bring good fortune to your home, and fulfil all your secret desires.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g
Diametr: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2008. g. *Rahapaja Oy* (Somija)

Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 22.00 g
Diameter: 35.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2008 by *Rahapaja Oy* (Finland)

Artists: Arvīds Priedīte (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

As children, no doubt, we all have read about the Baron von Münchhausen's jolly exploits and laughed about his hunting adventures – the ride on a fired canon ball, or the voyage in the belly of a whale. The bold and witty officer was a real person Karl Friedrich Hieronymous von Münchhausen (1720–1797) who as a page accompanying Prince Anton Ulrich arrived in Russia from Germany in 1737 and later was invited to the Dunte manorhouse to duck hunting. However, the

Nominālvērtība: 1 lats (100 santīmu)
Svars: 31.47 g
Diametr: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: ar uzrakstu
Kalta 2005. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)

Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats (100 santims)
Weight: 31.47 g
Diameter: 38.61 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2005 by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands)

Artists: Arvīds Priedīte (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

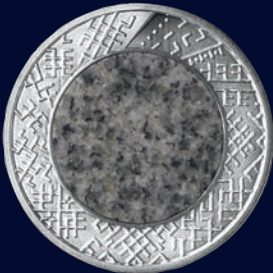
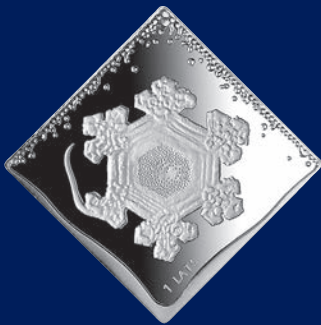
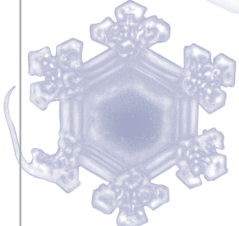
Kurš no mums bērnībā nav lasījis par barona fon Minhauzena jautrajām dēkām un smējies par medību piedzīvojumiem, lidojumu uz izšautas lodes vai ceļojumu valzivs vēderā! Drosmīgais un attapīgais vīrsnieks ir reāls cilvēks Kārlis Frīdrihs Hieronīms fon Minhauzens (1720–1797), kas 1737. gadā kā pāžs prinča Antona Ulriha svītā no Vācijas ieradās Krievijā, bet vēlāk atbrauca uz Dantes muižu pīļu medībās. Taču mednieku un dēkaini pašu ievainoja Amora bulta, un 1744. gada 2. februārī viņš salaulājās ar drauga meitu Jakobīni fon Duntenu. Dantes apkaimē norisinājušies daudzi no piedzīvojumiem, par kuriem vēlāk stāstīts gan ģimenē, gan draugu pulkā krodziņos pie vīna pudeles. Par Minhauzena mīļāko medību suni, kam saimnieks pie astes piekāra lukturi, lai varētu naktī medīt. Par aklā mežacūku, kas staigāja, savam sivēnam astē iekērusies. Un par pīlēm, kas, aukliņā iesietu spēķi cita pēc citas norijušas, savērtas kā krelles, pacēlās gaisā un dēkaini aiznesa tieši uz mājām.

hunter and adventurer himself was hit by Cupid's arrow and on 2 February 1744 married his friend's daughter Jacobina von Dunte. It is in the vicinity of Dunte that many of his exploits, about which stories were later told in the family and to friends at a glass of wine in the pub, took place. About Münchhausen's most favourite dog, with a lantern tied to its tail for the master to be able to go hunting in the darkness of the night. About the blind wild boar that

walked in the steps of its piglet, catching at its tail. And about the ducks that having swallowed pieces of bacon tied to a string took off like a string of beads and brought the adventurer straight home.

AKMENS MONĒTA STONE COIN		Lielajiem laukakmeņiem jeb dižakmeņiem Latvijā ir trejāda vērtē: estētiskā kā latviskās ainavas rotai, zinātniskā un kultūrvēsturiskā. Mūsu senčiem dižakmeņi kalpoja par svētvietām vai upurvietām. Arī ikdienas dzīvē latvju lauku sētā un piedarbā akmenim vienmēr bijusi sava svarīga vieta. Tas bijis stūrakmens jeb pamatakmens mājas būvēšanā, dzirnakmens bijis mūžīgais darbarūķis, bet granīta bruģis klāj arī vecpilsētu romantiskās ielīpas, tāpat mūsdienās akmens nereti kā dekoratīva zīme krāšņo piemājas zālienus.		Lāsumaino granīta ripu monētas reversā kā sudraba josta apjož ietvars, kurā iekaltas latvju rakstu zīmes. Ideja par rakstu motīvu attīstībā no vienkāršā uz sarežģīto aizgūta no leģendārās Lielvārdes jostas, kas iekļauta Latvijas Kultūras kanonā. Monētas granīta kodols un uzlecošās saules stari tās aversā simbolizē dzīvesprieku un ticību pamatīgumam.				ŪDENS MONĒTA COIN OF WATER					
Nominālvērtība: 1 lats Ārējā gredzena svars: 13.60 g Diametrs: 35.00 mm (centrālā diska diametrs – 22.00 mm) Materiāls: centrālais disks – granīts, ārējais gredzens – 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: ar uzrakstu Kalta 2011. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija) Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)								Nominālvērtība: 1 lats Svars: 26.00 g Laukuma izmērs: 32.00 × 32.00 mm Forma: kvadrāts Metāls: 925° sudrabs Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: gluda Kalta 2009. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija) Mākslinieki: Ilmārs Blumbergs (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)					
		Face value: 1 lats Weight of outer ring: 13.60 g Diameter: 35.00 mm (diameter of central disc: 22.00 mm) Material: central disc of granite, outer ring of silver of .925 fineness Quality: proof Edge: lettered Struck in 2011 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland) Artists: Laimonis Šēnbergs (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)		Large rocks are of triple value in Latvia: aesthetic, because they adorn the typical Latvian landscape, scientific, and as cultural heritage. These great rocks served our ancestors in their religious rituals. Also in Latvian rural everyday life, stone has always had its place of honour. It has been laid as cornerstone when building a house, as grindstone it has been put to daily use, as cobblestone it lines the romantic streets of old towns, and as a lawn-decorating element it is used to this day.				Ūdens (H ₂ O) ir visu mums zināmo dzīvības formu pamatviela. Tas ir dzīvības šūpulis, viens no galvenajiem dzīvības rašanās nosacījumiem. Sengrieķu filozofs, ārsts un dzejnieks Empedokls (487.–424. g.pr.Kr.) poēmā "Par dabu" ūdeni parāda kā vienu no četriem klasiskajiem Visuma pamatelementiem līdzās zemei, gaisam un ugunij, savukārt tradicionālā ķīniešu filozofija – kā vienu no pieciem pamatelementiem blakus zemei, ugunij, kokam un metālam.		Water (H ₂ O) is the basic element of every form of life known to man. It is the cradle of life and one of the main prerequisites for life to emerge. Empedocles (487–424 BC), a Greek philosopher, medical man and poet, in his poem "On Nature" described water as one of the four classical basic elements of the Universe besides air, fire, and earth. In traditional Chinese philosophy, water is among the five basic elements along with earth, fire, wood, and metal.			
		The speckled granite disc in the reverse of the coin is framed by a silver band with carved ornaments. The idea for this ornamental motif, where the simple gradually evolves into the complicated, has been borrowed from the legendary Lielvārde belt, which has been included in the Latvian Cultural Canon. The granite core of the coin and the rays of the rising sun in the obverse are the symbols of vitality and profoundness.		Latvijas Bankas ūdenim veltītās monētas aversā attēloti lidojoši ūdens pilieni, reversā – ledus kristāls, kura forma saskaņā ar japāņu zinātnieka Masaru Emoto pētījumiem atkarīga gan no ūdens tīrības, gan arī no mūzikas skaņu un vārdu iedarbības. Jo tīrāka, harmoniskāka mūzika, jo skaistāka ir kristāla forma. Cilvēks un ūdens patiesi var būt dievišķā harmonijā.		The obverse of the coin dedicated to water by Latvijas Banka depicts flying water drops, and the reverse depicts an ice crystal. According to the research by Masaru Emoto, a Japanese scientist, the shape of ice crystals depends on both purity of water and impact of sounds of music and human speech. The more harmonious the music, the more beautiful the crystal's shape is. Man and water can truly be in divine harmony.							

DZINTARA MONĒTA AMBER COIN		Nominālvērtība: 1 lats Svars: 20.70 g Diametrš: 35.00 mm Materiāli: 925° sudrabs un dzintars Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: gluda Kalta 2010. g. <i>Rahapaja Oy</i> (Somija) Mākslinieks: Aigars Bikše 					"Aizver savas acis," saka Jānis Zeltamute, vērsdamies pie tiem, kas atrodas svēta tēla priekšā, jo ne jau apskatīšana, izmantošana, bet kvēls lūgums ir galvenais šajā neizdibināmajā norisē. Ilmārs Blumbergs, zīmēdams monētas reversam Madonnu ar bērnu, šķiet, atsaucies Zeltamutes ieteikumam, jo puspievērtie sievietes plaksti raida netiešu, maigu skatu uz jauno dzīvību, un vienlaikus mākslinieks to pavērš iekšup, kādas par mums augstākas būtnes nākamības redzējumā un aizlūgumā par gaidāmo. Jaundzimušais vēl nav modies, vēl neapzinās savu esmi. Noslēpumaina saikne pastāv starp radītāju un dzīvību, starp mākslinieka tēlojumu un tā uzlūkotāju. Dievmātes ikona ir mātes mīlestības simbols, kas ietver radīšanu un audzināšanu, nebeidzamas rūpes par tiem, kas dzīves ceļos, par dažādu risku un nelaimju apdraudētajiem. Tā ir viena no uzrunātākajām svētbildēm visos laikos, jo pie tās cilvēki vērsās, lai stiprinātos cerībā un ticībā.	"Close your eyes," says John Chrysostom, addressing those in the presence of a sacred image, for it is a passionate plea that is of importance in this mysterious event, not viewing or exploitation. In designing Madonna with a Child for the reverse of the coin, Ilmārs Blumbergs seems to have followed Chrysostom's advice, for the half-closed eyelids of the woman radiate an indirect, gentle gaze at the new life, yet simultaneously the gaze is turned inward as a vision of some higher being. The newborn has not yet awakened, it is unaware of its being. The creator and life are mysteriously connected, as are the artist's design and its viewer. The Madonna icon is the symbol of motherly love that embraces creation and education, a never ending care for those travelling through life and those in face of peril and disaster. It has always been one of the most popular icons, for people turn to it when they need to strengthen their hope and faith.	DZĪVĪBAS MONĒTA COIN OF LIFE
		Face value: 1 lats Weight: 20.70 g Diameter: 35.00 mm Material: silver of .925 fineness and amber Quality: proof Edge: plain Struck in 2010 by <i>Rahapaja Oy</i> (Finland) Artist: Aigars Bikše 							
Cilvēka mūžs ir niecīgs salīdzinājumā ar dzintara mūžu,-bet te nu viņi abi ir – sastapušies Baltijas jūras līdāgā. Tas būtībā ir tik neticami – kā gan var zināt, kur tiks izskalots sīkais akmentiņš pēc miljoniem gadu dusēšanas, kā gan to var pamanīt starp miljoniem smilšu graudu? Tomēr šī saredzēšanās ir iespējama, un tādos mirkļos mums kaut vai uz brīdi izdodas atbrīvoties no saistības ar savu laiku. Kad paceļam dzintaru pret sauli, tas atkal iezaiņojas Latviju klājušo aizvēsturisko mežu krāsās. Šis pusdārgakmens ir viens no pirmajiem minerāliem, ko cilvēce sāka izmantot. Jau gadu tūkstošiem arī Latvijas teritorijā darinātas dzintara rotaslietas gan savām vajadzībām, gan maiņai. Savukārt senākā atrastā nauda ir romiešu monētas, kas tagadējā Latvijas teritorijā nonākušas galvenokārt pa t.s. dzintara ceļu un par ko lielākoties maksāts ar dzintaru. Monētu un dzintara ceļi vēstures gaitā daudzkārt krustojušies.		The human lifespan is negligible compared to amber's but here they both are together on the shores of the Baltic Sea. In a way, it's almost incredible: how is it possible to determine where the piece of petrified resin will end up millions of years later? How can a tiny speck of it be noticed among millions of grains of sand? Yet this meeting is possible, and at such moments we manage to overcome our being tied to a particular point in time. When we lift the amber to the sun, it once again shines in the hues of prehistoric forests that once covered the territory of Latvia. This semiprecious stone is one of the first minerals used by the human race. Amber jewellery has been made in Latvia for thousands of years both for personal use and as an exchange commodity. The oldest coins found in the Latvian territory came from ancient Rome by way of the so-called Amber Route and were paid for with amber. The routes of such coins and amber have tended to cross many times over the course of history.			Nominālvērtība: 1 lats Svars: 31.47 g Diametrš: 38.61 mm Metāls: 925° sudrabs; apzeltīti elementi Kvalitāte: <i>proof</i> Monētas josta: gluda Kalta 2007. g. <i>Monnaie de Paris</i> (Francija) Mākslinieki: Ilmārs Blumbergs (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums) 	2007 1 LATŠ			
			Face value: 1 lats Weight: 31.47 g Diameter: 38.61 mm Metal: silver of .925 fineness; gilded elements Quality: proof Edge: plain Struck in 2007 by <i>Monnaie de Paris</i> (France) Artists: Ilmārs Blumbergs (graphic design), Ligita Franckeviča (plaster model)						

107

LAIKA MONĒTA
LAIKA MONĒTA II
COIN OF TIME
COIN OF TIME II

Monētas reversā attēlots astronomiskais pulkstenis, kura vēsturiskais prototips atrodams Melngalvju nama greznajā zelminī. Savulaik ģeogrāfisko attālumu no Rīgas līdz kādai vietai Livonijas teritorijā mērīja no nulles punkta, kas atradās iepretim neparastajam pulkstenim, līdzās Rolanda statujai. Savukārt pulkstenis katram ļāva noteikt savu vietu laika dimensijā. Arī mūsdienās zeltzili rotātajā, senatnīgi aprakstītu skaitļu un vārdu diskā ikviens var nolasīt ne tikai diennakts stundas un minūtes, bet arī mēnesi un dienas kārtas numuru.

Monētas pulksteņa ciparnīcai nav rādītāju, zilais niobija diska centrs ir brīvs. Tas aicina atzīmēt (iegravēt) īpašo mirkli un saglabāt atmiņas.

The reverse of the coin features an astronomical clock whose historical prototype can be seen in the luxuriant pediment of the Blackheads House. In ancient times, the geographical distance from Riga to some site in the territory of Livonia was measured from the zero point located in close vicinity of the Rolands' Statue in front of the remarkable clock. The clock, in turn, encouraged humans to identify themselves in the dimension of time. Today, its disc with ancient script of numbers and names tells not only hours and minutes but also the name of the month and the ordinal number of the day.

The clock dial lacks hands, and the central field of the blue niobium disc is empty. It entices and encourages the observance (engraving) of an essential solemn occasion and preserving personal memories of essential moments of life.

Kā mācekļis Jelgavas aptiekā 1816.–1819. gadā savu ķīmiķa karjeru un pirmos pētījumus sāka Heinrihs Roze (*Heinrich Rose*; 1795–1864). Vēlāk viņš devās uz Berlīni, kļuva par profesoru un Prūsijas Zinātņu akadēmijas locekli. 1844. gadā Heinrihs Roze atklāja Mendeļejeva ķīmisko elementu periodiskās sistēmas 41. elementu, ko nosauca par niobiju.

Monētu aversa centrālo daļu rotā heraldiska roze – mīlestības un cieņas simbols. Burti H un R atgādina par niobija atklājēju.

Jau pirmējie Mezopotāmiņas iedzīvotāji, izcili debesu spīdekļu pētnieki, debesjumu sadalīja 12 sektoros, lai varētu veikt precīzāku zvaigžņu stāvokļa sistematizāciju. Daudziem zvaigznājiem, caur kuriem pārvietojas planētas, doti dzīvnieku vārdi, tāpēc 12 sektoros sadalītā josla ieguva Zodiaka nosaukumu (grieķu val. *zōdiakos* (*kyklos*) – zvēru riņķis).

Monētas reversā ārējais sudraba Zodiaka zīmju aplis – mūsdienās ļoti populāra matemātiska abstrakcija, kas atspoguļo ideju par Visuma ietekmi uz cilvēka likteni, – simboliski atveido gadu no viena ziemas vidus līdz nākamajam. Savukārt monētas centrālā daļa raisa asociācijas ar svelmainu saules disku. Staru kūļa virsotnēs sudraba lokā ieraugāmas Zodiaka zīmes, bet nesteidzīgs vērotājs grafiski atturīgā formā iezīmētajos saulstaros saskatīs auga pārmaiņas četros gadalaikos.

Heinrich Rose (1795–1864) carried out his first investigations as an apprentice of a pharmacy in Jelgava in 1816–1819. He served as professor at the University of Berlin, and was member of the Prussian Academy of Sciences. In 1844, Heinrich Rose discovered a new element niobium with atomic number 41 in Mendeleyev's Periodic Table of the Elements.

The niobium field of the coins' obverses features heraldic roses, symbols of love and reverence. Letters *H* and *R* stand for the discoverer of niobium.

Already the ancient inhabitants of Mesopotamia, who were excellent explorers of celestial bodies, divided the heavenly vault into 12 segments, thereby attaining high precision in systematising the star positions. The planets move through the constellations often named after animals, hence the 12-segment circle got the name "Zodiac", meaning "a circle of animals" (*zōdiakos* (*kyklos*)) in Greek.

The outer silver ring of the reverse features the Zodiac circle, a popular mathematical abstraction reflecting the ascendancy of the universe over human destiny, and stands for the year, which begins in the middle of one winter and ends in the middle of the following winter. The central part is suggesting the fiery disc of the Sun. The signs of the Zodiac, arranged in a silver circle, appear on the tips of its rays. An unhurried observer will be able to discern plants that change along with the four seasons.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 17.15 g (centrālā apla svars – 7.15 g, ārējā gredzena svars – 10.00 g)
Diametrs: 34.00 mm
Metāls: centrālais aplis – niobijs, ārējais gredzens – 900° sudrabs
Kvalitāte: UNC
Monētu josta: gluda
Kaltas 2004., 2007. un 2010. g.
Münze Österreich (Austrija)

Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 17.15 g (weight of the central circle – 7.15 g, weight of the outer ring – 10.00 g)
Diameter: 34.00 mm
Metal: the central circle – niobium; the outer ring – silver of .900 fineness
Quality: UNC
Edge: plain
Struck in 2004, 2007 and 2010 by *Münze Österreich* (Austria)

Artists: Laimonis Šēnbergs (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

Kopš seniem laikiem ļaudis uzskatījuši, ka nakts, kurā valda Mēness, atvēlēta visam pārdabiskajam un mistiskajam. Spēcīga globālā ietekme, ko novērojuši daudzi, ir paisums un bēgums. Pretstats dēmonisko stihiju ainām ir Mēness gaišais starojums. Populārākais zeltainā nakts spīdekļa tēlojums atrodams jūgendstila izsmalcinātājās noskaņās uzrakstītajā Aspazijas dzejolī "Mēness starus stīgo", ko 1901. gadā ar brīnišķīgu mūzikas tēlojumu papildinājis Emīls Dārziņš.

Monētas reversā zaļo niobiju apvij sudraba gredzens, kurā attēlotas Mēness fāzes, kas īpaši noderīgas laika skaitīšanai. Niobija diskā kā no augstuma skatīti lokveidā attēloti mūsu planētas meži, lauki, klintis un ūdens klajumi. Simboliskais loks no globālā ļauj pāriet uz cilvēkam tuvinātu mērogu – to asociatīvi saistīt ar adventa vai Jāņu vainagu kā vēsti par lielajiem ceļiem, kurus neapstājoties iet Saule, Zeme un tai uzticīgais pavadoņs – Mēness.

LAIKA MONĒTA III
COIN OF TIME III

From time immemorial, people have believed that night-time, the realm of the Moon, is relegated to the supernatural and the mystical. Many have observed that tide and ebb have a powerful global influence. The gentle moonlight is in complete contrast to these scenes of demonic interplay among the elements. In classical Latvian culture, the most popular depiction of this golden heavenly object is the art-nouveau-inspired poem by Aspazija, entitled "Mēness starus stīgo" (Streaming Moonlight), which, in 1901, found its beautiful musical complement in Emīls Dārziņš's composition.

The centre of the reverse of the coin is struck in green niobium encircled by a silver ring featuring the phases of the Moon. The lunar phases are useful for counting the time. Niobium of the coin features a representation of forests, fields, rocks, and watery wastes of our planet, viewed in a circle as if from up high. The symbolic circle provides a change of scale from the global to the more human, as it evokes associations with the Advent or Midsummer Solstice wreaths, a tangible representation of the great routes incessantly travelled by the Sun, the Earth, and the faithful companion of the latter, the Moon.

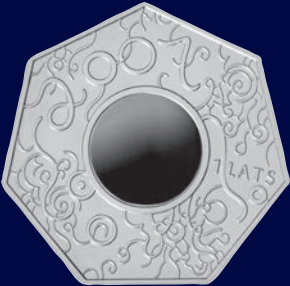
CIPARU MONĒTA
COIN OF DIGITS

"Ciparu monēta" ir atnācēja no nepazīstamības un tāluma. Septiņstūru monētas dīvainā forma un rakstu zīmes metāla virsmā mudina meklēt kādu senu vēsti.

Jau kopš seniem laikiem *septīnieks* tiek uzskatīts par noslēpumainu, pat pārdabisku, vienlaikus arī svētu skaitli, par pilnības un pabeigtības zīmi. Tas apvieno debesu skaitļa *trīs* simboliku ar zemes *četri*. Arī Bībelē skaitlis *septiņi* atrodams atkārtoti, gan ar pozitīvu, gan negatīvu nozīmi, taču vienmēr tas izsaka veselumu: grāmata ar septiņiem zīmogiem, septiņi dievišķo dusmu bīķeri. Populāri joprojām ir septiņi pasaules brīnumi.

Latviešu valodā vārdam *cipars* ir arī citas nozīmes – *pigori, pekstiņi, stiķi, triki* un *joki*. Tāpēc līdzās cēlumam allaž eksistējis arī pasakainais, un septītnieks asociējas gan ar septiņiem rūķiņiem, gan septiņiem kazlēniem un niknsirdīgo vilku...

Monētas aversā septiņas skaldnes strikti ierāmē kāda nebeidzama zīmju klaida robežas.

The *Coin of Digits* is an alien coming from a faraway unknown. Its unusual heptagon shape and the quaint characters on the metallic surface seem to invite one to seek for some ancient message.

Since time immemorial, the numeral *seven* has been considered a mysterious, even supernatural and sacred number, a sign of perfection and accomplishment. It incorporates the symbolism of both the number *three* associated with the heaven and *four* associated with the earth. There

are several references to the number *seven* in the Bible, bearing both positive and negative connotations, but always expressing completeness: a book sealed with seven seals; the seven bowls of God's wrath. The seven wonders of the world are well known to this day.

In Latvian, the word "cipars" (digit) has other meanings as well: *a trick, a joke, a prank*. Thus lofty symbolism has always co-existed with the down-to-earth, and the number *seven* bears equally strong.

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 27.00 g
Diametrs (garākā diagonāle): 38.61 mm
Metāls: 999° sudrabs
Kvalitāte: *proof*
Monētas josta: gluda
Kalta 2006. g. *Münze Österreich* (Austrija)
Mākslinieki: Ilmārs Blumbergs (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

Face value: 1 lats
Weight: 27.00 g
Diameter (the longest diagonal): 38.61 mm
Metal: silver of .999 fineness
Quality: proof
Edge: plain
Struck in 2006 by *Münze Österreich* (Austria)
Artists: Ilmārs Blumbergs (graphic design), Jānis Strupulis (plaster model)

Face value: 10 lats
Weight: 16.40 g
Diameter: 30.00 mm
Metal: silver of .925 fineness
Quality: proof
Edge: lettered
Struck in 2013 by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands)
Artist: Paulis Liepa

1 lata sudraba monēta ar nosaukumu "365" pieliek simbolisku punktu atjaunotā lata ērai. Šis skaitlis katram liek atcerēties gada dienu virkni ar notikumu nebeidzamo daudzveidību. Riņķa līnija monētas aversā simbolizē 360 + 5 grādus, ietverot arī laika atskaites punktu. Savukārt reversā skaitļu maģija pārtop 1 lata simbolā, kas traktēts kā spožs sektors apla diagrammā, bet smalkais līniju raksts vedina gaismas starus mest mirdzošus aplus un veido laika auru.

Monēta "365" atgādina, ka saprāta un intelekta dominante pastiprinās, Latvijai arvien dziļāk iekļaujoties Eiropas Savienības kopējā telpā un dinamiskajā aprītē sabalsojoties kopīgajam laikam.

The 1-lats silver coin entitled "365" puts a symbolic full stop to the era of the renewed lats. This number makes one recall the days of the year with their endless diversity of events. The circle on the obverse of the coin symbolises 360 + 5 degrees, including the time reference. On the reverse, the magic of numbers is transformed into the symbol for 1 lats that is treated like a shiny sector in the diagram of a circle. The intricate pattern of lines turns into shiny circles forming the aura of time.

The coin "365" is also a reminder that the dominant of reason and intellect is being reinforced as Latvia becomes ever deeper integrated with the common space and time of the European Union.

LATVIJAS BANKAS MONĒTU
DIZAINA KOMISIJA (1993–2013)

(izveidota 12.11.1993.;
sākotnēji – Latvijas Bankas monētu
sīžetiskā risinājuma komisija)

priekšsēdētājs
Laimonis Šēnbergs (kopš 12.11.1993.)

priekšsēdētāja vietniece
Maruta Brūkle (kopš 17.07.1997.)

locekļi
Ilmārs Blumbergs (kopš 21.12.1998.)
Jānis Blūms (kopš 15.06.2009.)
Sandra Krastiņa (kopš 04.09.2007.)
Imants Lancmanis (kopš 21.12.1998.)
Jānis Stradiņš (kopš 12.11.1993.)
Ramona Umblija (kopš 12.11.1993.)

Pieaicinātā zinātniskā konsultante Janīna Kursīte
(kopš 15.06.2009.)

Komisijā dažādos laika periodos darbojušies:
Modris Ģelzis (no 12.11.1993. līdz 02.02.2000.)
Veneranda Kausa (no 20.03.2003. līdz 14.06.2009.)
Uldis M. Klauss (no 21.12.1998. līdz 04.11.2002.)
Janīna Kursīte (no 04.09.2007. līdz 14.06.2009.)
Bruno R. Rubess (no 12.11.1993. līdz 21.12.2009.)
Vaira Vīķe-Freiberga (no 21.12.1998. līdz 02.02.2000.)
Imants Ziedonis (no 03.02.2000. līdz 03.09.2007.)

COIN DESIGN COMMISSION OF
LATVIJAS BANKA (1993–2013)

(formed on 12 November 1993;
initially named Latvijas Banka's Committee for
Developing Coin Design Concepts)

Chairman
Laimonis Šēnbergs (as of 12 November 1993)

Deputy Chairperson
Maruta Brūkle (as of 17 July 1997)

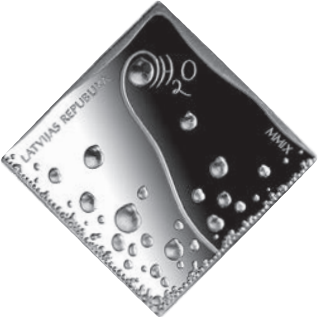
Commission Members
Ilmārs Blumbergs (as of 21 December 1998)
Jānis Blūms (as of 15 June 2009)
Sandra Krastiņa (as of 4 September 2007)
Imants Lancmanis (as of 21 December 1998)
Jānis Stradiņš (as of 12 November 1993)
Ramona Umblija (as of 12 November 1993)

Janīna Kursīte, invited research adviser
(as of 15 June 2009)

Former Commission Members at different time periods:
Modris Ģelzis (from 12 November 1993 to 2 February 2000)
Veneranda Kausa (from 20 March 2003 to 14 June 2009)
Uldis M. Klauss (from 21 December 1998 to 4 November 2002)
Janīna Kursīte (from 4 September 2007 to 14 June 2009)
Bruno R. Rubess (from 12 November 1993 to 21 December 2009)
Vaira Vīķe-Freiberga (from 21 December 1998 to 2 February 2000)
Imants Ziedonis (from 3 February 2000 to 3 September 2007)

Latvijas Bankas radītās jubilejas un piemiņas monētas guvušas daudzas starptautiskās atzinības un prestižas balvas. Lai noskaidrotu, kā šīs monētas vērtē Latvijas sabiedrība, Latvijas Banka katru gadu, sākot ar 2004. gadā kaltajām monētām, aicināja ikvienu valsts iedzīvotāju izteikt savu viedokli par to, kura no iepriekšējā gadā tapušajām monētām visvairāk uzrunājusi ar māksliniecisko risinājumu, bijusi īpaši emocionāla, oriģināla vai tematiski saistoša.

Visvairāk balsu ieguvusi monēta kļuva par Latvijas gada monētu.

The collector coins created and circulated by Latvijas Banka have won international recognition and many prestigious awards. In order to find out the public opinion about these coins, Latvijas Banka has been conducting regular coin-of-the-year public surveys on an annual basis since 2004, inviting every inhabitant of the country to name and cast a vote for the most appealing coin due to its artistic design, emotional expressiveness, original attractiveness, and topical validity. The coin collecting the largest number of votes is as a rule nominated Latvia's Coin of the Year.

2004
LAIKA MONĒTA
COIN OF TIME

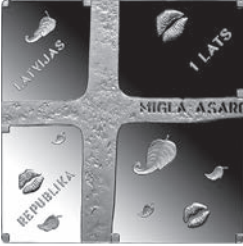
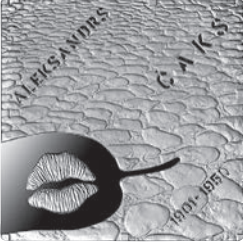
2005
BARONS MINHAUZENS
BARON MÜNCHHAUSEN

2006
CIPARU MONĒTA
COIN OF DIGITS

2007
LAIKA MONĒTA II
COIN OF TIME II

2008
LAIMES MONĒTA
LUCKY COIN

2009
ŪDENS MONĒTA
COIN OF WATER

				
				
2010 DZINTARA MONĒTA AMBER COIN	2011 MIGLĀ ASARO LOGS FOG MISTS THE PANE	2012 SUDRABA PIECLATNIEKS 5-LATS SILVER COLLECTOR COIN	2013 ŠŪPUĻA MONĒTA BABY COIN	

2001. gadā sudraba monēta **"Millennium"** ASV numismātikas publikāciju izdevniecības *Krause Publications* un tās izdotā žurnāla *World Coin News* organizētajā konkursā "Gada monēta" (*Coin of the Year*) uzvarēja nominācijā "Novatoriskākā monēta" (*Most Innovative Coinage Concept*).

2002. gadā pasaules naudas izstādē Bāzelē (Šveice) Latvijas Banka saņēma *Vreneli* balvu nominācijā "Radošākā valsts banka".

2004. gadā sudraba monēta **"Liktenis"** ASV numismātikas publikāciju izdevniecības *Krause Publications* un tās izdotā žurnāla *World Coin News* organizētajā konkursā "Gada monēta" (*Coin of the Year*) uzvarēja nominācijā "Mākslinieciskākā monēta" (*Most Artistic Coin*).

2006. gadā monētu izstādē *Vicenza Numismatica* Itālijā 100 santīmu sudraba monēta **"Barons Minhauzens"** nominācijā *International Prize Vicenza Numismatica* saņēma galveno balvu kā gada izcilākā monēta.

2007. gadā sudraba **"Ciparu monēta"** Krievijas numismātikas publikāciju izdevniecības *Watermark* konkursā "Monētu zvaigznājs" (*Монетное созвездие*) ieguva 1. vietu nominācijā "Veiksmīgs mākslinieciskais risinājums" (*Удачное художественное решение*).

2008. gadā sudraba monēta **"Brīvības cīņas"** ASV numismātikas publikāciju izdevniecības *Krause Publications* un tās izdotā žurnāla *World Coin News* organizētajā konkursā "Gada monēta" (*Coin of the Year*) uzvarēja nominācijā "Labākais mūsdienu notikumu atspoguļojums" (*Best Contemporary Event*).

Monētu izstādē *Vicenza Numismatica* Itālijā sudraba piemiņas monēta **"Sigulda"** nominācijā *International Prize Vicenza Palladio* ieguva 2. vietu par labāko arhitektonisko attēlojumu.

Sudraba **"Dzīvības monēta"** Krievijas numismātikas publikāciju izdevniecības *Watermark* konkursā "Monētu zvaigznājs" (*Монетное созвездие*) ieguva 1. vietu nominācijā "Veiksmīgs mākslinieciskais risinājums" (*Удачное художественное решение*).

2009. gadā sudraba **"Laimes monēta"** Krievijas numismātikas publikāciju izdevniecības *Watermark* konkursā "Monētu zvaigznājs" (*Монетное созвездие*) ieguva 1. vietu nominācijā "Gada sudraba monēta" (*Серебряная монета года*), zelta **"Latvijas monēta"** – 2. vietu nominācijā "Gada zelta monēta" (*Золотая монета года*).

2010. gadā zelta **"Latvijas monēta"** ASV numismātikas publikāciju izdevniecības *Krause Publications* un tās izdotā žurnāla *World Coin News* organizētajā konkursā "Gada monēta" (*Coin of the Year*) uzvarēja nominācijā "Gada zelta monēta" (*Gold Coin of the Year*) un ieguva galveno balvu "Gada monēta 2010" (*2010 Coin of the Year Award*).

Sudraba **"Ūdens monēta"** Krievijas numismātikas publikāciju izdevniecības *Watermark* konkursā "Monētu zvaigznājs" (*Монетное созвездие*) ieguva 1. vietu nominācijā "Unikāls idejas risinājums" (*Уникальное идейное решение*), sudraba monēta **"Ziemašvētku eglīte"** – 2. vietu nominācijā "Gada sudraba monēta" (*Серебряная монета года*).

2011. gadā sudraba un niobija **"Laika monēta III"** Krievijas numismātikas publikāciju izdevniecības *Watermark* konkursā "Monētu zvaigznājs" (*Монетное созвездие*) ieguva 1. vietu nominācijā "Unikāls idejas risinājums" (*Уникальное идейное решение*), sudraba **"Dzintara monēta"** – 1. vietu nominācijā "Oriģināla tehnoloģija" (*Оригинальная технология*), sudraba monēta **"Hercogam Jēkabam 400"** – 1. vietu nominācijā "Monētu klasika" (*Монетная классика*).

2012. gadā sudraba monēta **"Miglā asaro logs"** Krievijas numismātikas publikāciju izdevniecības *Watermark* konkursā "Monētu zvaigznājs" (*Монетное созвездие*) ieguva 1. vietu nominācijā "Unikāls idejas risinājums" (*Уникальное идейное решение*), sudraba monēta **"Rīgas Doms"** – 1. vietu nominācijā "Veiksmīgs mākslinieciskais risinājums" (*Удачное художественное решение*), sudraba **"Akmens monēta"** – 2. vietu nominācijā "Oriģināla tehnoloģija" (*Оригинальная технология*), sudraba monēta **"Rundāles pils"** – 2. vietu nominācijā "Monētu klasika" (*Монетная классика*).

Sudraba monēta **"Miglā asaro logs"** ASV numismātikas publikāciju izdevniecības *Krause Publications* un tās izdotā žurnāla *World Coin News* organizētajā konkursā "Gada monēta" (*Coin of the Year*) uzvarēja nominācijā "Gada mākslinieciskākā monēta" (*Most Artistic Coin*).

INTERNATIONAL AWARDS TO LATs COLLECTOR COINS

In 2001, the silver coin "**Millennium**" received the *Most Innovative Coinage Concept Award* at the competition Coin of the Year organised by the US numismatic publishers *Krause Publications* and *World Coin News*.

In 2002, Latvijas Banka was presented the *Vreneli* Award in the category "Most Creative State Bank" at Basel's World Money Fair (Switzerland).

In 2004, the silver coin "**Destiny**" received the *Most Artistic Coin Award* at the competition Coin of the Year organised by the US numismatic publishers *Krause Publications* and *World Coin News*.

In 2006, at the coin exhibition *Vicenza Numismatica* in Italy, the 100-santims silver coin "**Baron Münchhausen**" won the main award in the nomination *International Prize Vicenza Numismatica* as the most outstanding coin of the year.

In 2007, the silver "**Coin of Digits**" won the first prize in the nomination *Successful Artistic Solution* at the Coin Constellation Contest organised by the Russian numismatic *Water Mark Publishing House*.

In 2008, the silver coin "**Fights for Freedom**" received the *Best Contemporary Event Award* from the US numismatic publishers *Krause Publications* and *World Coin News* at the competition Coin of the Year.

At the coin exhibition *Vicenza Numismatica* in Italy, the silver coin "**Sigulda**" was awarded the second prize in the nomination *International Prize Vicenza Palladio* for the best architectonic representation.

The silver "**Coin of Life**" was awarded the first prize in the nomination *Successful Artistic Solution* at the Coin Constellation Contest of the Russian numismatic *Water Mark Publishing House*.

In 2009, the silver "**Lucky Coin**" won the first prize in the nomination *Silver Coin of the Year* at the Coin Constellation Contest of the Russian numismatic *Water Mark Publishing House*, the gold "**Coin of Latvia**" took the second prize in the nomination *Gold Coin of the Year*.

In 2010, the gold "**Coin of Latvia**" was the winner in the nomination *Gold Coin of the Year* at the competition Coin of the Year organised by the US numismatic publishers *Krause Publications* and *World Coin News*, and received the main *2010 Coin of the Year Award*.

The silver "**Coin of Water**" was named the best coin in the nomination *Unique Idea Solution* at the Coin Constellation Contest of the Russian numismatic *Water Mark Publishing House*, the silver coin "**Christmas Tree**" won the second prize in the nomination *Silver Coin of the Year*.

In 2011, the silver and niobium "**Coin of Time III**" was awarded the first prize in the nomination *Unique Idea Solution* at the Coin Constellation Contest of the Russian numismatic *Water Mark Publishing House*, the silver "**Amber Coin**" was the winner in the nomination *Original Technology*, the silver coin "**Duke Jacob's 400th Anniversary**" was the winner in the nomination *Coin Classic*.

In 2012, the silver coin "**Fog Mists the Pane**" received the highest award in the nomination *Unique Idea Solution* at the Coin Constellation Contest of the Russian numismatic *Water Mark Publishing House*, the silver coin "**Riga Cathedral**" was the first prize winner in the nomination *Successful Artistic Solution*, the silver "**Stone Coin**" got the second prize in the nomination *Original Technology*, the silver coin "**Rundāle Palace**" won the second prize in the nomination *Coin Classic*.

The silver coin "**Fog Mists the Pane**" won the *Most Artistic Coin Award* at the competition Coin of the Year organised by the US numismatic *Krause Publications* and *World Coin News*.

UDK 336 (474.3)
la 760

LATA NAUDAS ZĪMES. LATS COINS AND NOTES. 1993–2013

Redaktore / Editor
Dace Ķerus

Tulkotājas / Translated by
Maija Gulēna, Ieva Lešinska-Geibere

Fotogrāfi / Photographers
Leons Balodis, Andris Eglītis, Ilgvars Gradovskis, Juris Kalniņš, Andris Krieviņš, Māris Kundziņš,
Imants Lancmanis, Māris Lielkalns, Reinis Oliņš, Jānis Pīpārs, Zinta Saulīte, Indriķis Stūrmanis,
Andris Tenass, Marika Vanaga, Genādijs Varlamovs, Zigismunds Zālmanis

Materiāli no Latvijas Nacionālā vēstures muzeja, Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja un
Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja krājumiem.
Izdevuma 6.–9. lpp. izmantoti Jāņa Reinberga zīmējumi lata banknotēm no Latvijas Bankas arhīva.

Materials from the collections of the National History Museum of Latvia, the Museum of the History
of Riga and Navigation and the Latvian Railway History Museum.
Drawings for lats banknotes by Jānis Reinbergs (pp. 6–9) from Latvijas Banka's archives.

Atbildīgā par izdevumu / Project Manager
Aina Raņķe

Izdevējs / Publisher
LATVIJAS BANKA
K. Valdemāra iela 2A, Rīga, LV-1050, Latvija
www.bank.lv

© Latvijas Banka, 2014
© Inta Sarkane, Laimonis Šēnbergs
(mākslinieciskais iekārtojums / artistic design), 2014

Pārpublicēšanai (tekstuālai, informatīvai, fotogrāfiskai, elektroniskai) nepieciešama Latvijas Bankas
atļauja un obligāta avota norāde.
Any kind of reproduction requires Latvijas Banka's consent. The source is to be indicated.

Iespiests / Printed by SIA JELGAVAS TIPOGRĀFIJA

ISBN 978-9984-888-39-2